Ազգ
Azg armenian daily
13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2003 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 27(2712)

Հաստատվեց ԱԺ ընտրությունների օրացուցային պլանը

Խորհրդարանական ընտրությունները տեղի կունենան մայիսի 25-ին: Ազգային ժողովի համամասնական եւ մեծամասնական ընտրակարգով պատգամավորության թեկնածուների առաջադրման փաստաթղթերը ԿԸՀ պետք է ներկայացվեն մարտի 11-16-ը, գրանցման համար անհրաժեշտ պաշտոնաթերթիկները՝ մարտի 21-26-ը: Կուսակցությունների եւ կուսակցությունների դաշինքների ընտրացուցակների եւ մեծամասնական ընտրակարգով պատգամավորության թեկնածուների գրանցումը կկատարվի ապրիլի 15-20-ը: Նախընտրական քարոզչությունը կլինի ապրիլի 21-ից մայիսի 23-ը: Սա՝ ըստ Հայաստանի Հանրապետության ԱԺ ընտրությունների նախապատրաստման եւ անցկացման հիմնական միջոցառումների օրացուցային պլանի, որը երեկ իր հերթական նիստում հաստատեց Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը:

Մ. Հ.

ՔԱՐՈԶԱՐՇԱՎ

«Հնարավորություն տվեք այս հաջողություններն ամրապնդելու եւ շարունակելու»

Հանրապետության նախագահն այցելեց Կոտայքի մարզ

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Կոտայքի մարզ-Երեւան

Երեկ հանրապետության գործող նախագահ, նախագահի թեկնածու Ռոբերտ Քոչարյանը այցելեց Կոտայքի մարզի մի շարք գյուղեր ու քաղաքներ: Նախընտրական հանդիպումների ընթացքում նախագահին ուղեկցում էին ԱԺ փոխնախագահներ Գագիկ Ասլանյանը եւ Տիգրան Թորոսյանը, ԱԺ պատգամավոր Աղվան Վարդանյանը, ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը, մի շարք գործարարներ եւ մտավորականներ:

Հանդիպումների առաջին վայրը Զովունի գյուղն էր, որտեղ նախագահը հյուրընկալվում էր առաջին անգամ: Հավաքույթն այնքան էլ մարդաշատ չէր, հավանաբար առավոտյան վաղ լինելու պատճառով: Հանրապետության նախագահի

թեկնածուին ներկայացվեցին գյուղի համար առաջնային մի շարք խնդիրներ: Մասնավորապես, գյուղում խնդիրներ կան կապված գազամատակարարման վերականգնման, խմելու ջրի ինքնահոս գծի անցկացման, ոռոգման ցանցի նորոգման, տրանսպորտային նորմալ կապի ապահովման, ինչպես նաեւ մշակույթի կենտրոնի վերանորոգման հետ:

Ռոբերտ Քոչարյանը նշեց, որ բացի մշակույթի կենտրոնի խնդրից, մնացյալ հարցերը ծրագրված են եւ շուտով կիրականացվեն:

Կոտայքի մարզում հաջորդ հանդիպումը տեղի ունեցավ Եղվարդ քաղաքի բնակիչների հետ: Եղվարդցիներն էլ առաջին անգամ էին ողջունում գործող նախագահին: Հատկապես ակտիվ էին ՀՌԱԿ տեղի ակումբները: Այստեղ նույնպես Եղվարդի քաղաքապետը եւ նույն տարածաշրջանի պատգամավորը ներկայացրին Եղվարդի եւ շրջակա բնակավայրերի խնդիրները:

Տես # էջ 2

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 15-ԻՆ

Խոշորագույն ցույց Լոնդոնում ընդդեմ պատերազմի

ԼՈՆԴՈՆ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բրիտանական հասարակական կազմակերպությունների միությունը նախապատրաստվում է փետրվարի 15-ին հակապատերազմական խոշոր ցույց անցկացնել: Ինչպես հայտնել են «Համաշարժում հանուն միջուկային զինաթափման» կազմակերպության կենտրոնակայանում, «Չհարձակվել Իրաքի վրա» նշանաբանի ներքո Լոնդոնի փողոցներով անցկացվելիք երթին կմասնակցեն հարյուր հազարավոր մարդիկ ամբողջ Մեծ Բրիտանիայից, ինչպես նաեւ աշխարհի 55 քաղաքների ներկայացուցիչներ: «Կանգնեցնե՛լ պատերազմը» կոալիցիայի նախագահ Էնդրյու Մյուրեյի կարծիքով, առաջիկա գործողությունը, հավանաբար, «խոշորագույնը կլինի Մեծ Բրիտանիայի պատմության մեջ»: Տեղեկացնենք նաեւ, որ վերջին 2 օրերին ամենախիստ հսկողության տակ է առնվել Լոնդոնի «Հիթրոու» օդանավակայանն ահաբեկչական սպառնալիքների պատճառով: Անգլիական իշխանությունները մի պահ նույնիսկ քննարկել են օդանավակայանը ժամանակավորապես փակելու առաջարկը:

Ջորջ Բուշ. «Ադրբեջանի եւ ԱՄՆ-ի ժողովուրդները ընդհանուր նպատակներ ունեն»

ԲԱՔՈՒ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մահմեդական սուրբ ամսի՝ Ռամադանի տոնի կապակցությամբ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը ներում է շնորհել 116 բանտարկյալի, այդ թվում՝ 1994 թվականին պետական հեղաշրջման 8 մասնակիցների: Տոնի առթիվ ադրբեջանի մահմեդականներին ողջունել է ԱՄՆ-ի նախագահ Ջորջ Բուշը: Բաքվում ԱՄՆ-ի դեսպանությունը հրապարակել է այդ շնորհավորական հեռագիրը, որում մասնավորապես ասվում է, որ Ադրբեջանի եւ ԱՄՆ-ի ժողովուրդները համագործակցում են եւ ընդհանուր նպատակներ ունեն:

Վաշինգտոնն ու Լոնդոնը կարծում են, որ հակաիրաքյան պատերազմում շատ կողմնակիցներ կունենան

Երեկ Պենտագոնում իրաքյան ճգնաժամի վերջին զարգացումները եւ այդ կապակցությամբ ՆԱՏՕ-ի ներսում ստեղծված իրավիճակը քննարկելուց հետո, Մ. Նահանգների պաշտպանության քարտուղար Դոնալդ Ռամսֆելդը եւ նրա բրիտանացի պաշտոնակից Ջեֆ Հունը հայտարարեցին, որ պատերազմի դեպքում իրենց երկու երկրները բացի Ավստրալիայից կունենան նաեւ այլ դաշնակից երկրներ, որոնց թիվը կհասնի 16-ի: Համենայն դեպս, համատեղ մամլո ասուլիսում Ջեֆ Հունը վերահաստատեց Մեծ Բրիտանիայի դիրքորոշումը՝ որեւէ գործողություն ձեռնարկելուց առաջ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում քննարկել հարցը եւ նոր որոշում ձեռք բերել:

Պոլսահայությունը կդիմի Եվրոպական դատարան Թուրքիայի կառավարության դեմ, եթե...

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Պոլսի հայոց պատրիարք Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը նամակով դիմել է ՆԳ նախարար Աբդուլքադիր Աքսուին անձնագրերի փոփոխման ընթացքում Թուրքիայի հայերի անձնագրերում «կրոնական պատկանելիության» մասում «այլ քրիստոնյա» ձեւով նշագրում չկատարելու պահանջով: Պատրիարքի ուղերձում շեշտվում է, որ նախկինում պոլսահայերի անձնագրերում նշվում էր միայն «քրիստոնյա», իսկ «այլ քրիստոնյա» տարբերակը, որ գրվելու է ըստ նոր որոշման, դիտվում է որպես խտրականության դրսեւորում եւ անհանդստության տեղիք է տալիս հայության շրջանակներում:

Թուրքական «Վաքըթ» ազգայնական թերթի հավաստմամբ, պոլսահայ համայնքը նշված հարցում մտադիր է հետեւողականորեն պայքարել սեփական իրավունքների համար: Պատրիարքի խորհրդարանական Մուրաթ Բեբերօղլուն նշում է, որ պահանջը չբավարարելու դեպքում կհետեւի դիմում Եվրոպայի մարդու իրավունքների դատարան:

Այս նշումը Թուրքիայի իշխանությունները պայմանավորում են կրոնական ուղղությունը եւս որեւէ ձեւով արտահայտելու նպատակայնությամբ: Թուրքիայի ՆԳ նախարարությունը տեղեկացրել է թերթին, որ պատրիարքի ուղերձը ստացվել է եւ ուսումնասիրման համար ուղարկվել համապատասխան վարչություն:

Ռոբերտսոնի նոր պլանը չի հաշտեցնի ՆԱՏՕ-ի անդամներին

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՆԱՏՕ-ի պաշտոնական ներկայացուցիչները կարծում են, որ Իրաքում ռազմական գործողություններն սկսվելու դեպքում ՆԱՏՕ-ի ուժերով Թուրքիայի պաշտպանությունն ուժեղացնելու Ջորջ Ռոբերտսոնի նոր պլանը չի կարող արագորեն կարգավորել դաշինքի անդամների մեջ ծագած հակամարտությունը: Ռոբերտսոնը հինգշաբթի առավոտյան կներկայացնի իր նոր պլանը, համաձայն որի ՆԱՏՕ-ի զինվորականների ներկայությունը Թուրքիայում զգալիորեն կրճատվում է՝ դաշինքի նախորդ պլանի համեմատությամբ: «Մենք քննության կառնենք գլխավոր քարտուղարի զեկույցն իբրեւ նախնական որոշում: Նոր պլանը չի կարող միանգամից հարթել բոլոր տարաձայնությունները»,- «Ռոյթեր» գործակալությանը հայտարարել են ՆԱՏՕ-ի պաշտոնական ներկայացուցիչները:

Իսրայելական տանկերը գրավել են Բեթղեհեմը

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսրայելական տանկերն այսօր գրավել են Հորդանան գետի արեւմտյան ափի Բեթղեհեմ քաղաքը, որը հայտարարվել է փակ ռազմական գոտի: Դա նշանակում է, որ խստիվ արգելված է լրագրողների, իրավապաշտպան կազմակերպությունների ներկայացուցիչների եւ քաղաքացիական այլ անձանց մուտքը քաղաք: Զինվորները խուզարկում են տները, տանկերը գրավել են խաչմերուկները: Ծննդյան տաճարի մերձակայքում, որտեղ այսօր վաղ առավոտյան Պաղեստինի ազատագրման ժողովրդական ճակատ արմատական կազմակերպությունից պաղեստինցի մի նշանառու գնդակահարել է Իսրայելի տանկային զորքերի մի կապիտանի, ուժեղացված պարեկում է իրականացվում: Զորքը նշանառուին գտնելու ակտիվ գործողություններ է կատարում քաղաքում:

ԹԲԻԼԻՍԻ

Նինո Բուրջանաձեն զինաթափեց ազգի ընտրյալներին

«Վրաստանի տարածքում գործում են անօրինական զինված խմբավորումներ», ասում է պետանվտանգության նախարարը

Վրաստանի խորհրդարանի նախագահի կարգադրությամբ երեկ խորհրդարանի շենք մուտք գործող բոլոր պատգամավորները զինաթափվեցին, ինչն առաջացրեց ազգի ընտրյալների զայրույթը: Նախօրեին՝ գարնանային նստաշրջանի առաջին օրը, Նինո Բուրջանաձեն դադարեցրել էր խորհրդարանի աշխատանքը, քանի որ վիճաբանություն էր ծագել, ապա ձեռնամարտ սկսվել «Աբխազեթի» եւ «Ադորձինեբա» խմբակցությունների մի քանի պատգամավորների միջեւ: Տկն Բուրջանաձեն մտահոգություն ունի, որ պարբերաբար տեղի ունեցող ծեծկռտուքների ընթացքում վրացի տաքարյուն պատգամավորները կարող են զենք օգտագործել:

Վերջին ծեծկռտուքի պատճառը հետեւյալն էր. Ասլան Աբաշիձեի վերահսկողության տակ գտնվող խորհրդարանական «Ադորձինեբա» խմբակցության ղեկավար Ջեմալ Գոգիտիձեն խորհրդարանում հրապարակեց խիստ գաղտնի մի փաստաթուղթ, որը ձեռք էր բերել Վրաստանի պետանվտանգության նախարարությունից: Համաձայն այդ փաստաթղթի, երկրի տարածքում գործում է «Յուպիտեր» անունով անօրինական զինված խմբավորում, հաշվեհարդար տեսնում ընդդիմադիր քաղաքական գործիչների նկատմամբ: Գոգիտիձեն ակնարկեց, որ «Յուպիտերի» «տանիքը» Աբխազիայի վտարանդի կառավարության ղեկավար, Վրաստանի Անվտանգության խորհրդի անդամ Թամազ Նադարեիշվիլին է: Վերջինս հայհոյեց Գոգիտիձեին, ապա Գոգիտիձեն հայհոյեց ու... սկսվեց: Վրացական հեռուստաընկերությունները հաճույքով ժողովրդին ցույց էին տալիս ազգի ընտրյալների պահվածքը:

«Վրաստանի տարածքում գործում են անօրինական զինված խմբավորումներ: Մի քանի զինված խմբավորումներ կան նաեւ արեւմտյան Վրաստանում՝ վրաց-աբխազական սահմանի շրջանում», երեկ հայտարարեց պետանվտանգության նախարար Վլ. Խաբուրձանիան՝ առանց կոնկրետ անուններ տալու:

Ընդդիմադիր կուսակցությունները մեղադրում են իշխանություններին, թե իրար վերջիններս «տանիք» են մի շարք զինված խմբավորումների եւ փորձում են զենքի գործածմամբ ապակայունացնել վիճակը 2003 թ. հոկտեմբերին կայանալիք խորհրդարանական ընտրությունների նախօրեին:

Վրաստանի խորհրդարանում հավասարմագրված եւ օրենսդրի հետ երկար տարիների աշխատանքի փորձ ունեցող լրագրողները հումորով նշում են, որ խորհրդարանի վերջին ծեծկռտուքը համեմատաբար խաղաղ ելք ունեցավ:

«Ամենադիտարժան» եւ երկար ձեռնամարտը տեղի է ունեցել անցնող նոյեմբերին, երբ ծեծկռտուքին երկու կողմերից մասնակցել է շուրջ 60 պատգամավոր: Ի տարբերություն այլ երկրների խորհրդարանների, Վրաստանի օրենսդիր շենքում վիճաբանություն սկսվելու դեպքում ազգի ընտրյալները ոչ այնքան փորձում են կռվող պատգամավորներին բաժանել, այլ հաճախ իրենք էլ միանում են ձեռնամարտին: Ճիշտ է, Վրաստանի խորհրդարանում բարի ավանդույթ է դարձել ձեռնամարտից հետո միասին քեֆ անել ռեստորաններից որեւէ մեկում հավաքվելը:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Թբիլիսի

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ նոր ակումբ Էրեբունու համայնքում

«Ես այս կուսակցության անդամ եմ դառնում ոչ միայն այն պատճառով, որ կուսակցությունը մեկ դարից ավելի կենսագրություն ունի, միշտ էլ հետամնդել է Հայ դատի հարցը, այլեւ հստակ կողմնորոշվում է քաղաքական ու ազգային կարեւոր, շրջադարձային իրադրություններում, ա-

սացին Երեւանի Էրեբունու համայնքի մի քանի բնակիչներ երեկ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության հերթական «Արգիշտի» ակումբի բացման արարողության ժամանակ: Այսպես է նաեւ այժմ, երբ երկրում նախագահական ընտրությունների ենք նախապատրաստվում: Մենք հոգնել ենք անվերջ փոփոխություններից: Մենք հանգիստ, խաղաղ, ներդաշնակ զարգացող երկրի կողմնակից ենք, այն քաղաքականության կողմնակիցը, որը վարում է ՀՌԱԿ-ը»:

- Մեր կուսակցությունը վաղուց արդեն պաշտպանել է ՀՀ գործող նախագահի Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունն այս ընտրություններում,- ասաց ՀՌԱԿ փոխաստենապետ Մեխակ Գեւորգյանը նորագիրների ընդունելության արարողությունից հետո:- Ժողովուրդը շատ լավ գիտի, որ մեկ օրում, մեկ շաբաթում այս երկրում ոչինչ փոխել հնարավոր չէ: Համաչափ զարգացման նորմալ ծրագիր է ներկայացրել եւ իրագործում է Ռոբերտ Քոչարյանը: Այսպիսի քաղաքական ու տնտեսական գործունեությունը վստահություն է ներշնչում:

ՀՌԱԿ «Արգիշտի» ակումբի 12 նորագիրները երդվեցին կուսակցության միջոցով ծառայել ի շահ ժողովրդի եւ երկրի:

Ակումբի ձեւավորմանը եւ նորագիրների ընդունելությանը մասնակցում էր նաեւ ՀՌԱԿ ատենադպիր Սեւրոպ Հարությունյանը:

Ձեւավորվեց «Արգիշտի» ակումբի վարչություն: Ատենապետ ընտրվեց Գեւորգ Բաղալյանը:

Ս. Մ.

ԼԻԲԱՆԱՆ

Խորհրդարանական Հ. Գասարճյանը մեղադրել է ՀՅԴ-ին

Լիբանանի խորհրդարանի հայ պատգամավոր Հակոբ Գասարճյանն անցյալ հինգշաբթի մեղադրել է ՀՅԴ-ի Հայ դատի կոմիտեին՝ Փարիզում կազմակերպված «Պրո-Արմենիա» միջոցառմանը համայնքների բոլոր հայ պատգամավորներին չհրավիրելու համար, տեղեկացնում է էլ. փոստով ստացված հաղորդագրությունը: Նա ասել է, որ Հայ դատին նվիրված ցանկացած միջոցառում հաջողության չի կարող հասնել առանց բոլոր քաղաքական կուսակցությունների մասնակցության: Ցանկացած ուժ ստեղծվում է միասնականությամբ, իսկ այդ հանդիպմանը հինգի փոխարեն Լիբանանից հրավիրված է եղել միայն մեկ պատգամավոր՝ ՀՅԴ ներկայացուցիչ Սեպուհ Հովնանյանը: Գասարճյանը կոչ է արել Արամ Ա կաթողիկոսին, որի մասնակցությամբ է անցկացվել փարիզյան միջոցառումը, չհովանավորել դաշնակցականների «խտրականության քաղաքականությունը», իսկ կուսակցություններին միավորվել եւ պայքարել նման պառակտիչ երեւույթների դեմ:

Ի դեպ, փարիզյան միջոցառման կազմակերպման ձեւի մասին բողոքել են նաեւ Զորյան ինստիտուտը, Կիպրոսի խորհրդարանում հայ համայնքի ներկայացուցիչ Պետրոս Գալայճյանը եւ ուրիշներ:

«Հայաստանը դավաճանված» ֆիլմը Բեյրութում եւ Գլենդեյլում

Բրիտանացի լրագրող Ֆերգալ Քինի նկարահանած «Հայաստանը դավաճանված» փաստագրական ֆիլմը, հունվարի 26-ին BBC 2 հեռուստաալիքով ցուցադրվելուց հետո, փետրվարի 6-ին ցուցադրվեց Բեյրութի Հակոբ Տեր-Մելքոնյան թատրոնում, իսկ փետրվարի 22-ին կցուցադրվի Գլենդեյլի հանրային գրադարանում: Ինչպես հայտնել էինք (15 հունվար, 2003 թ., «Ազգ»), ֆիլմը նվիրված է Հայոց ցեղասպանությանը, Թուրքիայի ուրացումներին եւ այդ համատեքստում Մ. Նահանգների քաղաքականության Անկարայի նկատմամբ: Ֆիլմն արդեն դիտել է ավելի քան 2 մլն հանդիսատես: Հավանաբար, շուտով կցուցադրվի BBC World հեռուստաալիքով: Բեյրութում ֆիլմի ցուցադրմանը ներկա են եղել Լիբանանի սպորտի եւ երիտասարդության նախարար Սեպուհ Հովնանյանը, Լիբանանում Հայաստանի դեսպան Արեգ Հովհաննիսյանը: Ֆիլմը ներկայացրել է ՀՅԴ Հայ դատի ներկայացուցիչ Մինաս Հանքեյանը:

40 րոպե տեւողությամբ ֆիլմում ընդգրկված են փաստացի տեղեկություններ, հարցազրույցներ ցեղասպանությունից փրկվածների հետ, Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու Մ. Նահանգների նախագահների խոստումների դրժումը, Հենրի Մորգենթաուի վկայությունները եւ այլ ծանրակշիռ փաստեր:

Ռ. Պ.

Սկիզբը էջ 1

ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանն իր խոսքում նշեց, որ Ռոբերտ Քոչարյանի քաղաքական ասպարեզ իջնելու ժամանակաշրջանը մեկ բառով կարելի է բնորոշել որպես փորձության շրջան, քանի որ այսօրվա նախագահը ժամանակին ժառանգեց անկազմակերպ տնտեսություն: Այդ ժամանակ նախագահը պետք է ապացուցեր, որ հնարավոր է առաջընթաց, ինչն էլ իրականացրեց Ռոբերտ Քոչարյանը: Անդրադառնալով ներքաղաքական իրավիճակին՝ պրն Միրզախանյանը կասակեց. «Ընդդիմությունը վերջապես որոշեց հանդես գալ միասնական թեկնածուով, բայց այդ մասին կասի ընտրություններից հետո»:

նում ադամանդագործության զարգացման ուղղությամբ, որից հետո այդ ոլորտում կնքվեց 5 տարվա պայմանագիր Ռուսաստանի հետ: Վերջինս Նոր Հաճընի համար կարեւոր նշանակություն ունեցավ:

Նախընտրական հանդիպումների շարքի հաջորդ կանգառն Աբովյան քաղաքն էր: Աբովյանի քաղաքապետը խոսեց հասկապես Աբովյանում տեղի ունեցած դրական տեղաշարժերից: Նա նշեց, որ Աբովյանի համար կարեւոր երկու հարցեր Ռոբերտ Քոչարյանի շնորհիվ արդեն ընթացքում են, մասնավորապես քաղաքի գազիֆիկացման եւ վթարային հանրակացարանների խնդիրները:

Աբովյանում Աղվան Վարդանյանը հաջորդ հանդիպմանը, նա այցելեց «Ռոզա Ծառուկյան» ֆերմերային տնտեսություն:

Ողջաբերդում սողանքների խնդիրները հայտնի են եւ այդ կապակցությամբ բնակիչները շատ ասելիք ունեին նախագահին: Վերջինս հայտնեց գյուղացիներին, որ արդեն 700 մլն դրամ է տրամադրվել որպես փոխհատուցում, որպեսզի գյուղը տեղափոխվի:

Հարեւան Գեղադիր գյուղում հիմնականում խնդիրները կապված էին ոռոգման ջրի, տրանսպորտի եւ ճանապարհների հետ:

Գառնիում ելույթ ունեցան Աղվան Վարդանյանը, Տիգրան Թորոսյանը: Նախագահի թեկնածու Ռոբերտ Քոչարյանը գառնեցիներին դիմելով նշեց,

«Հնարավորություն տվեք այս հաջողությունները ամրապնդելու եւ շարունակելու»

«Ամեն մի ընտրվող ղեկավարի համար սա պարտադիր ու պատասխանատու պահ է, երբ դու պարտավոր ես հանդես գալ ժողովրդի առջեւ: Իսկ գործող նախագահի համար սա կրկնակի մեծ պարտավորություն է, քանի որ հանդես ես գալիս ոչ միայն հեռացող անելիքների ծրագրերով, այլեւ՝ կատարված աշխատանքներով», իր նախընտրական հանդիպումն այսպես սկսեց գործող նախագահը: Ապա նա խոսեց այսօր արդեն առկա ձեռնարկումների եւ դրանց անթավարար լինելու մասին: Ռ. Քոչարյանն անդրադարձավ ղողոնցաշինության եւ նոր աշխատատեղեր ստեղծելու խնդիրներին, նշելով, որ կոնկրետ եղվարդում գյուղմթերքների մշակման նոր ստեղծվող ձեռնարկությունը կապահովի 300-400 աշխատատեղ: Նախագահը նորմալ համարեց նախընտրական շրջանում կրքերի բորբոքվածությունը, բայց ընդգծեց, որ դա չպետք է բեւեռացնի հասարակությանը:

Ղողոնցաշինության խնդիրն արդիական էր նաեւ Նոր Գեղի գյուղում, ուր տեղի ունեցավ Ռոբերտ Քոչարյանի հաջորդ նախընտրական հանդիպումը:

Նոր Հաճըն քաղաքում հանդիպումը ոչ այնքան մարդաշատ էր այն պատճառաբանությամբ, որ մարդիկ ուղղակի իրենց աշխատանքի վայրում էին:

Այստեղ էին հավաքվել նաեւ քաղաքում գործող միակ կուսակցության՝ ՀՌԱԿ-ի անդամներն ու համակիրները: Կուսակցության կապույտ դրոշը ծածանվում էր ամենուր:

ԱԺ փոխնախագահ Գագիկ Ասլանյանը ելույթ ունենալով նշեց, որ այս քաղաքում ակնհայտ է նախորդ ապարատի կառավարման եւ ներկայիս ճիշտ ղեկավարման տարբերությունը: Իսկ Տիգրան Թորոսյանը խոսեց, ըստ իրեն, մյուս թեկնածուների ոչ իրատեսական խոստումների մասին:

Նորհաճընցիներին ուղղված իր խոսքում թեկնածու Ռոբերտ Քոչարյանը հիշեց, թե ինչպես տարիներ առաջ սկսեցին աշխատանքները Նոր Հաճընում ... նշեց, որ Դաշնակցությունը պաշտպանել եւ պաշտպանում է Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունը, բայց երկրի նախագահը ոչինչ չի կարող անել, եթե նրա կողքին չկան լուրջ քաղաքական ուժեր: Եվ եթե ժողովուրդն էլ լինի նախագահի թիկունքում, ապա նախագահը կկարողանա պայքարել կյանքի թերությունների դեմ:

Ռ. Քոչարյանը նշեց. «Ես շատ էի մտածում, թե ինչ ծրագրով հանդես գամ մեր ժողովրդի առջեւ: Հայերս սիրում ենք մի քանի բառ. երկարատեւ ծրագիր, հայեցակարգ... Բայց երկարաժամկետի դեպքում ղարաբաղցին մի խոսք ունի՝ կամ էշը կմեռնի, կամ իշատերը: Այդ պատճառով որոշեցի շատ կոնկրետ ծրագիր ունենալ: Երբ արժանագրում ես կոնկրետություն, ապա քո ամբողջ ժամանակն ու եռանդը նվիրում ես, որ քո խոսքի տերը լինես»:

Հանրապետության նախագահն անդրադարձավ նաեւ ռուս-հայկական հարաբերություններին, միջին խավի ձեւավորման կարեւորությանը եւ այլ հարցերի:

Առինջում երկրի նախագահն ասաց, որ այս գյուղում գործարար Գագիկ Ծառուկյանն ամեն ինչ արել է՝ կարեւորելով կայունության եւ առաջընթացի պահպանումը: Եվ մինչ նախագահը կգնար Ողջաբերդ գյուղ՝ որ վերջին մեկ ամսվա ընթացքում կյանքը քիչ ավելի հետաքրքրական է դարձել՝ կապված նախընտրական հանդիպումների հետ: Այդ ամենը պետք է, ըստ նախագահի, նորմալ, քիչ էլ հումորով ընդունել որպես ժողովրդավարության կայացման բաղկացուցիչ:

Ռ. Քոչարյանը խոսեց իր սահմանադրական պարտավորություններից, ավելացնելով, սակայն, որ մեր երկրում նախագահի պարտավորությունները սահմանադրությամբ չեն սահմանափակվում: Նախագահը ստիպված է անդրադառնալ բազում մասնակի խնդիրների: Չնայած այդ ամենին, առկա են հաջողություններ: «Հնարավորություն տվեք այս հաջողություններն ամրապնդելու եւ շարունակելու», դիմելով հանդիպման մասնակիցներին, ասաց Ռ. Քոչարյանը:

Օրվա 10-րդ հանդիպման ավարտին հանրապետության նախագահի ձայնը հաճախակի խզվում էր: «Շատ աշխատող եւ քիչ խոսող մարդու համար ամենադժվարը նախընտրական շրջանն է», բացատրեց Ռ. Քոչարյանը: Ապա մասնակցելով հարսանյաց հանդիսության եւ նորապսակներին խոստանալով նվիրել հեռուստացույց եւ տեսաձայնագրիչ, նախագահը վերադարձավ Երեւան:

Հայ գործարարների 4-րդ ֆորումը

Մարտի 28-30-ը Լատվիայի մայրաքաղաք Ռիգայում կկայանա եվրոպայի հայ գործարարների 4-րդ ֆորումը, որը նպատակ է հետապնդում սերտ համագործակցություն հաստատելու եվրոպական տարբեր երկրների հայ գործարարների միջեւ, ապահովելու նրանց գործուն մասնակցությունը Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի տնտեսությունների զարգացմանը, մշակելու նոր ծրագրեր հայկական ապրանքատեսակները միջազգային շուկա արտահանելու համար եւ այլն: Նախորդ ֆորումների քննարկումների արդյունքների հիման վրա կկառուցվեն առաջիկա բիզնես պլաններն ու կծրագրվեն նոր նախագծեր:

Ֆորումի կազմակերպիչները հայ գործարարներին հրավիրում են մասնակցելու աշխատանքներին եւ իրենց ավանդը ներդնելու բիզնեսի զարգացման գործում: Յուրաքանչյուր մասնակից ինքն է հոգում ճանապարհի եւ կեցության ծախսերը:

Լրացուցիչ տեղեկություններ կարելի է ստանալ 41228200079 ֆաքսով եւ abFe@armeniaforum.org էլեկտրոնային փոստով:

Ռ. Պ.

Ի լուր լրագրողների

Մամուլի ազգային ակումբը ավարտում է հանդիպումների շարքը ՀՀ նախագահի թեկնածուների հետ:

«Հրապարակ թեմա» ծրագրի շրջանակներում շարքի վերջին հանդիպումը կկայանա ԱԺ նախագահ **Վազգեն Մանուկյանի** հետ հինգշաբթի՝ փետրվարի 13-ին, ժամը 14:30 -ին ՄԱԱ-ում:

ՄԱՄՈՒԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿՈՒՄԲ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԲ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ

Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com

www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221

Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353

Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483

Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353

Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:

Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

Ընթացիկ

Համայնքային տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնների ցանցն ընդլայնվում է

Երեկ «Արմենիա» հյուրանոցում կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ «Եվրասիա» հիմնադրամը հայտարարեց քաղաքապետարաններին կից տեղեկատվական-վերլուծական նոր կենտրոններ ստեղծելու իր նախաձեռնության մասին: Ծրագիրը ֆինանսավորվում է ԱՄՆ կառավարության տրամադրած միջոցներով: Մրցույթում հաղթած 10 քաղաքապետարանները կապահովվեն ժամանակակից համակարգչային ծրագրերով եւ տեխնիկայով, նրանց համար ուսուցման հատուկ դասընթացներ կկազմակերպվեն: Հանդիպմանը մասնակցում էին նաեւ Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանը, մարզերի տեղական ինքնակառավարման իշխանությունների ներկայացուցիչները:

«Հայաստանում դեմոկրատիայի զարգացմանն աջակցելն ԱՄՆ-ի համար առաջնային խնդիր է: Իսկ դա սկսվում է տեղական ինքնակառավարման մակարդակում, եւ շատ կարեւոր է քաղաքացիների ակտիվ ներգրավման ապահովումը: 2000 թ. այս ծրագրին մասնակցեցին 29 քաղաքապետարաններ, եւ հրաշքներ եղան: Առաջին անգամ սկսեցին հրապարակավ քննարկել տեղական բյուջեները, այդ աշխատանքների իրականացման համար համակարգչային նոր ծրագրեր մշակվեցին: Եվ ամենակարեւորը՝ բնակչությունը սկսեց մասնակցել համայնքի ճակատագրի համար որոշիչ խնդիրների լուծմանը», իր ելույթում ասաց ԱՄՆ դեսպան Ջոն Օրդուեյը:

Մարզերում վերլուծական-տեղեկատվական ցանցեր ստեղծելու ծրագրի սկիզբը 1996 թ. էր, երբ Չարենցավանում եւ Աշտարակում հիմնվեցին առաջին կառույցները: Ժամանակն ապացուցեց դրանց գործունեության արդյունավետությունը: Հիմնադրամը ֆինանսավորեց եւս 29 քաղաքապետարանների, իսկ հիմա դրանք առավել արդիականացնելու, ինֆորմացիոն կենտրոնների միասնական համահանրապետական ցանց հիմնելու խնդիր է առաջացել: Դա համագործակցելու, միմյանց հոգսերին լավատեղյակության եւ ինֆորմացիայի փոխանակման մեծ դաշտ է ստեղծում:

Սիսիանի՝ արդեն իսկ գործունեության երկամյա կենսագրություն ունեցող կենտրոնի տնօրեն Կարեն Հովհաննիսյանն անդրադարձավ իրենց փորձին: Ծրագրի ազդեցությունը նպաստավոր է եղել հատկապես հարկատեսակների հավաքման ժամանակ: Տեխնիկական բազայի միջոցով ապահովվեց հարկային տվյալների կանոնակարգված ու հստակ պատկերը, եւ հավաքումն անհամեմատ հեշտ ընթացավ: Բացի այդ, մասնակցելով համայնքային բյուջեի վերաբերյալ քննարկումներին, բնակիչներն ստանձնում են նաեւ բյուջեի կատարման պատասխանատվության որոշակի չափաբաժին: «Համայնքների ֆինանսիստների միության» նախագահ Վահան Մովսիսյանի համոզմամբ, ծրագիրը «թափանցիկ» է դարձնում նաեւ ինֆորմացիան, ազատում գաղտնիության քողից: Մարդիկ ավելի իրազեկ են դառնում: Ինքնաբերաբար առաջանում է նաեւ գործընթացները վերահսկելու ցանկություն, ուրեմն եւ ակտիվացում, որը տեղական ինքնակառավարման բնագավառի արդյունավետության գլխավոր գործոն է: Այդ վերահսկողությունը պիտի իրականացնի համայնքի ընտրովի մարմինը՝ ավագանին: Նախատեսվում է ուսուցողական դասընթացների միջոցով կատարելագործել նաեւ այդ ինստիտուտը, որը հստակ պիտի տարբերակի, թե ի՞նչ է անելու ինքը, եւ ի՞նչ են անելու բնակիչները:

ԱՄՆ դեպարտամենտի հատուկ ծրագրերի հիմնադրամը ծրագրի իրականացմանը տրամադրել է 220 հազար դոլար, այսինքն՝ ամեն քաղաքապետարանի հաշվով՝ 20-22 հազար դոլար: Մրցութային ժյուրիի կազմում նաեւ դոնորների մասնակցությամբ ընտրված մասնագետներ են: Իհարկե, դրամաշնորհներ տրամադրելիս հաշվի կառնվեն նաեւ համայնքների բնակչության, տարածքային, մայրաքաղաքից հեռավորության ցուցանիշները, տարբեր կլինի նաեւ տրամադրվելիք սարքավորումների քանակը:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՀԱՄԿԿ-ն պաշտպանում է գործող նախագահի Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունը

Մեկ տարի առաջ Հայաստանի առաջադիմական միացյալ կոմունիստական կուսակցությունը (ՀԱՄԿԿ) հանդես եկավ ժողովրդահայրենասիրական ուժերի դաշինք ստեղծելու նախաձեռնությամբ: Սակայն գաղափարական տարաձայնությունների արդյունքում ուժերն առանձնացան իրենց գործելաոճով ու մասնատվեցին:

«ՀԱՄԿԿ-ն իրատեսորեն է նայում հանրապետության առկա վիճակին ու գտնում, որ ստեղծված տնտեսական, սոցիալական խոր ճգնաժամից դուրս գալը պայմանավորված է ՀՀ նորընտիր նախագահի ու իշխանությունների սոցիալապես կողմնորոշված գործունեությամբ: Եթե նորընտիր նախագահը ժողովրդավարական ճանապարհով ստանձնի իշխանությունն ու այն ամբողջովին նպատակաուղղի ժողովրդի ճնշող մեծամասնության շահերի պաշտպանությանն ու առկա խնդիրների լուծմանը, ինչպիսին են մարդկանց աշխատանքով ապահովումը, աղքատության վերացումը, բժշկական ծառայությունների մատչելիությունը, արտագաղթի կասեցումն ու ներգաղթի համար պատշաճ պայմանների ստեղծումը...», սրանց եւ մի շարք այլ սոցիալական ու տնտեսական բացթողումների մասին էր նշված ՀԱՄԿԿ կենտգործկոմի հայտարարության մեջ, որն ավարտվում է այսպես. «Այս ամենը հաշվի առնելով, ՀՀ նախագահության թեկնածու Ռոբերտ Քոչարյանի նախընտրական հանդիպումներում նրա տված խոստումները հիմք ընդունելով, մենք պաշտպանում ենք գործող նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունը»:

Մ. Մ.

Կոռուպցիան ունի կործանարար հետեւանքներ յուրաքանչյուր երկրի համար

Երեկ Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի ընդունելությունների սրահում կայացավ հակակոռուպցիոն գովազդային տեսահոլովակների շնորհանդեսը: Հայաստանում իրականացվող քաղաքական եւ տնտեսական բարեփոխումները ներկայումս խոչընդոտվում են լայնածավալ կոռուպցիայի, անարդյունավետ պետական կառավարման համակարգի, շուկայական հարաբերություններում քաղաքական ուժերի միջամտության, սոցիալական լարվածության եւ չլուծված տարածաշրջանային հիմնախնդիրների առկայությամբ:

Տարածաշրջանային զարգացման կենտրոնի («Թրանսփարենսի ինթերնեշնլ») հայաստանյան մասնաճյուղն իր «Ազգային հակակոռուպցիոն քարոզարշավ» ծրագրի շրջանակներում պատրաստել է հակակոռուպցիոն գովազդային տեսահոլովակներ, որոնք նկարահանվել են «Ինդիփենդնթ ֆիլմմեյքրս» ստեղծագործական խմբի կողմից՝ Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցություն՝ Կենտրոնական եւ Արեւելաեվրոպական իրավական նախաձեռնության (ABAICEELI) երեւանյան գրասենյակի աջակցությամբ:

Կենտրոնի հայաստանյան գրասենյակի մասնաճյուղի նախագահ Ամալյա Կոստանյանը տեսահոլովակների ցուցադրմամբ մանրամասն ներկայացրեց քարոզարշավի աշխատանքները, նշեց, որ կոռուպցիայի դեմ պայքարին բացի վերը նշվածներից մասնակցում են նաեւ 26 հասարակական շահագրգիռ կազմակերպություններ, որոնց նպատակն է քաղաքացիներին առավել իրազեկ դարձնել կոռուպցիայի պատճառներին եւ հետեւանքներին, քաջալերել նրանց մասնակցությունը այդ երեւույթի կանխարգելման եւ նվազեցման գործում: Քարոզարշավը Հայաստանի բոլոր մարզերում իրականացնելու է վավերագրական ֆիլմերի ցուցադրում, գովազդային տեսահոլովակների հեռարձակում, հակակոռուպցիոն պաստառների եւ ծաղրանկարների ցուցահանդեսների կազմակերպում, նաեւ դասախոսություններ ու քննարկումներ:

Կոռուպցիան դիրքի ու պաշտոնի չարաշահում է անձնական օգուտ ստանալու միտումով, որի դեմ պայքարը բոլորիս գործն է:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Ռուսաստանում ձերբակալվել է «գնդապետ» Արթուր Ստեփանյանը

ՄՈՍԿՎԱ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի ոստիկանությունը Լիպեցկում ձերբակալել է Արթուր Ստեփանյանին, որը գնդապետի կեղծ ուսադիրներով, գործուղման թերթիկով եւ վկայականով ամիսներ շարունակ ներկայացել է տարբեր զորամասեր, զինվորական այլ ստորաբաժանումներ ու կազմակերպություններ եւ նրանցից զանազան նյութական միջոցներ կորզել:

«Ռոսիա» հեռուստատեսության «Վեստի» ծրագրի հաղորդմամբ, քննիչների այն հարցին, թե ինչու է հատկապես գնդապետի ուսադիրներ կրել, ձերբակալվածը ցույց է տվել իր ճաղատը եւ ասել, որ դրան լեյտենանտի ուսադիրները չէին սազի ու անհավանական կթվային: Փաստաթղթեր չունենալը նա բացատրել է այն հանգամանքով, որ մի կին գողացել է իր փաստաթղթերը, եւ ինքը, ահա, մեկ տարի է, ինչ որոնում է նրան:

Արթուր Ստեփանյանի քաղաքացիության ու բնակության վայրի մասին առայժմ չի հաղորդվում:

ԱԶԳԱՅԻՆ-ԿՐՈՆԱԿԱՆ

Տյառնընդառաջը մարգարեության կատարում

Ըստ ավանդության, «երբ Հովսեփն ու Մարիամը քառասնօրյա Հիսուս մանկան հետ մոտեցան Երուսաղեմի տաճարին, արդեն մութ էր, եւ Տիրոջ մոտենալու պահին տաճարի արեւելյան դուռը, որը վաղուց ի վեր Աստծո հրամանով փակված էր, ինքն իրեն բացվեց ու մեծ դղրդյուն եղավ քաղաքում: Դա լսելով բնակիչները դուրս վազեցին իրենց տներից՝ տեսնելու տաճար եկողին, եւ քանի որ մութ էր, իրենց հետ վառվող ջահեր ու ճրագներ վերցրին»: Մենք էլ փետրվարի 13-ին՝ երեկոյան, նույն օրինակով ենք կատարում «Քառասնօրյա Տիրոջ տաճար գալստյան» տոնի նախատոնակը՝ վառվող մոմեր ունենալով մեր ձեռքին:

Վերջին շրջանում սովորույթ է դարձել Տյառնընդառաջի տոնին եկեղեցում կատարել նորապսակների օրհնություն: Փետրվարի 14-ին՝ Տյառնընդառաջի պատարագից հետո, Հայ առաքելական բոլոր եկեղեցիներում կատարվելու է նորապսակների օրհնության կարգը: Հոգեւորական դասն աղոթքներով օրհնում է բոլոր նորապսակների միությունը՝ զորացնելու նրանց սերը եւ հավատարմության դաշինքը:

1700 տարի առաջ Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչը ժողովրդին մկրտելուց եւ այդպիսով դարձի բերելուց առաջ հնգօրյա պահքով ապաշխարություն նշանակեց: Փետրվարի 13-ի երեկոյան, նորապսակների օրհնության նախօրեին ավարտվում է առաջավորաց պահքը եւ սկսվում են տոնակատարությունները: Երեկոյան ժամերգության ընթացքում կատարվում է արտերի եւ այգիների օրհնություն, որը խորհրդանշում է ձմռան ավարտն ու գարնանամուտը: Իսկ ժամերգության ավարտին կատարվում է մոմի օրհնություն:

Փետրվարի 15-ին Հայ առաքելական եկեղեցին նշում է Սբ. Սարգսի տոնը, որը Գարեգին Երկրորդ վեհափառ հայրապետը հռչակել է որպես երիտասարդների օրհնության օր: Ժողովրդական սովորության համաձայն, տոնի նախօրեին երիտասարդներն աղի բլիթ են ուտում՝ ակնկալելով երազում տեսնել իրենց ապագա զուգընկերոջը: Երկնային արագահաս օգնական Սբ. Սարգսի բարեխոսությամբ Աստված երիտասարդներին, աղոթքից հետո, կհայտնի նրանց կյանքի ապագա ընկերոջ մասին:

Մ. Մ.

Տյառնընդառաջ եւ Սուրբ Սարգիս, էլ ի՞նչ Սուրբ Վալենտին

Մամուլը, հեռուստատեսությունը, ռադիոն անընդհատ խոսում են Սուրբ Վալենտինի տոնի մասին: Ինչ-որ շոուներ են կազմակերպվում այդ օրվա առթիվ: Մեզ խորթ, նոր եւ նորածեւ մի տոն, որն, իբր, նշում են ամբողջ աշխարհում: Սակայն զարմանալին այն է, որ մենք, ունենալով Տյառնընդառաջ եւ Սուրբ Սարգսի տոները, դրանք անտեսում ենք՝ նորահայտ Ս. Վալենտինի տոնը մեզանում արմատավորելով: Տյառնընդառաջն իր էությամբ նաեւ սիրո տոն է, քանզի սիրող զույգերի՝ նորապսակների տոն է: Հայ ավանդական հասարակության մեջ սերն անմիջականորեն առնչվում է ընտանիքին, հետեւաբար սիրո այդ տոնը պիտի կոչվեր նորապսակների տոն: Իհարկե, տոնի շրջանակներում այլ արարողություններ, ծեսեր էլ են կատարվում, որոնք, կարծես թե, չեն առնչվում սիրահար զույգերին, սակայն դրանք հասարակությանը չար ուժերից հեռու պահելու համար են: Չէ՞ որ որքան հասարակությունն առողջ, ապահովված եւ բարեկեցիկ լինի, այնքան լավ՝ նախ եւ առաջ նորապսակների (սիրող զույգերի) համար: Այսինքն՝ տոնի շրջանակներում ինչ էլ որ արվում է, դրական դաշտ ստեղծելու համար է: Մյուս տոնը՝ Սուրբ Սարգսի տոնը, անմիջականորեն առնչվում է սիրահարներին, այն էլ այնպիսի գեղեցիկ արարողություններով, ինչպիսիք են մեղրաջրով փոխինդ պատրաստելը, երիտասարդների՝ աղաբլիթ ուտելը, գիշերը երազում սիրած մարդուն, ապագա ամուսնուն տեսնելը եւ այլն: Մանավանդ, որ շատերը պնդում են, թե երազում տեսել են ապագա փեսացուին: Ավելացնենք նաեւ Ս. Սարգսին առնչվող ավանդույթները:

Ի տարբերություն այլ ազգերի, մենք կարող ենք սիրահարների տոնը նշել երկու անգամ՝ Տյառնընդառաջին (փետրվարի 13–14, Սուրբ Վալենտինի օրը՝ փետրվարի 14) եւ Ս. Սարգսի տոնին: Էլ մեր ինչի՞ն է պետք Ս. Վալենտինի տոնը: Մնում է այս մասին հիշեցնել երիտասարդներին, որպեսզի ազգայինը թողած՝ օտարի հետեւից չվազեն: Յուրաքանչյուր հայ երիտասարդի համար կարեւորն ընտանիքն է, յուրաքանչյուրը երազում է լավ ընտանիք կազմելու մասին: Իսկ Տյառնընդառաջ եւ Ս. Սարգսի տոները սիրո տոներ լինելով, հարմարեցված են հայի մտածողությանը: Գուցե վերջին շրջանում հայ երիտասարդներն արդեն «արեւմտյան բարքերո՞վ» են վարակվել: Այդ դեպքում նրանց միայն Ս. Վալենտինի տոնն է հարկավոր եւ ուրիշ ոչինչ:

Ա. Ա.

Մո՞ւրճ, թե՞ թեփ

Անորակ եւ կասկածելի բաղադրությամբ սննդամթերքի մասին այնքան է գրվել, որ հերթական անգամ խաբվելու եւ այդ մասին գրելու ցանկության դեպքում մտածում ես, թե արդյոք որեւէ նշանակություն ունի՞: Միեւնույն է, շարունակվելու է այսպիսի սննդամթերքների արտադրությունն անհայտ «գործարարների» կողմից:

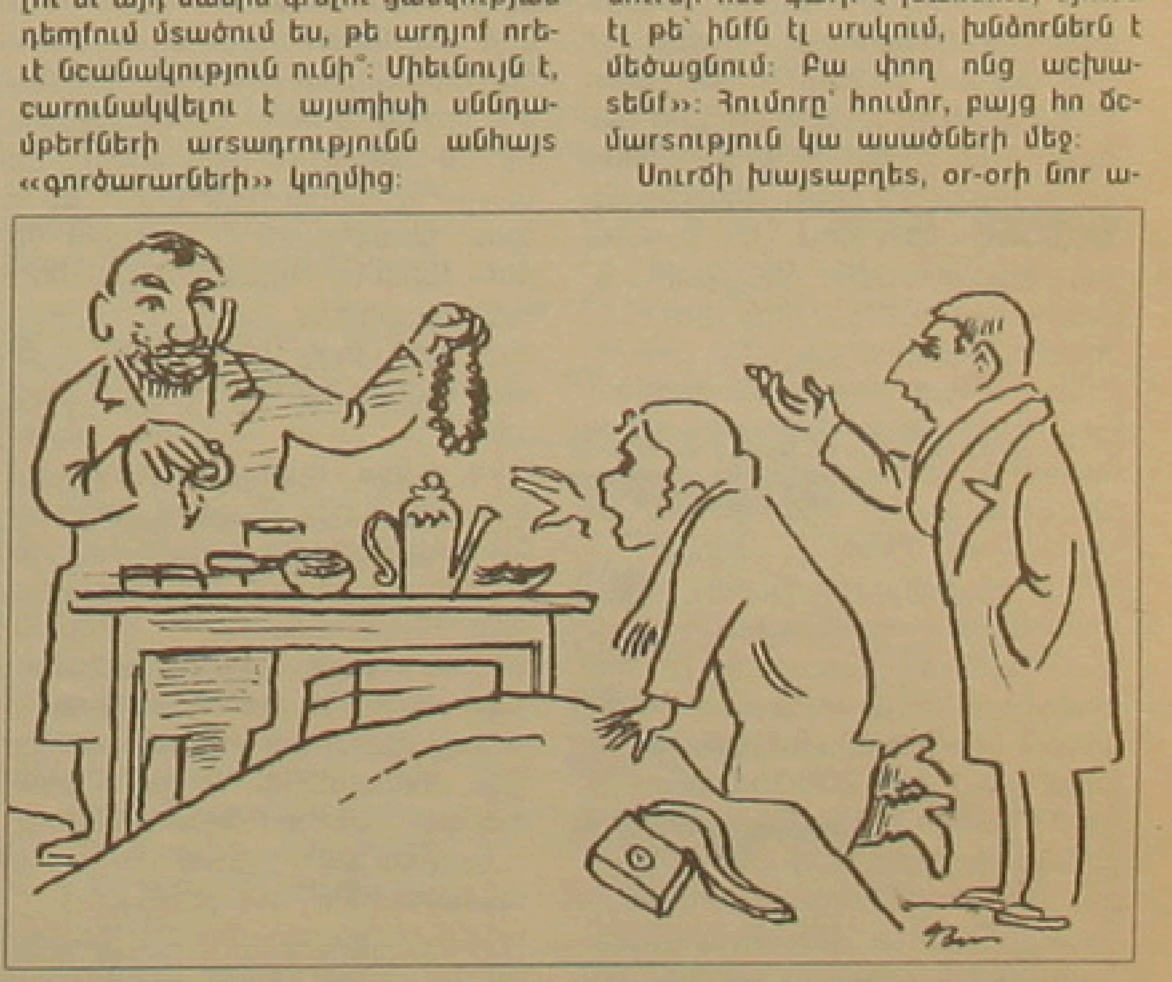

Շուկայում բողոքում էին, որ ազգությամբ կորեացիներ, չինացիներ շատ էժան գնով մսի պահածոներ են վաճառում՝ ոտքի վրա ընդմիջում անողներին առաջարկելով նողկալի պարունակությամբ այդ տուփերը: Մարդիկ վիրավորված էին, թե իրենց շների տեղ են դնում: «Հետո ինչ, որ այստեղ կանգնած առեւտուր ենք անում»:

Հետո խոսքը հումորի տվին՝ ասելով, որ բոլորը խաբում են, միմյանց մասին իրար սրամտելով. «Այ, այս մարդը սուրճի հետ գարի է խառնում, մյուսն էլ թե՝ ինքն էլ սոսկում, խնձորներն է մեծացնում: Բա փող ոնց աշխատենք»: Հումորը՝ հումոր, բայց հո ճշմարտություն կա ասածների մեջ:

Սուրճի խայտաբղետ, օր-օրի նոր անուններով հարստացող տեսակ-տեսակ տուփերն այնքան շատ են, որ հոգնում ես նայելիս: Իսկ պարունակությո՞ւնը. բացում ես ու թափում աղբարկղը՝ աղացած թեփ հիշեցնող այդ փոշին ինչ անես: Տուփի պարունակությունը լցնողը հաստատ գոհ է իր արտադրանքից, իսկ սպառողը կրկին հայտնվում է խաբված վիճակում:

Մ. Թ.

«Ամսի 20-ից նոր օր է սկսվելու»...

Նախագահական ընտրությունների քարոզարշավն այժմ վճռական փուլում է: Հաճախ են տեղի տալիս կրքերը, հաճախ էլ փորձում են սրված իրավիճակները պայմանավորել առանձին լրատվամիջոցների գործունեությամբ: Ինչպիսի՞ն է վիճակը Լոռիում: Մեր զրուցակիցն է «Լոռու մարզ» թերթի գլխավոր խմբագիր ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆԸ:

– Պարոն Միկոյան, ինչպիսի՞ն են խմբագրության հարաբերությունները նախընտրական շտաբների հետ:

– Մեր փոխհարաբերությունները առավել հստակեցված են Ռոբերտ Քոչարյանի նախընտրական մարզային շտաբի հետ: Ինչ վերաբերում է մյուս թեկնածուներին՝ նրանցից մի քանիսն են միայն դիմել խմբագրությանը, ծանոթացել քարոզչական նյութերը տպագրելու պայմաններին, եւ ինչպես ասում են՝ այլեւ չեն վերադարձել: Նրանց նույնիսկ չի գայթակղել խիստ մատչելիությունը այլ լրատվամիջոցների համեմատ:

Այնպես որ բոլոր թեկնածուների համար ստեղծված են քարոզչությամբ հանդես գալու բարենպաստ պայմաններ, որոնցից օգտվել-չօգտվելը իրենց գործն է:

Նախընտրական քարոզարշավով Լոռու մարզում են եղել Ստեփան Դեմիրճյանը, Արտաշես Գեղամյանը, Արամ Զ. Սարգսյանը, Վազգեն Մանուկյանը, Գառնիկ Մարգարյանը եւ Ռոբերտ Քոչարյանը:

Ռ. Քոչարյանի եւ Ստ. Դեմիրճյանի այցերի մասին խմբագրությունը նախօրոք տեղյակ է եղել: Մնացած թեկնածուների այցերի մասին իմացել ենք պատերին փակցված հայտարարություններից կամ պատահական խոսակցությունների ժամանակ: Այդուհանդերձ, թերթը պատշաճ կերպով լուսաբանել է, լրացնելով այն բացը, որն առաջացել է քարոզչական նյութեր չտրամադրելու պատճառով: Իսկ Գառնիկ Մարգարյանի այցի մասին մենք ընդհանրապես տեղյակ չենք եղել նույնիսկ կողմնակի աղբյուրներից:

Մեզ հրավիրատոմս է ուղարկվել թեկնածու Արամ Կարապետյանի՝ փետրվարի 15-ին տեղի ունենալիք հանդիպման մասին, որը նույնպես կլուսաբանվի թերթում:

– Ինչպե՞ս է ընթանում ընդդիմադիր թեկնածուների քարոզարշավը եւ ի՞նչ մեթոդներ են կիրառել թեկնածուները:

– Ստեփան Դեմիրճյանը հունվարի 22-ին Վանաձորի Արցախ պուրակում հանդիպման ժամանակ հիմնականում երկրի «այս ծանր վիճակից» է խոսել, հավաստիացնելով. «Մարդիկ որոշակի հույսեր ունեն, կա որոշակի քաղաքական պահանջ եւ սա ինձ պարտավորեցնում է»:

Յուրօրինակ եւ հետաքրքրական մտքեր են արտահայտել նրան ուղեկցող բանախոսները: «Կարոտը դեպի Կարեն Դեմիրճյանը ժողովրդի մեջ կա, մնացել է ու պիտի մնա», ասել է ԱԺ պատգամավոր Սերգեյ Իսրայելյանը, հանրահավաքի մասնակիցներին հիշեցնելով, որ «խնձորի ծառի տակ տանձ չի կարող գտնվել», կոչ անելով «թասիբը գետնով չտալ», ընտրել ղեկավարի «նոր տեսակ», ունենալ «սիրուն, բոյով-բուսաթով նախագահ»: Հատկապես ոգեւորությամբ է ընդունվել Արշակ Սադոյանի ելույթը: «Արխեյին խոսա. միկրոֆոնդ չեն անջատի», բացականչել են մի քանիսը: Նա, իհարկե, չի խնայել իշխանություններին՝ օգտագործելով իր բազմամյա փորձը:

Իսկ երիտասարդներին դիմելով, ասել է. «Միշտ մտածեք, որ դուք եք ամենագիտը, ուզենք՝ սարեր շուռ կտաք»: Իրեն արձագանքած մի ծեր կնոջ՝ իշխանությունների հասցեին հայհոյախոսությանը Սադոյանը պատասխանել է. «Ասելո՞վ չի, է՛, ասելով չի, անելով ա՛»:

Արտաշես Գեղամյանը, նկատի ունենալով իր գրական-գեղարվեստական հակումները, նախընտրական հանդիպումներն սկսել է Դսեղ գյուղից: Նա հարգանքի տուրք է մատուցել մեծն Թումանյանին, ասելով, որ տարիներ առաջ Դսեղում իրեն հյուրասիրած լավաշից մի կտոր դեռ պահում է գրպանում իբրեւ մասունք: Թոշակառու Հովիկ Վարդանյանը թեկնածուին է նվիրել Թումանյանի գիրքը: Ալավերդիում հիշյալ փաստը ներկայացնող մի ելույթ ունեցող շեշտել է, որ նվերը հանձնելիս թոշակառուն ասել է. «Լոռիում հարստություն չի մնացել, բոլորը թալանված են. մնացել է միայն Թումանյանի «Քառյակները»: Իսկ իրականում Հ. Վարդանյանն ասել էր. «Նվեր ունեմ, մի սուրբ գիրք, որ լիցք կհաղորդի քո սուրբ գործին»: Կարծում եմ՝ մեկնաբանելու կարիք չկա: Գեղամյանն ու իր թիմակիցները խոսել են սոցիալական անարդարությունից, ժողովրդի թշվառությունից, մեղադրանքներ հնչեցրել իշխանությունների հասցեին: Իսկ միակ ելքն ու «ազգի փրկությունը», ըստ նրանց, մեկն է. եթե ընտրվի «քանիմաց, գործնական եւ ամենաճանաչված եւ ազդեցիկ գործիչը»՝ Արտ. Գեղամյանը:

Հունվարի 29-ին Արամ Զ. Սարգսյանը Վանաձորում հանդիպում է ունեցել, որի ընթացքում մի քանի անգամ անջատվել է իրենց իսկ բերած բարձրախոսը: «Գեղամյանի մարդկանց սարքածը կլինի», ասել է մի ՀՀՇ-ական:

«Դուք Հայաստանի ամենասիրուն ժողովուրդն եք: Այս քաղաքը սիրում եմ: Ես ուզում եմ ձեզնով ընտրվել, որ ձեզ էլ ծառայեմ», ասել է թեկնածուն, գործող նախագահին հավասացողներին համարելով մոլորյալներ: «Մյուս մասն էլ ստիպված է: Ես էդ մարդկանց ներում եմ: Բայց թող իրենց էնպես պահեն, որովհետեւ կարող է եւ չներեմ», զգուշացրել է Ա. Սարգսյանը, հավաստելով այն, ինչ այդպես էլ չեղավ. «Վստահ եղեք, որ միասնական թեկնածու լինելու է, ձեր խնդիրը հեշտացնելու ենք, հենց լավ էլ ընելու ա»:

Պատճառաբանելով ցուրտը եւ այլ հանդիպումները Վանաձորից մեկնելուց առաջ Ա. Սարգսյանը «լավատեսական միտք է արտահայտել. «Ամսի 20-ից նոր օր է սկսվելու»

Վազգեն Մանուկյանն իր այցը Լոռի սկսել է Սպիտակից, ապա այցելել է Վանաձոր, Ստեփանավանի տարածաշրջանի Գարգառ, Գյուլագարակ գյուղերը:

Վանաձորում նա ներկայացրել է իր ծրագիրը, թեկնածությունը դնելու փաստը մեկնաբանելով այսպես. «Ունեմ փորձ, գիտելիքներ, վճռականություն, որպեսզի փոխեմ երկրի վիճակը: Բոլոր թեկնածուներին վերաբերվում եմ հարգանքով եւ կարծում եմ՝ բոլորն էլ մտածում են երկրի վիճակը լավացնելու մասին»: Նա միանշանակ դատապարտել է Արտաշատի դեպքերը, պահանջելով, որ համապատասխան անձինք պատժվեն:

Ի տարբերություն այլոց, Վ. Մանուկյանը խուսափել է իշխանությունների հասցեին անհիմն մեղադրանքներից, արտահայտելով իր տեսակետները տարբեր հիմնահարցերի վերաբերյալ:

Ինչ «հաճելի» անակնկալներ, հետաքրքրական հանդիպումներ կլինեն Լոռու մարզում՝ կերեւա առաջիկա մեկ շաբաթվա ընթացքում:

Իսկ ժողովուրդը լսում է բոլորին եւ ընտրության պահին ճիշտ կկողմնորոշվի, քանզի լոռեցիներն այնքան էլ միամիտ չեն, որքան կարծում են շատերը:

Ես չեմ ուզում հավատալ, որ մենք՝ հայերս, թեթեւսոլիկ ազգ ենք

Մի՞շտ ենք եղել այսպես: Թող ինձ ների ընթերցողը, բայց նայելով, լսելով եւ կարդալով ՀՀ նախագահների ընդդիմադիր թեկնածուների քարոզչությունը, նման կարծիք է ձեւավորվում: Էլ աղունիկներ, էլ մորթված ոչխարներ, էլ աղ ու հաց, էլ զուռնա-դհոլ, էլ ծառերի վրա տարվող նախագահացու (չնայած վիզը փորն էր մտել վախից, թե չգցե՞ն հանկարծ):

Այ խելոքներ, դուք իսկապե՞ս հավատում եք, որ կարող եք առաջնորդել հայ ազգը 5 տարի, Դեմիրճյանի կողմնակիցներ, դուք չե՞ք խղճում այդ երիտասարդին, ձեր մեղքը չի՞ գալիս այդ ջահելը, որին դրդում եք պատասխանատվության ստանձնմանը... Կամ Գեղամյանի կողմնակիցներ, էդ ո՞ր մի հանճարեղ գործի համար եք աստվածացնում ստաժավոր անհավասին: Միգուցե նրա փոփոխական կերպարի՞ համար, որ 98-ին պաշտպանեց Ռոբերտ Քոչարյանին, 99-ին Մանվել ջան ու Սերժ ջան ասելով աղաչում էր համախմբվել նույն Քոչարյանի շուրջը (այսօր նրանք համախմբվել են, դու որտե՞ղ ես), իսկ 2000 թ. ասում էր, որ ՀՀՇ-ի հետ էլ կհամագործակցեմ, միայն թե գահընկեց անեմ ներկայիս նախագահին, դրա վառ ապացույցը 2002 թ. տեղական ընտրություններին Երեւանի Կենտրոն համայնքում ՀՀՇ-ի թեկնածուի պաշտպանության մասին հայտարարությունն էր: Էդ չէ՞ ձեր թեկնածուն, ողջ կյանքը ՀՀՇ-ին հայհոյելով՝ դարձել է Գեղամյան, հիմա պաշտպանում է ՀՀՇ-ին (ճիշտ Աշոտ Մանուչարյանը եւ սոցիալիզմի գաղափարախոսությունը): Արդյոք դա չի՞ նշանակում թքած ունենալ ընտրողների կարծիքի վրա, կամ էդ չէ՞ ձեր «հանճարը», որը 98 թվից ունի իր «փրկության ծրագիրը», 5 տարի զահլեքս տարավ... Մեկը հարցնող լինի՝ եթե դու ժողովրդի մասին ես մտածում ու քո «ծրագիրը» 100 տոկոսանոց է, միանայիր Քոչարյանին դեռ 98-ին ու ասեիր. «Իրականացրեք այն եւ թող հայ ժողովուրդը լավ ապրի, որովհետեւ կարեւորն իմ ազգի բարեկեցությունն է, այլ ոչ թե նախագահ դառնալը»: Որ նման բան չես ասել ու արել, նշանակում է՝ «գնացեք մեռեք», քանի ես նախագահ չեմ: Սերժ Սարգսյանի հետ հեռուստահաղորդման ժամանակ տրտնջում էիր. «...սոված երեխեք եմ տեսնում, սիրտս ճմլվում է...», բա որ այդպիսի ճմլվող սիրտ ունես, պապիրոսի պես գովազդվելու համար ծախսված տասնյակ հազարավոր դոլարը տայիր էդ երեխեքին, բա դու հավատացյալ չե՞ս, Գեղամյան, բա էդ երեխեքին սոված թողած փողերդ քամուն ես տալիս: Մի բան եւս. էդքան փող քեզ որտեղի՞ց... Արդյոք մեր ջանից հետո չե՞ս հանելու, որ նախընտրական ծախսերդ փակես՝ իր տոկոսներով:

Այ կամ ավելի ճիշտ՝ վայ գեղամյանականներ, ձեր թեկնածուն չէ՞, որ այսօր հայտարարում է, թե ինքը Կարեն Դեմիրճյանի քաղաքական ժառանգորդն է: Էդ նո՞ր ես խելքի եկել, դե, եթե համարձակությունդ հերիքում էր ու պարկեշտ մարդ էիր, 98-ին չդնեիր Կարեն Սերոբիչի դեմ քո թեկնածությունը ու չմիավորվեիր Քոչարյանին:

Այ ժողովուրդ, ես չեմ ուզում հավատալ, որ մենք էն թեթեւսոլիկ ազգն ենք... Չնայած, որ 37 թվին Կրեմլից պլան էր իջեցվում անդրկովկասյան հանրապետություններին 500-ական ազգի թշնամիներ ձերբակալելու եւ ճամբարներն ուղարկելու համար, միայն մենք էինք, որ խնդրում էինք Մոսկվային կրկնապատկել իջեցված պլանի թիվը, իսկ այդ պահին նույն վրացին ու թուրքն անում էին ամեն ինչ, որպեսզի մեկ անձով պակաս լիներ բռնադատվողի ցուցակը: Կամ Գորբաչովի իշխանության առաջին տարիներին, երբ սկսվեց պայքար կաշառակերության դեմ, մի հայ կնոջ բռնեցինք, կարծեմ մանկապարտեզի վարիչի ու «Վրեմյայով», ամբողջ միությունով խայտառակ եղանք, իսկ նույն պահին Ադրբեջանում 1 կոպեկանոց լուցկին 20 կոպեկով էին վաճառում խանութներում՝ բացահայտ: Այստեղ էլ թեթեւսոլիկը մենք դուրս եկանք: Էլ չեմ ասում, որ ԽՍՀՄ-ի մեջ ամենափոքր պետությունը լինելով՝ թե մարդկանց քանակով, թե տարածքով, ամենաշատ բողոքները Հայաստանից էին գնում Մոսկվա: Այ, էս ազգն ենք եղել, որ էս օրի ենք:

Հիմա գամ մեր օրերին: Քոչարյանը գնում էր բանակցությունների Ղարաբաղի հարցով, ՀՀՇ-ական նախկին ԿԳԲ-ի պետը Գեղամյանի հետ դուետ էր անում, թե Քոչարյանի 100 հազար ձայները կեղծ են, թութակի պես կրկնելով ամերիկացիների ասածը: Այ խելոքներ, ուրեմն Ալիեւը 100 տոկոս կեղծիքներով ընտրվել է նախագահ ու մեր տղերքի զենքով ազատագրված հողն ուզում է թուղթ ու գրիչով վերցնի, ու դուք կեղծ կոզր եք տալիս նրա արյունոտ ձեռքը: Կամ նույն «կեղծված» 100 հազար ձայների մասին խոսում է Վազգենի եղբայրը՝ Արամ Սարգսյանը: Տղա ջան, էդ ո՞ւմ վրա ես գոռ տալիս, հանգուցյալ Սպարապետի՞...

Ժողովուրդ, սթափ գնահատեք ամեն ինչ, այստեղ Քոչարյանի ընտրության մեջ չէ հարցը, այլ ձեր վաղվա օրվա հանդեպ վստահություն ունենալու մեջ:

Չկրկնենք Ղարաբաղյան շարժման տարիների սխալը, մեր ղեկավարին՝ Կարեն Սերոբիչին ինչ ասես, որ չասեցինք, ինչ պիտակ ասես, որ չկպցրեցինք, իսկ 1998-ին դրեցինք գլխներիս... Կամ Սուրեն Հարությունյանին «մորքուր» էինք ասում, հետո կարճ ժամանակում դարձավ «քեռի»: Այ, էս ենք եղել...

Հիմա մարդն առաջին օրվանից կռվել ու հաղթել է, ճանաչում է Ղարաբաղի ամեն մի թիզ հողն ու այսօր համարձակ նստում է բանակցությունների եւ քարտեզով չէ, որ ճանաչում է Հայաստանի անբաժան մաս Արցախը: Հիմա ձեզ եմ հարցնում, Քոչարյանի հակառակորդներ, քանի՞ անգամ եք եղել Արցախում... Բա որ չեք եղել, նույնիսկ էս խաղաղ պայմաններում, էդ արյունի կա՞թ եք խմել, թե ինչպես իմ թոռնիկն է ասում՝ «կարթիթով չա՞յ» եք խմել, որ ուզում եք նախագահ դառնալ: Մի բան հաստատ գիտեմ, եթե դուք «հիվանդ» մտածողություն չունենայիք, շուտվանից էիք համախմբվել Քոչարյանի կամ գոնե ձեզանից մեկի շուրջը:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ,
Աշխատանքի վետերան,
80 տարեկան

ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Գերիշխող դիրքի չարաշահում եթերում

Նախընտրական քարոզարշավը սկսելուց առաջ Հայաստանի 5 հեռուստաընկերություններ (Հանրային, «Պրոմեթեւս», «Արմենիա», «Շանթ», «Կենտրոն») հայտարարեցին քաղաքական գովազդի համար միասնական սակագին սահմանելու իրենց միջեւ ձեռք բերած համաձայնության մասին: Դրա դեմ ընդդիմադիր կոչված լրատվամիջոցներն ու քաղաքական ուժերը բողոքեցին, տարբեր պարկեշտ եւ անպարկեշտ արտահայտություններ թույլ տվեցին, որից հետո ամեն ինչ մոռացվեց: Ո՞րն էր պատճառը: Հավանաբար այդ քաղաքական ուժերն այնքան էլ խեղճ չէին եւ ֆինանսների սղության խնդիր չունեին, ինչպես փորձում էին ներկայացնել: Այլապես նրանք կարող էին հասնել իրենց նպատակին բացառապես օրինական ճանապարհով: Որպեսզի տպավորություն չստեղծվի, թե բարոյախրատական քարոզ ենք կարդում, անդրադառնանք կոնկրետ օրենքի կոնկրետ հոդվածին:

2000 թ. նոյեմբերի 6-ին ՀՀ Ազգային ժողովն ընդունեց «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքը, որին ենթադրաբար տեղյակ են ինչպես իշխանական, այնպես էլ ընդդիմադիր թեւի պատգամավորները: Եվ ահա, այդ օրենքի 6-րդ եւ 7-րդ հոդվածներն անմիջականորեն վերաբերում են այս՝ գերիշխող դիրքի եւ դրա չարաշահման հարցերին: Մասնավորապես հոդված 6-րդը սահմանում է գերիշխող դիրք հասկացությունը: Այդպիսին են համարվում մրցակից կամ էական մրցակցություն չունեցող կամ իրացման ծավալներով տվյալ շուկայի առնվազն մեկ երրորդը գրավող տնտեսավարող սուբյեկտները: Այժմ դիտարկենք, թե այս 5 հեռուստաընկերություններն էական մրցակցություն ունենո՞ւմ են կամ զբաղեցնո՞ւմ են շուկայի առնվազն մեկ երրորդը: Պատասխանը միանշանակ է՝ այս դեպքում նրանք էական մրցակցություն չեն ունենում եւ զբաղեցնում են տվյալ շուկայի շատ ավելին, քան մեկ երրորդն է: Հետեւաբար նրանք ունեն գերիշխող դիրք:

Հաջորդ՝ 7-րդ հոդվածը գերիշխող դիրքի չարաշահմանն է վերաբերում: 1-ին կետում հայտարարվում է, որ «Արգելվում է տնտեսավարող սուբյեկտի կողմից գերիշխող դիրքի չարաշահումը»: 2-րդ կետի ա) ենթակետում նշվում է, որ այդ չարաշահումն արտահայտվում է «Իրացման կամ ձեռքբերման չհիմնավորված գների, ՀՀ օրենսդրությանը կամ գործարար շրջանառության սովորույթներին հակասող առեւտրի այլ պայմանների ուղղակի կամ անուղղակի պարտադրմամբ, որը հանգեցնում է մրցակցության սահմանափակմանը»: Քաղաքական գովազդի իրենց նշանակած գնի հիմնավորում հիշյալ 5 հեռուստաընկերությունները չտվեցին այն պարզ պատճառով, որ այդպիսին չկար: Ակնհայտ է, որ օրենսդրությանն ու շրջանառության սովորույթներին հակասող պայմանների պարտադրումն առկա է: Այսինքն՝ առկա է նաեւ գերիշխող դիրքի չարաշահում:

Այսպիսով, ընդդիմադիր քաղաքական ուժերը հերթական անգամ ապացուցեցին, որ իրենց նպատակը ոչ թե օրինական ճանապարհով պայքարելն է, այլ միայն աղմուկ բարձրացնելն ու շահարկումների դիմելը: Սակայն դա ամենեւին էլ չի արդարացնում այս երեւույթները թույլ չտալու համար ստեղծված մարմնի՝ Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովի կրավորական դիրքորոշումը: Այս մարմինը, անկախ նրանից, որեւէ մեկը կդիմի, թե ոչ, օրենսդրության սահմանած կարգով ուղղակի պարտավոր էր միջամտել եւ արգելել գերիշխող դիրքի չարաշահումը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԱՆԿԱԽ

USAID
IREX

ԱՅՍ ԹՈՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼ Է
IREX/ProMedia - Ի ԿՈՂՄԻՑ ԵՎ ԱՄՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԻ (USAID) ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՄԲ:
ԹՈՂԱՐԿՄԱՆ ՄԵՋ ՏԵՂ ԳՏԱԾ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ ԵՆ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐԻՆ ԵՎ ՄԻՇՏ ՉԷ, ՈՐ ՀԱՄԸՆԿՆՈՒՄ ԵՆ USAID-Ի ՏԵՍԱԿԵՏՆԵՐԻՆ:

2003
ՓԵՏՐՎԱՐ

ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ

Հայ լրագրողների պատրաստած այս հավելվածը հովանավորել է Միացյալ Նահանգների Միջազգային զարգացման գործակալությունը: Այս հրատարակությունը կոչված է հասարակական ծառայություն մատուցել բոլոր հայ քաղաքացիներին: Սա այն հիմնախնդիրների անաչառ արտացոլումն է, որոնք, Հայաստանի քաղաքացիների կարծիքով, փետրվարի 19-ի նախագահական ընտրությունների նախաշեմին անչափ կարևոր են իրենց ու երկրի համար:

Հավելվածում ներկայացված են նախագահի թեկնածուների պատասխանները, որոնք պարզաբանում են, թե ընտրվելու դեպքում նրանք ինչպես կլուծեն ընտրողներին հուզող այս կամ այն հարցը:.

Այս թերթը նաև ժողովրդավարության գործընթացում մամուլի անկախ դերի օրինակ է: Ընտրողների համար նախատեսված հավելվածի վրա հայաստանյան լրագրողներն աշխատել են ամերիկացի իրենց գործընկերների հետ: Հավելվածն առաջարկվում է որպես ընտրությունների մասին տեղեկատվության անաչառ, արդար և փաստացի լուսաբանման նմուշ:

Աշխատանքն սկսվել է հունվարի կեսերին, երբ Հայաստանի շուրջ 400 քաղաքացիների շրջանում հարցում անցկացվեց նրանց հուզող հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Ոչ պաշտոնական հետազոտության արդյունքում առանձնացվեց այն հինգ հիմնահարցը, որոնք ընտրողներն ամենահաճախն էին նշել: Դրանք էլ առաջարկվեցին նախագահի թեկնածուներին: Հավելվածում բոլոր թեկնածուների պատասխաններին հավասարաչափ տեղ է հատկացված: Պատասխանները ներկայացվել են առանց խմբագրման, անփոփոխ:

Հավելվածում ընդգրկել ենք նաև ընտրողների համար կարևոր տեղեկատվություն, որպեսզի ընտրական իրավունք ունեցող անձինք հնարավորություն ունենան ակտիվորեն մասնակցել քվեարկությանը և կշռադատված որոշում կայացնեն երկրի ապագա ղեկավարին ընտրելիս:

Ընթերցողին փորձել ենք ծանոթացնել նախագահի իրավասություններին և պարտականություններին, ինչպես նաև պատասխանել մի շարք գործնական հարցերի. ինչպե՞ս, ե՞րբ, որտե՞ղ քվեարկել, ինչպե՞ս ներկայացնել ընտրախախտումների մասին բողոքները և այլն:

IREX/ProMedia-ն հոգացել է հավելվածի տպագրության մասին, ինչպես նաև կազմակերպել հավելվածի տարածումը՝ ներդիրի ձևով հայկական թերթերի միջոցով: Հավելվածն անմիջականորեն կբաժանվի ընտրողներին:

Նման հավելված նախատեսում ենք հրապարակել նաև մայիսի 25-ին կայանալիք խորհրդարանական ընտրությունների կապակցությամբ:

Հուսով ենք, թերթն օգտակար կլինի: Ընտրողներին առաջարկելով վստահելի, փաստացի տեղեկատվություն՝ ցանկանում ենք քաջալերել նրանց մասնակցելու բոլոր ընտրություններին, որպեսզի իրենց ձայնը լսելի դառնա:

Ձեր մեկնաբանությունները, հարցերն ու առաջարկները կողջունվեն:

Peter H. Eichstaedt

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 2003 - Ի
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱԶՄ
ՍՈՒՐԵՆ ԴԵՀԵՐՅԱՆ, ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, ԳՈՀԱՐ ՍԱՐԳՍՅԱՆ, ՎԻԿՏՈՐՅԱ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ, ԳԱՅԱՆԵ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ, ՄԱՐԻԱՆՆԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ, ՎԱՀԱՆ ԻՇԽԱՆՅԱՆ, ԺԱՆՆԱ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ, ԳԱՅԱՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ – ՏԵՐՅԱՆ, ՋՈՒԼՅԱ ՀԱԿՈԲՅԱՆ .

ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐ
Պիտեր ԱՅԿՍՏԱԴՏ
IREX/ProMedia-ի ԶԼՄ-ների հարցերով խորհրդատու
Նաիրա ՄԱՆՈՒՉԱՐՈՎԱ
IREX/ProMedia-ի ծրագրի ղեկավար
Թագուհի ՍՈՒԽԼԻՅԱՆ
Գեղամ ԽԵԿՈՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ

Նախագահական ընտրությունների նախաշեմին լրագրողների անցկացրած հարցումը մի քանի հարյուր ընտրողների շրջանում առանց անակնկալների չանցավ:

Այն, որ երկրի բնակչության գերակշիռ մասը առաջնային է համարում սոցիալական ու տնտեսական ոլորտի հիմնախնդիրները, ապացուցվեց թվերով: Անսպասելին, թերևս, այն էր, որ բաժանվեցին Երևանի ու մարզերի հարցման մասնակիցների կարծիքները: Եթե մայրաքաղաքում առաջնային էր սոցիալական ոլորտը, ապա մարզերի բնակիչներն ընդգծեցին տնտեսական խնդիրների լուծման առաջնահերթությունը:

Տնտեսական հիմնախնդիրը Երևանում զբաղեցնում է միայն 8-րդ հորիզոնականը և կազմում ընդհանուր հարցվածների 16.3%-ը: Իսկ մինչ այդ իրենց կայուն տեղն են զբաղեցնում գործազրկությանը, կրթությանը, դատաիրավական համակարգին, կոռուպցիային, առողջապահությանը և ղարաբաղյան հիմնահարցին վերաբերող խնդիրները:

Ընդհանուր առմամբ հարցման 464 մասնակիցներն արտահայտվել են 17 հիմնախնդիրների շուրջ (գործազրկություն, արտագաղթ, կոռուպցիա և այլն)՝ ցանկանալով, որ գործող նախագահն առավելագույն ուշադրություն ցուցաբերի հատկապես այդ հիմնախնդիրներին:

Հարցման մասնակիցներից 331-ը Երևանից ու հարակից շրջաններից են, 56-ը՝ Գյումրիից ու Վանաձորից, իսկ 77-ը՝ Սյունիքի մարզից:

Երևանում կոռուպցիայի դեմ պայքարի և առողջապահության հիմնախնդիրներն ըստ հաճախականության ունեն գրեթե նույն ցուցանիշը (համապատասխանաբար 28,3 և 28,0 տոկոս): Եզրակացությունն ակնհայտ է. մարդիկ իրենց առողջությունը չեն զատում հասարակության ու պետության առողջությունից:

Թե Երևանում ու թե մարզերում ղարաբաղյան հակամարտության լուծումը տեղ չգտավ առավել կարևոր հիմնախնդիրների առաջին հնգյակում: Անգամ Սյունիքում, որը թեև ավելի մոտ է Ղարաբաղին, քան Հայաստանի մյուս մարզերը, ղարաբաղյան խնդրին հարցման 77 մասնակիցներից անդրադարձել է ընդամենը 4-ը:

Դրա մասնակի բացատրությունն ինչ-որ չափով հնչեց Երևանից Աշոտ Պատատյանի պատասխանում. «Ղարաբաղի համար մենք հիմա ավելի հանգիստ ենք, քանի որ և կառավարությունը, և միջազգային միջնորդները ջանում են խնդրի խաղաղ կարգավորման ուղղությամբ»:

Առանձնահատկություններից հարկ է նաև նշել հարցման մասնակիցների վերաբերմունքը աղետի գոտու վերականգնման խնդրին:

Եթե Երևանում և Սյունիքում աղետի գոտին՝ որպես հիմնախնդիր, գտնվում է վերջին տեղերում, ապա Գյումրի և Վանաձոր քաղաքներում այն զբաղեցնում է 4-րդ հորիզոնականը:

Հասկանալի է, որ դեռևս մի քանի տարի առաջ, երբ աղետի գոտում շինարարությունը սառեցված էր, այս ցուցանիշը առաջինների թվում կլիներ: Այսօր երկրաշարժից տուժած շրջանների բնակիչները ավելի շատ աշխատատեղերի կարիք ունեն: Այստեղից էլ՝ տնտեսական ոլորտի շեշտադրումը:

Տնտեսական հիմնախնդրից հետո Երևանում և հարակից շրջաններում հարցման մասնակիցների մի մասն առանձնացնում է արտագաղթը, ազգային անվտանգությունը, մարդու իրավունքների պաշտպանությունն ու մամուլի ազատությունը:

Բնակչության մյուս մասն էլ կարևորում է, որ ընտրվող նախագահն առավելագույնս զբաղվի ահաբեկչության, «հոկտեմբերի 27»-ի բացահայտման և ցեղասպանության հիմնախնդիրներով, ինչպես նաև գյուղատնտեսության և շրջակա միջավայրի հարցերով: Եվ ընդամենը 3.6%-ն է նշում Հայաստանում երկքաղաքացիության անհրաժեշտության մասին:

...Ինչ վերաբերում է ընտրություններին, ապա մեր հարցման արդյունքներից ելնելով՝ սպասվում է բնակչության ակտիվ մասնակցություն:

ՍՈՒՐԵՆ ԴԵՀԵՐՅԱՆ

ԿԸՆՏՐԵ՞Ն ԱՐԴՅՈՔ

ԸՆՏՐՈՂՆԵՐԻ ՀԱՐՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

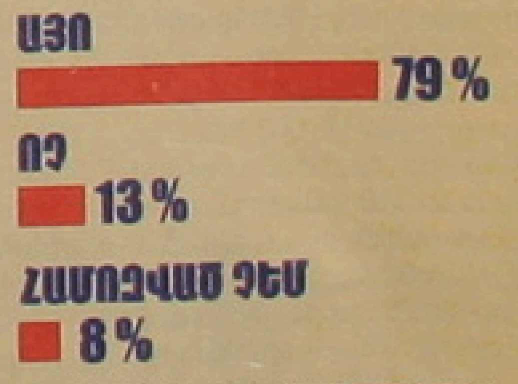

ՀԱՐՑՄԱՆԸ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼ ԵՆ ՏԱՐԲԵՐ ՇԵՐՏԵՐԻ ՊԱՏԿԱՆՈՂ, ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՏԱՐԻՔԻ 464 ՏՂԱՄԱՐԴ ԵՎ ԿԻՆ

ՀՀ-ՈՒՄ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԸ ԱՄՐԱՊՆԴՄԱՆ ԿԱՐԻՔ ՈՒՆԵՆ,

ՀԱՄԱՐՈՒՄ ԵՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱԳԵՏՆԵՐԸ

«Թող աշխատատեղեր ստեղծեն, որ մարդիկ ընտանիք, երեխա չթողնեն-գնան, օտար ափերում բախտ որոնեն»,- ասում է Մոսկվայում հայտնված 35-ամյա գործարար Վարդգես Ամիրջանյանը:

ՀՀ սոցապահովության նախարարության «ՀՀ զբաղվածության ծառայություն» գործակալության Նորանշանակ մասնաճյուղի Նորանշանակ ... քարտուղար Անուշ Հարությունյանը տեղեկացրեց, որ 2003 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ աշխատանքի տեղավորելու խնդրանքով իրենց է դիմել 154071 մարդ, որոնցից 8473-ին 2002 թ. հաջողվել է օգնել: Ընդ որում, գործազրկության մակարդակը, ըստ պաշտոնական տեղեկանքի, հանրապետությունում կազմել է 9%, ինչը 0.8%-ով պակաս է նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի ցուցանիշից:

Ակնհայտ է, որ այդ տոկոսը հաշվարկվել է գործակալությանը դիմածների թվի հիման վրա: Դա անուղղակիորեն ընդունեց նաև Ա. Հարությունյանը ասելով. «Մինչև այժմ ինֆորմացիան պատշաճ մակարդակի վրա չի եղել: Շատ-շատերը չգիտեն, որ մենք տարածքային կենտրոններ ունենք»: Նա բացատրեց, որ դիմելով գործակալությանը հնարավոր է ստանալ կամ գործազրկության նպաստ, որն այս տարվա սկզբի դրությամբ տրվել է 6010 մարդու, կամ դրամական օգնություն, որը տրամադրվել է 7371 հոգու և կամ էլ մասնակցել «Նպաստ աշխատանքի դիմաց», ինչպես նաև «Պարեն աշխատանքի դիմաց» ծրագրերին:

Սակայն որքան էլ ջանան զբաղվածության գործակալությունները, վիճակը չի շտկվի, մինչև երկրում չստեղծվեն մեծ թվով նոր աշխատատեղեր: Աշտարակի զբաղվածության տարածքային կենտրոնի ղեկավար Հայրապետ Սեթոյանն ասում է, որ նախագահի թեկնածուներին հարցեր առաջադրելու հնարավորության դեպքում ինքը կառանձնացներ այս հիմնախնդիրը. «Կպահանջեի, որ նախկին հզորության գոնե կիսով չափ վերականգնվեին կարի և տրիկոտաժի արտադրությունները, գիտական ներում ունեցող հիմնարկները»:

Մեր պետությունն այսօր ի զորու չէ սեփական ուժերով ստեղծել անհրաժեշտ աշխատատեղեր: Խնդրի լուծման համար հարկավոր են մեծ ներդրումներ: Եվ դրա նախապայմաններն այսօր ստեղծված են:

«Հերիթիջ ֆաունդեյշն» կազմակերպության կողմից օրերս հրապարակված «2002-ի տնտեսական ազատության դասակարգումը» զեկույցից երևում է, որ ԱՊՀ երկրների շարքում Հայաստանն ունի տնտեսական ազատության ամենաբարձր աստիճանը: Զեկույցում դիտարկված է աշխարհի 161 երկրի կառավարությունների մասնակցությունը տնտեսության մեջ, նրանց առևտրային և ֆինանսական քաղաքականությունը, առկա հարկային բեռը, բանկային համակարգերը, կապիտալի շարժը, արտասահմանյան ներդրումները, գնային քաղաքականությունը, ինչպես նաև կոռուպցիան և «ստվերային շուկան»: Ըստ այդ գործոնների, Հայաստանն աշխարհում զբաղեցնում է 44-րդ տեղը և դասվում է «հիմնականում ազատ» պետությունների շարքին:

...«Այս տարի կլրանա Համաշխարհային բանկի գործունեության տասնամյակը Հայաստանում»,- ասում է ՀԲ արտաքին կապերի պատասխանատու Վիգեն Սարգսյանը և հայտնում, որ այդ ընթացքում հաստատվել է 697.2 մլն դոլար ընդհանուր գումարի 30 վարկային ծրագիր:

«Քանի որ ՀԲ գլխավոր առաքելությունն աղքատության նվազեցումն է, ծրագրերը հիմնականում սոցիալական ուղղվածություն ունեն»,- տեղեկացնում է Վ. Սարգսյանը: Բանկը ֆինանսավորել է շուրջ 100 փոքր ու միջին արդյունաբերական ձեռնարկություն և ուղղակիորեն օգնել 2800 աշխատատեղ ստեղծելուն: ՀԲ գյուղատնտեսության ոլորտում կատարած ներդրումներն ապահովում են 7500 ընտանիքի աշխատանքային գործունեությունը: Հայաստանի մայրուղիների 715 կիլոմետրը վերականգնվել է ՀԲ օժանդակած ծրագրերի միջոցով:

Խոշոր ներդրողներից է անկասկած նաև Լինսի հիմնադրամը: «Հիմնադրամի շրջանակներում մենք իրականացնում ենք ընդհանուր օգտագործման ճանապարհների շինարարության, վերակառուցման, վերանորոգման և Երևանի փողոցների վերականգնման ծրագրեր: Առաջին դրամաշնորհի արժեքն է 71.4 մլն դոլար, երկրորդինը՝ 14 մլն»,- ասում է «Ճանապարհաշինություն» ԾԻԳ տնօրեն Էդուարդ Բեգոյանը: Նա հայտնում է, որ այդ դրամաշնորհների օգնությամբ Երևանում ստեղծվել է միջին հաշվով 650-700, իսկ մարզերում 6000-6500 աշխատատեղ:

Լինսի հիմնադրամը Հայաստանին տրամադրել է նաև 43.8 մլն դոլարի դրամաշնորհ՝ աղետի գոտու վերականգնման և 17.5 մլն դոլարի դրամաշնորհ՝ մշակույթի օբյեկտների վերանորոգման համար, իսկ փոքր և միջին բիզնեսի զարգացմանը հատկացվել է 20 մլն դոլարի վարկ: Վերջին գումարով վարկավորվել է շուրջ 50 ծրագիր, ինչի շնորհիվ ստեղծվել է 3000 աշխատատեղ:

Ներդրումները, տնտեսական աճն ու աշխատատեղերի ստեղծումն ակնհայտ են: Սակայն ակնհայտ է նաև, որ անհրաժեշտ են այլ միջոցներ, որոնք կոչված են շոշափելի դարձնել տեղաշարժերը: Ըստ Համաշխարհային բանկի՝ «Հայաստանում արձանագրվել է տպավորիչ աճ, սակայն հետ են մնում արդարացի բաշխումն ու կայունության ասպեկտները, բնակչության 55 տոկոսի տնտեսական դրությունը շարունակում է մտահոգիչ մնալ»: Իսկ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի 2002 թ. սեպտեմբերի 30-ի Հայաստանին նվիրված փաստաթղթում առաջարկվում է. «Կոռուպցիայի մակարդակն անհրաժեշտ է նվազեցնել, որպեսզի երաշխավորվի տնտեսական արագ աճի պտուղների ավելի հավասարաչափ բաշխումը բնակչության շրջանում»:

Գրիգոր ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

«ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ԹԻՎ ՄԵԿ ԽՆԴԻՐՆ Է ԲԱՐԳԱՎԱՃՈՂ ԵՐԿՐԻ ՀԱՄԱՐ»

Ըստ ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության տվյալների, այսօր հանրապետությունում ընդհանուր առմամբ գործում է 1392 դպրոց, որից 53-ը գիշերօթիկ, 35-ը՝ արհեստագործական, իսկ 1304-ը հանրակրթական: Կրթական գործում ներգրավված է ավելի քան 55 հազար մանկավարժ:

Ի տարբերություն խորհրդային ժամանակաշրջանի, երբ կրթությունը պարտադիր էր, այսօր իրավիճակն այլ է: Ներկայումս դպրոցներում գիտելիքներ են ստանում մոտավորապես 530 հազար աշակերտ, մինչդեռ ավելի քան 14 հազար երեխա սոցիալ-տնտեսական ծանր պայմանների պատճառով դուրս է մնացել կրթական ոլորտից և դպրոց չի հաճախում:

«Տարիներ առաջ մենք ունեինք հզոր դասական կրթական համակարգ, որը համարվում էր աշխարհում լավագույններից մեկը, այսօր ամեն ինչ փոխվել է»,- ասում է 65-ամյա վաստակավոր մանկավարժ, էջմիածնի ճանաչված Ներսիսյան վարժարանի հիմնադիր Համլետ Նահատակյանը:

Նրա կարծիքով, «պետության փրկությունը կրթության ճիշտ կազմակերպումն է: Այսօր շատ է խոսվում կրթական համակարգի բարեփոխումների մասին, սակայն արդյունքում ամեն ինչ մնում է գրեթե անփոփոխ»:

Մասնագետների հավաստմամբ՝ կրթական համակարգի ներկա դրությունը մի քանի պատճառ ունի՝ մեր կրթական համակարգի եւ մեթոդների՝ նորագույն չափանիշներին չհամապատասխանելը եւ դասագրքերի անկատարությունը:

«Ողջ աշխարհում կրթական համակարգը շարունակ նորացվում ու հարստանում է, մեզ մոտ ամեն ինչ դոփում է տեղում, իսկ մանկավարժական բարձրագույն հաստատությունների կրթությունն այնքան թերի է ու հնացած, որ մասնագետները չեն կարողանում ժամանակին համահունչ դասավանդում ապահովել»,- ասում է էջմիածնի բնակիչ Էդգար Խաչատրյանը:

Երևանի բնակչուհի Անահիտ Հակոբյանը հիշում է այն ժամանակները, երբ դպրոց էին հաճախում իր ավագ որդիները: «Այսօր դպրոցական է կրտսեր աղջիկս,- ասում է նա,- տարբերությունը չափազանց մեծ է թե դասագրքերի և թե դասավանդման մակարդակի առումով: Նախկինում հնարավոր էր դպրոցից միանգամից բուհ ընդունվել, այսօր դա գրեթե անհնար է: Ուսուցիչների ոգևորության պակասն էլ, հավանաբար, պայմանավորված է ցածր աշխատավարձով»:

Համաձայն կրթության և գիտության նախարարության, 2003 թ. մանկավարժների միջին աշխատավարձը կազմում է մոտ 18 հազար դրամ: Դրույքաչափով պայմանավորված՝ շատ դեպքերում այդ գումարը կազմում է ընդամենը մի քանի հազար դրամ, որը նույնիսկ չի բավարարում տարրական կենսապայմանները հոգալուն:

«Մանկավարժների լավ աշխատելու գրավականը պետք է լինի բարձր աշխատավարձը, եթե ուսուցիչը լավ չի վարձատրվում, ստիպված դիմում է նաև այլ աշխատանքի: Դասերից հետո կարող ես հանդիպել ուսուցչի շուկայում առևտուր անելիս: Պատկերացնո՞ւմ եք, թե ինչ զգացողություն են ունենում աշակերտն ու ուսուցիչը, որոնք հանդիպում են և դասասենյակում և շուկայում»,- անկեղծ ցավով ասում է Համլետ Նահատակյանը:

30-ամյա Նաիրա Վարդանյանը էջմիածնից հավատացած է, որ ցածր աշխատավարձի պատճառով այսօր դպրոցներում տիրում են շահամոլությունն ու կաշառակերությունը, որի արդյունքում շատ երեխաների մեջ սովորելու ցանկությունը մարում է:

«Արդեն տասնյակ տարի է, ինչ ձևավորվել է լրացուցիչ, վճարովի պարապմունքների «համակարգը»,- պատմում է Արմինե Գրիգորյանը,- ուսուցիչները լրացուցիչ գումար վաստակելու համար դասերից դուրս մասնավոր դասեր են տալիս ամսական 2000-3000 դրամով, և ովքեր չեն մասնակցում այդ դասերին, արդյունքում կողմնակալ վերաբերմունքի և ցածր գնահատականի են արժանանում: Նման անարդարության հետևանքով շատերը չեն էլ ուզում դպրոց գնալ, կրթություն ստանալ»:

«Ոչ մի երկրում ուսուցիչն այսքան ցածր չի վարձատրվում: Հավաքարարն ու ուսուցիչը վարձատրվում են միանման: Սա արդեն ցույց է տալիս անտարբեր վերաբերմունքը ուսուցչի և կրթության նկատմամբ,- շարունակում է Համլետ Նահատակյանը,- և այս պայմաններում քչերն են հավատարիմ մնացել իրենց կոչմանը. դրանք էլ այն սակավաթիվ նվիրյալներն են, ովքեր իրենց կյանքն առանց դպրոցի չեն պատկերացնում»:

23-ամյա Արտակ Մխիթարյանը համոզված է, որ կրթական համակարգի փրկության համար նոր մոտեցումներ, չափանիշներ ու որակ են անհրաժեշտ:

«Առաջին նախապայմանը թերևս պետք է լինի այն, որ մանկավարժներն առավել մեծ հոգածության արժանանան պետության կողմից ու իրենց պաշտպանված զգան,- ասում է ուսուցչուհի Ալինա Թառոյանը,- չէ՞ որ այս ոլորտի բարգավաճումից է կախված մեր ապագան»:

Մեկ այլ տեսակետի համաձայն՝ վերջին տարիների հանրակրթական դպրոցների կրթական մակարդակի անկումը պայմանավորված է նրանով, որ աճող սերնդի կրթությամբ զբաղվողներից շատերն այլ մասնագիտություն ունեն և դպրոցում հայտնվում են պատահականորեն:

«Շատ լավ կլիներ, եթե դպրոցներում աշխատեին իրապես մանկավարժներ և ոչ թե ամենատարբեր մասնագիտության տեր մարդիկ»,- ասում է 52-ամյա Շողիկ Ալեքյանը էջմիածնից:

«Այսօր կրթության ոլորտին հարկ եղած ուշադրություն չի նվիրվում, մինչդեռ կրթությունը պետք է թիվ մեկ խնդիրը լինի բարգավաճող երկրի համար»,- ասում է 30-ամյա Գայանե Բաբայանը Արմավիրի մարզի Արտիմեդ գյուղից:

Մարիաննա ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
Գայանե ՄԿՐՏՉՅԱՆ

...ՈՐ ՕՐ ԾԵՐՈՒԹՅԱՆ ՉՀԱՅՏՆՎԵՆ ԿՈՏՐԱԾ ՏԱՇՏԱԿԻ ԱՌԱՋ

«Այստեղ ցուրտ է, բայց լավ է, որ այնպես սոված չեմ, հետո շորեր եմ շատ հագնում, որ չմրսեմ: Բայց այստեղ էլ չեմ կարողանում լողանալ, այնտեղ տասը օրը մեկ բաղնիք էին տանում»,- համեմատում է երևանյան և սիբիրյան ցուրտը վերարկուների մեջ փաթաթված 80-ամյա Անտոնինա Մահարին՝ գրող Գուրգեն Մահարու այրին:

Նրա երևանյան բնակարանում Սիբիրը վերջին տարիներին հայտնվում է ցրտի տեսքով. այնտեղ այս ձմռանը ջերմաստիճանը 0 է, երբեմն լինում է -1 կամ +1:

Լիտվուհի Անտոնինան 8 տարի եղել է սիբիրյան աքսորում, որտեղ ամուսնացել է Գուրգեն Մահարու հետ և ազատվելուց հետո մշտական բնակության եկել Հայաստան:

Աքսորից վերադառնալուց հետո էլ Սիբիրը չլքեց նրան. մի դեպքում հայտնվում է ցրտի տեսքով, մեկ՝ որպես հավատաքննիչ, ինչպես յոթանասնական թվականներին, երբ ամուսնու Գուրգեն Մահարու վեպը «Այրվող այգեստանները», վառում էին պատուհանի տակ: Մի դեպքում այցելում է դստեր մահվան, մեկ՝ որդու խելագարության տեսքով: Եվ Սիբիրը դարձավ դժբախտության խորհրդանիշ, որը մինչեւ օրս ուղեկցում է նրան:

Ստացած թոշակը՝ 4500 և որդունը՝ հաշմանդամության համար 3000 դրամ, գումարած 4000 դրամ աղքատության նպաստը, բավարարում է աղքատիկ սննդի համար: Սնվում են հիմնականում վարսակով, որ էժան է և սննդարար:

Հայաստանում միջին թոշակը հունվարի 1-ից 6600 դրամ է դարձել: Հանրապետությունում կան 542 հազար կենսաթոշակառու:

Ըստ ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների՝ վերջին վեց տարվա ընթացքում կենսաթոշակառուների թվաքանակը նվազել է 54,2 հազար մարդով կամ 8,9%-ով: Դա բացատրվում է ինչպես կյանքի միջին տևողության նվազումով, այնպես էլ բնակչության ինտենսիվ միգրացիայով:

Հարցման մասնակիցների 76 տոկոսը նախագահից պահանջում է բարձրացնել կենսաթոշակները:

«Կենսաթոշակների չափը տնտեսական արդյունքների արտացոլանքն է: Նաև՝ որքան հարկային դաշտը լավ աշխատի, այնքան թոշակները կբարձրանան,- ասում է ՀՀ սոցիալական ապահովության փոխնախարար Աշոտ Եսայանը,- 2,5 տարի առաջ Սոցիալական ապահովագրության հիմնադրամը 4 միլիարդ պարտք ուներ: Հիմա հասցրել է դա փակել և 1/3-ով բարձրացնել թոշակները (Վերջին մեկ տարվա ընթացքում թոշակները բարձրացել են 2000 դրամով): Դա լավ աշխատանքի շնորհիվ է: Եթե մարդուն չստիպես, իր հարկը չի տա: Իսկ հիմնադրամը գոյանում է այդ հարկերից: Ինչ հավաքում ես, էն էլ բաժանում»:

Սոցիալական ապահովագրության հիմնադրամը ստեղծվել է, որ բյուջեի նկատմամբ տարբեր ոտնձգություններից փրկի կենսաթոշակները: Այժմ յուրաքանչյուր աշխատավարձի 28 տոկոսը հարկ է մուծվում այս հիմնադրամին:

Սոցիալապես անապահով 96 հազար կենսաթոշակառու բյուջեից ստանում է նաև 4000 դրամ աղքատության նպաստ: Պրն Եսայանն ասում է, որ նպաստը պետք է տրամաբանական համաչափության մեջ լինի նվազագույն աշխատավարձի (5000 դրամ) և թոշակի միջև, այսինքն՝ չգերազանցի դրանք:

Սակայն 76-ամյա Լիդա Խուդոյանը, որի գոյության միակ աղբյուրը 7100 դրամ թոշակն է, զրկված է նպաստից, քանի որ տանը գրանցված է Ռուսաստանի Դուբնա քաղաքում բնակվող որդու ընտանիքը: Որդին աշխատում է բյուջետային գիտական հիմնարկում: Մայրն ասում է, որ նրա աշխատավարձը հազիվ բավարարում է 4 անդամ ունեցող ընտանիքի հոգսերին:

«Աղքատությունը և անհավասարությունը Արևելյան Եվրոպայում և Կենտրոնական Ասիայում» Համաշխարհային բանկի 2000 թ. հրատարակած գրքում մեջբերված այն միտքը, թե «Հանգիստ ծերության հույս ունեցող թոշակառուները դառնորեն պարզում են, որ հայտնվել են «կոտրած տաշտակի» առաջ», վերաբերում է Լիդա Խուդոյանին:

41 տարվա աշխատանքային ստաժ ունեցող տիկին Լիդան թոշակը ծախսում է սննդի և երեք ամիսը մեկ 3 կգ-անոց գազի բալոնը լիցքավորելու ու կոմունալ վարձերի վրա. «1500 դրամ հացի եմ տալիս, առնում եմ մակարոն, ամռանն էլ բանջարեղեն: Տրանսպորտից ընդհանրապես չեմ օգտվում, որովհետև մի երկու անգամ երթուղայինով գնամ, սննդիս վրա կազդի: Հացուստ ընկերներս են տալիս: Իսկ երբ հիվանդանում եմ, ուզում են դեղ բերել, ասում եմ՝ դեղ խմել չեմ սիրում, որ մարդկանց ծախսի տակ չգցեմ»:

Լիդան նույնպես բնակարանը չի կարող ջեռուցել: Անկողնուց դուրս չի գալիս՝ փաթաթված մի քանի վերմակի մեջ: Ցուրտ օրերին ջերմաստիճանը 0-ից ցածր է, քանի որ ջուրը սառչում է:

Մի քանի անգամ դիմել է նպաստ ստանալու խնդրանքով, մերժվել է. «Վերջին անգամ ուղղակի կոպտեցին»:

«Սոցիալական խնամակալության բացառման սկզբունք ունենք, որ մարդ հույսը չկապի նպաստի հետ ու այլ աղբյուրներ որոնի,- ասում է պրն Եսայանը,- եթե թոշակառուն չափահաս զավակ ունի, օրենքով նա պարտավոր է խնամել ծնողին: Եթե զավակը չի կատարում իր պարտականությունը, ծնողը կարող է դիմել դատարան ու ալիմենտ պահանջել»:

73-ամյա միայնակ թոշակառու, 40 տարվա աշխատանքային ստաժ ունեցող Լենա Հովսեփյանն իր 7000 դրամ թոշակը և նպաստը ծախսում է միայն սննդի վրա:

«Թոշակս 2000 դրամով որ բարձրացավ, որոշ նշանակություն ունեցավ, բայց մեծ չի փոփոխությունը»,- ասում է նա: Լենան պոլիարթրիտ ունի, որի հետևանքով ախտահարվել են ոտքերը և մեծ դժվարությամբ է շարժվում:

Ի տարբերություն Անտոնինայի և Լիդայի, նրա բնակարանը արդեն 2-րդ տարին է, ինչ տաքացվում է: էլեկտրական վառարանը տրամադրել, էլեկտրաէներգիայի վարձավճարը տալիս է և Լենայի համար կենսական անհրաժեշտություն ունեցող անվճար դեղորայք է հատկացնում նրան «Առաքելություն Հայաստան» հասարակական կազմակերպությունը, որ 6000 թոշակառուների համար սոցիալական և առողջապահական ծրագիր է իրականացնում:

«Մենք անդադար փորձում ենք ընդգրկել նոր կարիքավորների: Նախկինում նաև փնտրում էինք, սակայն այժմ դիմողներն այնքան շատ են, որ էլ չենք հասցնում փնտրել,- ասում է «Առաքելություն Հայաստանի» նախագահ Հռիփսիմե Կիրակոսյանը:- Կլինեն շատ աղքատ ծերեր, որ չգիտեն մեր մասին, սակայն ով դիմի, օգնություն կստանա: Մենք ունենք հնարավորություններ»:

450 աշխատող ունեցող կազմակերպությունը կարիքավոր ծերերի համար բարեգործական 21 ճաշարան է բացել հանրապետության 8 մարզերում, նաև ստեղծել է վերականգնողական կենտրոններ: Բացի այդ, կազմակերպության աշխատակիցները վերանորոգում են թոշակառուների բնակարանները, բժշկական օգնություն և այլ ծառայություններ մատուցում տանը:

Եվ Անտոնինան, և Լիդան, և Լենան հանրապետության շատ աղքատ խմբի մեջ են, որոնք ըստ Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ Ազգային վիճակագրության ծառայության կատարած հետազոտության, կազմում են բնակչության 16 տոկոսը: 1998 թ. համեմատ այս ցուցանիշը իջել է 7 տոկոսով (նախկինում՝ 22,9 տոկոս): Այդ խմբից յուրաքանչյուրի օրական ծախսը կազմում է 1 դոլար (Անտոնինայինը և նրա որդունը առանձին-առանձին՝ 33 սենթ, Լիդայինը՝ 40): Ըստ նույն հետազոտության, աղքատ է բնակչության 50,9 տոկոսը (1998 թ. եղել է 55,05 տոկոս): Աղքատները ծախսում են յուրաքանչյուրը 2 դոլար: Շատ աղքատների 16 տոկոսը մտնում է այս 50,9 տոկոսի մեջ:

«Սոցիալական իրավիճակի բարելավումը միայն պայմանավորված է տնտեսական աճով,-ասում է Համաշխարհային բանկի արտաքին կապերի պատասխանատու Վիգեն Սարգսյանը,- միջին ստանդարտ կա, որ եթե տարեկան աճը 10-ից ավելի է, աղքատությունը կրճատվում է (2002 թ. պաշտոնապես տնտեսական աճը կազմել է 12,9 տոկոս): Սպասել, որ միանգամից հարցերը կլուծվեն, հնարավոր չէ: Սոցիալական լարվածության պայմաններում պետք է երկնիշ թվերով աճը կրի կայուն բնույթ, որ քայլ-քայլ նվազի աղքատությունը»:

Վահան ԻՇԽԱՆՅԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԿԱՐՈՂ Է...

Փետրվարի 19-ին տեղի կունենան հանրապետության նախագահի ընտրությունները: Մեծ նշանակություն ունեցող այս գործընթացի յուրաքանչյուր մասնակցի համար կարևոր է հստակ գիտակցել, որ Հայաստանի Հանրապետության նախագահը պետք է հետևի Սահմանադրության պահպանմանը, ապահովի օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների բնականոն գործունեությունը:

Հանրապետության նախագահը պետք է լինի նաև անկախության, տարածքային ամբողջականության և անվտանգության երաշխավորը:

Լրագրողական մեր խմբի կողմից անցկացված հարցման արդյունքում պարզվեց, որ մարդիկ մեծ հույսեր են կապում պետության գործադիր իշխանության ղեկավարի հետ: Մայրաքաղաքի բնակիչ, 39 տարեկան Միկա Ավանեսյանը, դիմելով նախագահին, ընդգրկուն պահանջ է ներկայացնում. «Ստեղծեք աշխատատեղեր, աշխատատեղեր և դարձյալ աշխատատեղեր»:

Վանաձորցի 31-ամյա Արտակ Փարսադանյանին էլ մտահոգում է հետևյալ խնդիրը. «Այս տարի կլուծվի՞ արդյոք Վանաձորի քիմհամալիրի վերագործարկման հարցը»:

Այն, որ այս հարցերն ուղղվում են նախագահին, միանգամայն տրամաբանական ու արդարացի է, քանի որ նա է պատասխանատու աշխատատեղերի ստեղծման համար: Նա է իրականացնում կառավարության ընդհանուր ղեկավարումը, նշանակում և ազատում վարչապետին, վարչապետն էլ, իր հերթին, ղեկավարում է կառավարության ընթացիկ գործունեությունը և համակարգում նախարարների աշխատանքը:

Եթե լուծված լինի աշխատատեղերի և գործազրկության հարցը, ապա որոշակի լուծում կստանա նաև մեր հայրենակիցներին մտահոգող ևս մեկ խնդիր՝ արտագաղթը: Գոնե այն դեպքերում, երբ արտագաղթը պայմանավորված է աշխատանք չունենալով:

Երևանցի Արամ Սահակյանը (33 տարեկան) հետաքրքրվում է. «Կմտածե՞ք ներգաղթի պայմաններ ստեղծելու մասին»:

Ներգաղթի համար անհրաժեշտ պայմանները, իհարկե, չեն սահմանափակվում նոր աշխատատեղերի ստեղծմամբ: Հարկ է լուծել նաև մի շարք հարցեր, այդ թվում կապված կոռուպցիայի հետ:

Երևանաբնակ Նազելի Հարությունյանը նշում է հակակոռուպցիոն պայքարի կարևորությունը. «Կաշառակերության դեմ պայքարը դառնում է օրապահանջ: Նախագահն ի՞նչ լծակներ ունի դրա դեմ պայքարելու համար»:

Եթե կոռուպցիոն բնույթ ունեն օրենսդրական ակտերը, ապա տվյալ դեպքում նախագահը որպես լծակ կարող է օգտագործել վետոյի իրավունքը: Օժտված լինելով վետոյի իրավունքով՝ նախագահը քսանմեկօրյա ժամկետում կարող է օրենքն առարկություններով կամ առաջարկություններով վերադարձնել Ազգային ժողովին՝ պահանջելով նոր քննարկում:

Կոռուպցիոն երևույթներ, հարցման մասնակիցների կարծիքով, հատկապես նկատվում են կրթական համակարգում: Հանրապետության նախագահը կրթության հետ կապված հարցերում, կարևորելով ոլորտն ու կրթական համակարգում առկա խնդիրները, կարող է կազմավորել խորհրդակցական մարմին, կարող է կրթության որակի և այլ հարցերի համար լուծում առաջարկող օրենքներում համապատասխան փոփոխություններ անելու առաջարկներ ներկայացնել Ազգային ժողով:

Կոռուպցիոն դրսևորումներով առանձնանում է դատաիրավական համակարգը: Հայաստանում արդարադատությունն իրականացնում են դատարանները: Հանրապետությունում գործում են ընդհանուր իրավասության՝ առաջին ատյանի, վերաքննիչ, վճռաբեկ, ինչպես նաև տնտեսական, զինվորական դատարաններ:

Մինչդեռ նախագահական ընտրությունների գնալիս հարկ է հիշել, որ դատական մարմինների անկախության երաշխավորը հանրապետության նախագահն է: Նա է ձևավորում և ի պաշտոնե գլխավորում Արդարադատության խորհուրդը: Հանրապետության նախագահը վարչապետի առաջարկությամբ նշանակում և ազատում է գլխավոր դատախազին: Արդարադատության խորհրդի ներկայացմամբ նշանակում է դատավորներին:

...Գյումրեցի 47-ամյա Գեղամ Սարգսյանը հետաքրքրվում է Հայաստանի Հանրապետության արտաքին քաղաքականության հարցերով: «Ո՞րն է Լեռնային Ղարաբաղ-Ադրբեջան հակամարտության ելքը: Ինչպիսի՞ քաղաքականություն պիտի վարի Հայաստանն իր մերձավոր հարևանների հետ»:

Հարցը միանշանակ վերաբերում է պետության ղեկավարի իրավասությանը: Օրենսդրությունն ամրագրում է, որ նախագահն է ներկայացնում պետությունը միջազգային հարաբերություններում: Նա է իրականացնում արտաքին քաղաքականության ընդհանուր ղեկավարումը:

«Արտաքին քաղաքականության վրա պետք է ուշադրություն դարձնել, պետք է ամենայն ջանք գործադրել ցեղասպանության ճանաչման համար»,- ասում է մեր հայրենակից Արմինե Աբրահամյանը Գերմանիայի Նյուրնբերգ քաղաքից:

Կրկնենք՝ հանրապետության նախագահը հետևում է Սահմանադրության պահպանմանը, իսկ մեր Սահմանադրության առաջին հոդվածն ամրագրում է, որ Հայաստանի Հանրապետությունը ինքնիշխան, ժողովրդավարական, սոցիալական, իրավական պետություն է:

Սահմանադրությամբ օժտված լինելով լայն լիազորություններով՝ նախագահը պարտավոր է և կարող է հետևել անխախտ սկզբունքին. իր գործունեությունը կառուցել Հիմնական օրենքի պահանջներին համապատասխան:

Աղավնի ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

5. ՀԱՐՑ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԻՆ

Թեկնածու	Լուծման ի՞նչ առաջարկ կներկայացնեիք փոքրամասնություն կազմող հարուստների և աղքատ մեծամասնության միջև գոյացած տնտեսական հակասությունը նվազեցնելու համար:	Ի՞նչ միջոց կձեռնարկեիք ներդրողներին գրավելու և աշխատատեղեր ստեղծելու համար:	Ինչպիսի՞ քայլեր կձեռնարկեիք կրթության մակարդակը միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու և կրթությունը հասարակության բոլոր շերտերին մատչելի դարձնելու համար:	Ի՞նչ կանեիք, որպեսզի դատաիրավական համակարգը դառնա անկախ և անկաշառ՝ ապահովելով օրենքի առջև բոլորի հավասարության սկզբունքը:	Ընտրվելու դեպքում ինչպե՞ս կխուսափեք տանից դառնալուց այն ուժերին, որոնք այսօր աջակցում են Ձեր իշխանության գալուն:
ԱՎԱԳՅԱՆ ՌՈՒԲԵՆ ՀՈՎՍԵՓԻ **Ծննդյան թիվը՝** 1943 **Կրթությունը՝** բարձրագույն, տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր **Աշխատանքային փորձը՝** ծառայել է իրավապահ մարմիններում, ՀՀ պաշտպանության նախարարության և ՀՀ ազգային անվտանգության համակարգերում: Զորացրվել է ազգային անվտանգության գնդապետի կոչումով: 1997 թվականից Մոսկվայի Նոր իրավաբանական ինստիտուտի Երևանի մասնաճյուղի պրոռեկտորն է: **Ներկայիս պաշտոնը՝** «Միավորված հայեր» կուսակցության վարչության նախագահ: Երևանի «Մանգ» համալսարանի ռեկտոր: Ամուսնացած է, ունի 2 զավակ՝ որդի եւ դուստր:	Ինչպես ցույց է տալիս զարգացած երկրների փորձը, երկրի տնտեսական հիմքը և նրա բարեկեցությունն ապահովողը մանր ու միջին բիզնեսն է: Ահա թե ինչու փոքրամասնություն կազմող հարուստների և աղքատ մեծամասնության միջև գոյացած տնտեսական հակասությունը նվազեցնելու համար պետք է արդյունավետ ու գործուն իրավական դաշտի ստեղծումով, մանր ու միջին բիզնեսի համակողմանի հովանավորությամբ աջակցել աղքատների դասից միջին խավի ձևավորմանը:	Անհրաժեշտ է կյանքի կոչել հարկային կայուն դաշտ, բացառելով օրենսդրական հաճախակի փոփոխությունները և ներդրողին պաշտպանելով կոռումպացված տարրերից, օրենսդրության գերակայությամբ հասնել հասարակական և քաղաքական կյանքի երաշխավորված կայունության և վերականգնել ինչպես արտասահմանյան, այնպես էլ տեղացի ներդրողի վստահությունը իշխանության հանդեպ: Իսկ աշխատատեղերի ստեղծումն ածանցյալ է վերոշարադրյալից և կապիտալից, որը հոսում է այնտեղ, որտեղ պաշտպանված է Օրենքով:	Պետք է կատարելագործել և միջազգային իրավական դաշտին համապատասխանեցնել ՀՀ կրթական օրենսդրությունը և բարելավման պետական քաղաքականությունը ծավալել համաձայն դրա: Կրթությունը կարելի է մատչելի դարձնել արդյունաբերական համալիրի զարգացումը հստակորեն կապելով կրթության զարգացման հետ. արտադրությունը պետք է մասնագետներ պատրաստելու պատվիրատու դառնա և վճարի դրա համար: Ուսման վարձը պետք է սահմանվի կրթության ինքնարժեքի և ազգաբնակչության տնտեսական վիճակի հաշվառումով:	Ոլորտի բարեփոխումները ցանկալի արդյունք չեն տալիս, քանի որ կառույցները կոռումպացված են: 94-րդ հոդվածի առաջին մասն իրականացնելու նպատակով դատավորները պետք է ընտրվեն և ոչ թե նշանակվեն նախագահի կողմից: Պետք է վերանայել սահմանադրության 101-րդ հոդվածը և օրենք ընդունել հանրապետության քաղաքացիների Սահմանադրական դատարան դիմելու իրավունքի մասին, եթե դատական համապատասխան ատյաններում չի պաշտպանվել նրանց քաղաքացիական իրավունքը:	Իմ ընտրարշավը ֆինանսավորվում է ընտանեկան բյուջեից և «Միավորված հայեր» կուսակցության անդամավճարներից: Կոռուպցիայի դեմ պայքարի ուղղությունները. սահմանադրական փոփոխություններ՝ օրենսդիր, գործադիր և դատական մարմինների ֆունկցիաների տարանջատում, դատաիրավական համակարգի բարեփոխումներ, ընտրակաշառքների հետապնդում, կադրային ճիշտ քաղաքականություն, քրեական օրենսդրության իրական կիրառում... Միջազգային փորձը ցույց է տալիս, որ կոռուպցիայի դեմ պայքարի լավագույն ձևը օրենքի գերակայությունն է և բոլորի իրավահավասարության սկզբունքի ապահովումը:
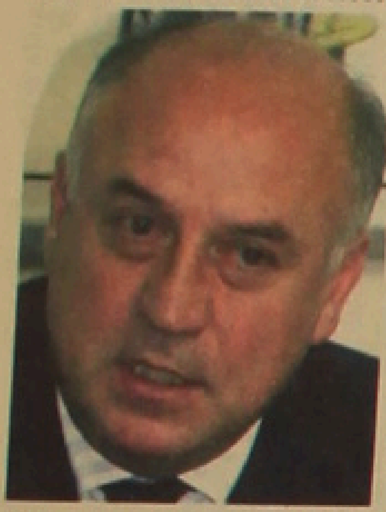 **ԳԵՂԱՄՅԱՆ ԱՐՏԱՇԵՍ ՄԱՄԻԿՈՆԻ** **Ծննդյան թիվը՝** 1949 **Կրթությունը՝** բարձրագույն **Աշխատանքային փորձը՝** 1976-1986 թթ. աշխատել է ՀԼԿԵՄ և Հայաստանի կոմկուսի Կենտկոմի ապարատում: 1987-1989 թթ. Երևանի Մաշտոցի կուսշրջկոմի առաջին քարտուղար: 1989-1990 թթ. աշխատել է Երևանի քաղաքապետ: 1991-1995թթ. աշխատել է «Պրոմեթևս» հայկական ունիվերսալ բորսայի և ապա «21-րդ դար» ՄՊԸ-ի գլխավոր տնօրեն: **Ներկայիս պաշտոնը՝** 1999-ից Ազգային ժողովի «Իրավունք և միաբանություն» խմբակցության ղեկավարն է: 1995-ից մինչև օրս Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավոր, «Ազգային միաբանություն» կուսակցության նախագահ: Ամուսնացած է, ունի երկու որդի	Պատասխաններն ամփոփված են «Հայաստանի Հանրապետությունում համընդհանուր ճգնաժամի հաղթահարման» հեղինակային և «Փետրվարի 19-ին միասին փրկենք հայրենիքը» ընտրական ծրագրերում:	Ստեղծել հարկային այնպիսի օրենսդրություն, որը կխթանի ներդրումները, կսահմանի հարկային արտոնություններ և կայունության երաշխիքներ կապահովի խոշոր ներդրումների համար պահպանելով տեղական ներդրողների առաջնահերթությունը:	Բացի ծրագրային դրույթներից, թույլ չէի տա, որ քաղնիք-բորդելի տերերը համատեղեին երկրիս կրթության նախարարի կամ իմ նախընտրական շտաբի քարոզչության պատասխանատուի պաշտոնները:	Դատաիրավական համակարգի կարգավորումը սկսելու ենք կառուցվածքային կոշտ քաղաքականությունից:	Մեզ աջակցող բոլոր ուժերը գաղափարակիցներ են, կոռուպցիոներներից հիմնականում տուժածներ, և այդ երևույթի դեմ պայքարելու գործում բարդույթներ չունենք:
ԴԵՄԻՐՃՅԱՆ ՍՏԵՓԱՆ ԿԱՐԵՆԻ **Ծննդյան թիվը՝** 1959 **Կրթությունը՝** բարձրագույն, տեխնիկական գիտությունների թեկնածու **Աշխատանքային փորձը՝** «Հայէլեկտրաշարժիչ» արտադրական միավորման գլխավոր ինժեների տեղակալ, 1986-ից ծրագրավորվող հրահանգասարքերի («Մարս») կառուցվող գործարանի գլխավոր ինժեներ, ապա տնօրեն: **Ներկայիս պաշտոնը՝** «Մարս» փակ բաժնետիրական ընկերության տնօրեն, ՀԺԿ կուսակցության նախագահ: Ամուսնացած է, ունի երեք դուստր:	Մասնավորեցման գործընթացը պետք է նպաստի միջին խավի ձևավորմանը, ոչ թե նեղ շրջանակների հարստացմանը: Իրականացնել աշխատատեղերի ստեղծման համալիր ծրագիր, հաստատել սոցիալական պաշտպանվածության երաշխիքներ: Հարկային արտոնություններ տրամադրել այն գործարարներին, որոնք աշխատանքով կապահովեն բժշկության մատնված աշխատունակ խավերին, դրանով իսկ կրճատելով հասարակության ծայր աստիճան բևեռացումը, թեթևացնելով պետության սոցիալական բեռը:	Արտաքին ներդրումներ ներգրավելուց առաջ անհրաժեշտ է մտածել տեղական ներդրումների համար առողջ միջավայր ձևավորելու մասին, խթանել փոքր և միջին ձեռներեցության զարգացումը: Անհրաժեշտ է ապահովել համապատասխան օրենսդրական դաշտ: Առաջնային աջակցություն կտրվի ներդրողների այն ծրագրերին, որոնք կհամապատասխանեն մեր տնտեսական գերակայություններին և կստեղծեն նոր աշխատատեղեր: Երաշխավորել ձեռնարկատիրության իրավական հնարավորությունների հավասարություն՝ հարկային ճկուն քաղաքականությամբ պետք է խթանվեն ներդրումները:	Պետպատվերի ավելացում, դրանց միջոցով համապատասխան ֆոնդերի ձևավորում և սոցիալապես անապահով խավի համար կրթության մատչելիության ապահովում: Հարկային արտոնությունների ապահովում այն գործարարներին, որոնք ֆինանսավորում են կրթական ծրագրեր: Կրթական համակարգի աստիճանական բարեփոխմանը ուղղված կրթության ժամանակակից պահանջների բավարարմանը, արտերկրի առաջատար կրթական և գիտական կենտրոնների հետ համագործակցությունը և ազգային ավանդույթների վրա հիմնված դաստիարակությունը:	Փոխել դատավորների նշանակման կարգը, որպեսզի վերացվի որևէ կախվածություն գործադիր իշխանությունից և ապահովվի դատավորների նշանակման հրապարակայնությունը: Արդարադատության խորհուրդը դարձնել դատավորների իրական երաշխավոր: Նրա կազմում պետք է ընդգրկել միայն դատավորներ, փաստաբաններ և գիտնական իրավաբաններ:	Ինձ այնպիսի ուժեր չեն սատարում, որոնք տանիքի կարիք ունեն: Եվ, առհասարակ, մենք հենց դրա դեմ ենք պայքարում:
ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ ԱՐԱՄ ՌԱՖԻԿԻ **Ծննդյան թիվը՝** 1964 **Կրթությունը՝** բարձրագույն, քաղաքական գիտությունների դոկտոր **Աշխատանքային փորձը՝** աշխատել է Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի ռադիոֆիզիկայի եւ էլեկտրոնիկայի ինստիտուտում որպես գիտաշխատող, հետո ավագ գիտաշխատող: Աշխատել է Ռուսաստանի Պետդումայում: Եղել է ՌԴ Պետդումայի [illegible]	Արդյունաբերության զարգացման հաշվին կստեղծեմ նոր աշխատատեղեր, ստվերային տնտեսությունը կրճատելու շնորհիվ կհամալրեմ պետական բյուջեն: Բազմաթիվ այլ քայլեր կան, որոնք մանրամասնորեն ներկայացված են իմ ծրագրում:	Կվերացնեմ երկրում տիրող կլանային համակարգն ու պետական համակարգում համատարած կաշառակերությունը:	Կարծում եմ, որ անհրաժեշտ է ընդօրինակել նախկին խորհրդային կրթական համակարգի դրական կողմերը եւ, բնականաբար, արդիականացնել այն:	Իմ ծրագրում այդ խնդիրների լուծման ուղենիշներին հատկացրել եմ մեկ ամբողջ բաժին:	Ինձ պաշտպանում են այնպիսի մարդիկ եւ ուժեր, որոնք ինձանից նման ակնկալիքներ չունեն եւ, բնականաբար, ես էլ նրանց առջեւ նման պարտավորություններ չունեմ:
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ԱՐԱՄ ՍԵՐԳԵՅԻ **Ծննդյան թիվը՝** 1958 [illegible] **Ներկայիս պաշտոնը՝** ԵՊՀ դասախոս, «Ազգային համաձայնություն» կուսակցության նախագահ: Ամուսնացած է, ունի մեկ որդի:	[illegible] բարեկեցության բարձրացումը: Այդ գերխնդրի իրականացումը կպահանջի բազմաթիվ սոցիալական ծրագրերի օպտիմալ համաձայնեցում, ինչը կվերացնի մեր երկրում առկա բազմաթիվ սոցիալական պրոբլեմները:	[illegible] ը բախվում է Հայաստանում նոր ձևավորվող շուկային հարմարվելու խնդրի հետ: Այդ նպատակով պետք է կատարելագործել իրավական դաշտը՝ ներառելով նաև արտոնյալ հարկային մեխանիզմը:	Այս հարցը վերաբերում է մեր կրթական համակարգի բարեփոխումներին: Իմ նախընտրական ծրագրում կրթության մատչելիության խնդիրը առանցքային նշանակություն ունի: Մենք ունենք մտավոր և գիտական ներուժ, որի արդյունավետ օգտագործումը հնարավոր է միայն պետության, կրթօջախների և սովորողների [illegible]	Դատաիրավական համակարգի կատարելագործման հարցը պետաիրավական բարեփոխումների կարևորագույն տարրերից մեկն է: Նախագահի ընտրվելու դեպքում հետամուտ կլինեմ այնպիսի համակարգի ստեղծմանը, որում դատական իշխանությունը՝ որպես պետական իշխանության ճյուղերից մեկը, ենթարկվի օրենքի գերա- [illegible]	Նախ՝ ինձ աջակցում են իմ գաղափարակիցները և համախոհները: Նրանք կիսում են «Ազգային համաձայնության» ռազմավարական ծրագրի գաղափարները: Մեզ համար նախընտրական շտաբները հայկական օջախներն են: Հետևաբար հայ օջախն ինձ համար համաձայնության խորհրդանիշ է և ոչ թե [illegible]
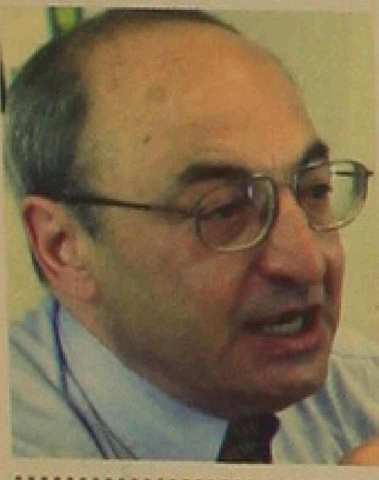 **ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ ՎԱԶԳԵՆ ՄԻՔԱՅԵԼԻ** **Ծննդյան թիվը՝** 1946 **Կրթությունը՝** բարձրագույն, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու **Աշխատանքային փորձը՝** 1972-ից ԵՊՀ դասախոս: 1988-ից «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամ, այնուհետև «Ղարաբաղ» կոմիտեի համակարգող: 1990 թ. ընտրվել է Հայաստանի Գերագույն խորհրդի պատգամավոր, 1990-ին ՀՀ Նախարարների խորհրդի նախագահ: 1992-ին նշանակվել է ՀՀ պետնախարար, այնուհետև պաշտպանության նախարարի պաշտոնակատար: **Ներկայիս պաշտոնը՝** ԱԺՄ նախագահ, ՀՀ ԱԺ պատգամավոր: Ամուսնացած է, ունի երեք դուստր:	Իմ սկզբունքն է ոչ թե հարուստներին աղքատացնել, այլ աղքատներին հարստացնել: Հարուստների մի մասը օգտվում է ապօրինի արտոնություններից՝ չի վճարում հարկեր, վայելում է իշխանությունների հովանավորությունը և անմիտադեպ գերեկամուտներ ստանում: Եթե մենք ապահովենք ստվերային տնտեսության էական նվազում, ապա բյուջեն հնարավորություն կունենա ավելի շատ սոցիալական ծրագրեր իրականացնել: Բացի այդ, պետք է աշխատատեղեր ստեղծել եւ տնտեսությունն աշխուժացնել:	Ներդրողներին գրավելու համար պետք է կատարել օրենսդրական դաշտի բարեփոխում, երկրի ներսում հաստատել օրինականություն, կարգ ու կանոն: Եվ, իհարկե, կարեւոր է ողջ տարածաշրջանի ինտեգրացիան, որը կլուծի հաղորդակցությունների, անվտանգության, շուկայի ընդլայնման խնդիրները: Նաեւ խիստ կարեւորում եմ փոքր ձեռնարկությունների ստեղծումը և արտոնյալ վարկերի տրամադրումը:	[illegible] է որոշակի աջակցություն ցուցաբերի: Կրթության համակարգում պետք է պահպանել սոցիալական արդարությունը: Ստեղծել հատուկ կրթական հիմնադրամներ, որոնք թույլ կտան ընդունակ երեխաներին որակյալ կրթություն ստանալ անկախ իրենց սոցիալական դիրքից և ֆինանսական հնարավորություններից:	[illegible] համակարգ չի կայանա: Դրա հետ մեկտեղ, օրենքներով պետք է ամրագրել դատական համակարգի անկախությունը: Բայց այդ անկախությունը իշխանություններին բնավ էլ չի ազատում պատասխանատվությունից:	[illegible] էր իմ ձեռքում, սակայն ես տանից չէի ոչ մեկի համար եւ թերեւս այդ էր պատճառը, որ ավելի քան մեկ տարի աշխատելուց հետո հրաժարական տվեցի: Կարծում եմ, երկիրն այնքան է զարգացել եւ ես այնքան փորձ եմ կուտակել, որ դա չի հանգեցնի նրան, որ մեկուկես տարի հետո նորից հրաժարական տամ:
ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ ԳԱՌՆԻԿ ԳԵՎՈՐԳԻ **Ծննդյան թիվը՝** 1944 **Կրթությունը՝** բարձրագույն **Աշխատանքային փորձը՝** մինչև 1993 թ. աշխատել է ՆԳՆ Գլխավոր վարչության պետ: Ազգային անվտանգության ծառայության և ներքին գործերի գնդապետ է: **Ներկայիս պաշտոնը՝** «Հայրենիք և պատիվ» կուսակցության հիմնադիր և ղեկավար: Ամուսնացած է, ունի երկու զավակ:	Նախ և առաջ պետք է բացահայտվի հարստության «ծագումնաբանությունը» ծեռք բերման ճանապարհը, և եթե այն անօրինական է, ապա պետք բարձրացվի քրեական պատասխանատվության հարց: Աղքատ փոքրամասնության հարցը երբևիցե չպետք է լուծվի վերաբաշխման միջոցով: Իր ճիշտ լուծումը այն կարող է ստանալ միայն տնտեսության գյուղատնտեսության և արդյունաբերության զարգացման արդյունքում, երբ ձևավորվի և հասարակության մեջ առաջատար դիրք զբաղեցնի միջին խավը:	Նախ պետք է աշխատի օրենսդրությունը: Ներդրողը պետք է օրենքով պաշտպանված լինի: Պետք է խպառ վերացվեն նրա նկատմամբ ոտնձգությունները, և այդ սկզբունքը պետք է օրենսդրորեն ամրագրվի: Պետք է խրախուսվեն ներդրումները արդյունաբերության մեջ, այլ ոչ թե սպասարկման ոլորտում: Սա է աշխատատեղեր ստեղծելու միակ ճիշտ ճանապարհը, այն անմիջականորեն շաղկապված է արդյունաբերության զարգացման գործընթացին:	Անվերապահորեն մտնելով կրթության մակարդակը միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու մրցավազքի մեջ մենք քանդեցինք իրեն բազմաթիվ պարամետրերով արդարացրած սովետական կրթահամակարգը: Պետք է վերականգնել մշակված և փորձարկված այդ համակարգը այն ոլորտապես համապատասխանեցնելով միջազգային չափանիշներին: Կրթությունը և գիտությունը պետք է դառնան պետության պրիորիտետներից կարևորագույնները: Մատչելի լինելու համար կրթությունը պետք է լինի հիմնականում անվճար չբացառելով նաև այդ ոլորտի կառավարման ժամանակակից ճկուն ձևերը:	Դատաիրավական համակարգում պետք է ընդգրկվեն միայն հասարակական ինստիտուտների կողմից ներկայացված և երաշխավորված պրոֆեսիոնալներ, պետք է լուծվի նրանց սոցիալական ապահովության խնդիրը ինչով կապահովվի կոռուպցիայից նրանց զերծ մնալու խնդիրը: Խիստ կարևորում եմ նաև նրանց անկախ գործունեությունը օրենքով կարգավորման հարցը:	Այդ վտանգից լիովին պաշտպանված եմ, երբևէ չեմ համագործակցել ինձանից որևէ պաշտոն կամ արտոնություն ակնկալողների հետ: Համախոհներս քարոյական և կոմպետենտ մարդիկ են: Պետական համակարգում նրանք լրջագույնս կնպաստեն պետական խնդիրների լուծմանը: Կոռուպցիան վերացնելու համար Նախագահը պետք է. - կայացնի քաղաքական որոշում որ օրենքի առջև բոլորը հավասար են, - ստեղծի այն իրականացնող առողջ համակարգ, - լուծի սոցիալական խնդիրներ:
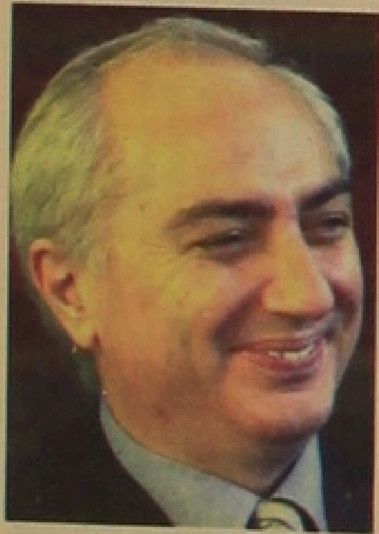 **ՍԱՐԳՍՅԱՆ ԱՐԱՄ ԳԱՍՊԱՐԻ** **Ծննդյան թիվը՝** 1949 **Կրթությունը՝** բարձրագույն **Աշխատանքային փորձը՝** 1976-1979 թթ. աշխատել է ՀԼԿԵՄ և ՀԿԿ Կենտկոմի ապարատներում: 1979-1989 թթ. Հայաստանում «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» և «Պրավդա» թերթերի սեփական թղթակիցն էր: 1991 թ. ՀԿԿ Կենտկոմի առաջին քարտուղար: 1998-1999 թթ.ՀՀ Նախագահի խորհրդականն էր արտաքին քաղաքականության հարցերով **Ներկայիս պաշտոնը՝** Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Ամուսնացած է, ունի երեք զավակ:	Երկիրը ռեսուրսներ ունի առնվազն եռապատկել բյուջեի մուտքային մասը, որի հաշվին աշխատավարձերը և թոշակները կհամապատասխանեցվեն կենսապահովման նվազագույն զամբյուղին: Հարկային ու հակակոռուպցիոն քաղաքականության շնորհիվ ստվերային տնտեսությունը կհասցվի նվազագույնի:	Համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծում, պետական երաշխիքների ապահովում, հարկային ժամանակավոր արտոնությունների տրամադրում:	Ուսուցիչների նյութական վիճակի էական բարելավում, նրանց մասնագիտական մակարդակի բարձրացում պարբերական վերապատրաստումների միջոցով, ժամանակակից ուսումնական տեխնոլոգիաների ներդրում, լեզուների խորացված ուսուցում, համակարգչային գրագիտության ապահովում, ուսումնական հաստատությունների նյութատեխնիկական բազայի ամրապնդում:	Օրենքի համաձայն դատաիրավական համակարգի յուրաքանչյուր աշխատակից օրինազանցության համար կհեռացվի համակարգից:	Երկրում, որտեղ օրենքները գործում են, տանիք ունենալու անհրաժեշտությունը չկա: Կոռուպցիայի դեմ պայքարի ամենալավ միջոցը իշխանությունների թևերի տարանջատումն է, հասարակական ինստիտուտների կողմից վերահսկողության ապահովումն է, երկրի ղեկավարի չկոռումպացվելն է:
ՔՈՉԱՐՅԱՆ ՌՈԲԵՐՏ ՍԵԴՐԱԿԻ **Ծննդյան թիվը՝** 1954 **Կրթությունը՝** բարձրագույն **Աշխատանքային փորձը՝** 1971-ին Ստեփանակերտի էլեկտրատեխնիկական գործարանում հավաքող-փականագործ, ապա ինժեներ-մեխանիկ: 1980-ից տարբեր պաշտոններ է զբաղեցրել Լեռնային Ղարաբաղի կոմերիտական և կուսակցական մարմիններում: 1992 թ. եղել է ԼՂՀ Պաշտպանության պետական կոմիտեի նախագահ և ԼՂՀ վարչապետ: 1994թ. ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի որոշմամբ, իսկ 1996 թ. համաժողովրդական ընտրություններով ընտրվել է ԼՂՀ նախագահ: 1997թ. մարտից նշանակվել է ՀՀ վարչապետ: 1998 թ. ընտրվել է ՀՀ նախագահ: **Ներկայիս պաշտոնը՝** Հայաստանի Հանրապետության նախագահ: Ամուսնացած է, ունի երեք զավակ:	Միակ տարբերակը կայուն աճ ապահովող տնտեսական քաղաքականությունն է և նոր աշխատատեղերի ստեղծումն, ինչին մենք արդեն ձեռնամուխ ենք եղել: Ձևավորվում են սոցիալական հատկացումների առավել նպատակային և հասցեագրված մեխանիզմներ, մշակվում են մարդկանց զբաղվածության ծրագրեր: Կարեւոր խնդիր է փոքր ու միջին ձեռնարկատիրության զարգացումը և միջին խավի ձեւավորումը:	Ներդրողներին ներգրավելու կարեւոր նախապայմաններն են երկրի քաղաքական կայունությունը, բարենպաստ օրենսդրական միջավայրը, բիզնեսի պաշտպանվածությունը եւ անկախ դատական համակարգի առկայությունը: Ներդրողներին ներգրավելու առումով կարեւոր քայլ էր Հայաստանի անդամակցությունը Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությանը, որը գործարարների համար բացում է նոր, կանխատեսելի շուկաներ:	Առաջնահերթ խնդիրներ են դպրոցի կառավարման ինքնուրույնության մակարդակի բարձրացումը, կրթության արդիական ծրագրերի և տեխնոլոգիաների ներդրումը, դպրոցների նյութատեխնիկական ապահովվածությունը: Անհրաժեշտ քայլ է պետության կողմից կրթությանը հատկացվող միջոցների ավելացումը, գիտելիքների ստանդարտների հաստատումը, ուսուցչի հեղինակության բարձրացումը և սոցիալական վիճակի բարելավումը: Կարեւոր խնդիր է նաև դպրոցական շենքերի կառուցումն ու նորոգումը, գույքային պայմանների բարելավումը:	Դատաիրավական համակարգի անկախության ապահովման համար կատարվել են հսկայական օրենսդրական փոփոխություններ: Ստեղծվել է իշխանության մյուս ճյուղերից անկախ դատական համակարգ: Լիակատար անկախության անհրաժեշտ տարրերից է համակարգի սոցիալական պաշտպանվածության բարձրացումը: Շարունակվելու են բարեփոխումները դատախազությունում, անվտանգության, ոստիկանության մարմիններում: Սահմանադրական բարեփոխումների նոր փաթեթը մի նոր աստիճանի կբարձրացնի արդարադատության մակարդակը:	Նախագահի առաջին անգամ չեմ լինելու: Ինձ աջակցում է հասարակության ողջ սպեկտրը՝ կուսակցություններ, հասարակական, հայրենակցական, երիտասարդական կազմակերպություններ, գործարարներ... որի՞ տանիքը պիտի լինեմ: Նախագահը ոչ թե առանձին ուժերի, այլ երկրի նախագահն է: Հակակոռուպցիոն միջոցառումները համակարգված, թափանցիկ դարձնելու նպատակով մշակվել է ռազմավարական ծրագիր: Ընդունվել են բավականին օրենքներ: Կոռուպցիայի կանխարգելման նպատակով շարունակելու ենք պարզեցնել գործունեության տարբեր տեսակների թույլտվությունների կարգը:

ԻՐԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.

ԱԿՆԿԱԼՈՒՄ ԵՆ ՀՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԸ

Բնակչության շրջանում անցկացված հարցումները ցույց են տալիս, որ մարդկանց հուզող սոցիալական և գործազրկության խնդիրներին անմիջապես հետևում է իրավական պաշտպանվածության հարցը:

Մարզերում իրավական պաշտպանվածության խնդիրներին անդրադարձել են անհամեմատ ավելի քիչ մարդ, քան Երևանում: Հարցվածներից շատերը, ում հուզում են իրավական պաշտպանվածության խնդիրները, թեպետ թերահավատ են, սակայն, այնուամենայնիվ, հարցեր են ուղղում նախագահի թեկնածուներին:

«Երբ 2001-ի սեպտեմբերի 5-ին Ռոբերտ Քոչարյանն այցելեց «Ճողակն» գործարան, ես նրան նամակ հանձնեցի՝ խնդրելով վերանայել որդուս գործը,- պատմում է Նոր Հաճնի բնակիչ Ջավահիր Մկրտչյանը:- Պատասխան ստացա գլխավոր դատախազությունից. նույն պատասխանը, ինչ ստացել եմ 7 տարի շարունակ. «Դատավճիռն օրինական է և հիմքեր չկան նոր քննություն կատարելու համար»: Այդ պահին որդուս քրեական գործը գտնվում էր արդարադատության նախարարությունում ուսումնասիրելու նպատակով, իսկ ինձ պատասխանել էին դատախազությունից»:

Ջավահիր Մկրտչյանի հարցը՝ արդեն ուղղված նախագահի թեկնածուներին, մնացել է նույնը. մահապատժի դատապարտված որդու՝ Արթուր Մկրտչյանի գործով նոր քննություն կատարել, քանի որ 1997 թ. գերագույն դատարանը մահվան դատապարտելու մասին դատավճիռ է կայացրել, նրա կարծիքով, չկատարած հանցագործության համար:

...Մասնագիտությամբ իրավաբան Լուսինեն վարսահարդար է աշխատում Երևանի գեղեցկության սրահներից մեկում: «Ես կվերադառնամ իրավական դաշտ, երբ ակնհայտ կդառնան հայտարարված դատաիրավական բարեփոխումները և օրենքները կգործեն մարդկանց համար և ոչ թե նրանց դեմ»,- ասում է նա:

Թոշակառու 75-ամյա Սուրեն Շլջյանը, ինչպես և շատ-շատերը, ապագա երկրի նախագահից պահանջում է օրենքի գերակայություն և իրավական պաշտպանվածություն: «Մարդն այս երկրում իրեն պաշտպանված պետք է զգա»,- ասում է թոշակառու նախկին բժիշկը:

Գործազուրկ Գայանե Ամիրյանը խիստ մտահոգված է ոստիկանությանն առնչվող խնդիրներով. «Ցանկացած առնչություն ոստիկանության հետ տհաճության զգացում է առաջացնում, բայց չէ՞ որ ոստիկանությունը կոչված է պաշտպանել մարդուն և ոչ թե հակառակը»:

«Ինչո՞ւ օրենքի առջև բոլորը հավասար չեն,- հարցնում է թոշակառու Ջուլիետա Սարգսյանը,- ե՞րբ ենք ունենալու օրենք երկքաղաքացիության մասին: Չէ՞ որ մեծ սփյուռք ունեցող ժողովուրդ ենք»:

Արտաշես Մխիթարյանը նախագահի թեկնածուներին հարց է ուղղում արդարադատության սկզբունքների պաշտպանության վերաբերյալ. «Ինչպե՞ս և ի՞նչ սկզբունքներով է առաջնորդվելու նորընտիր նախագահը, որը, ըստ Սահմանադրության, արդարադատության երաշխավորն է»,- հարցնում է նա:

Շատ մարդկանց անհանգստացնում է չբացահայտված հանցագործությունների մեծ քանակն ու անպատժելիության մթնոլորտը: Շատ են հարցերը «հոկտեմբերի 27»-ի գործի վերաբերյալ:

Դատախազության անօրինական գործելակերպից է բողոքում թոշակառու Վիկտորյա Սարգսյանը, որի որդին, նրա կարծիքով, անհիմն մեղադրանքով արդեն 16 ամիս գտնվում է Նուբարաշենի մեկուսարանում. «Գործն անցել է դատական երեք ատյաններով, որտեղ նշվում է. «Բավարար հիմքեր չկան Կորյուն Սարգսյանին մեղադրելու համար», սակայն նրան շարունակում են կալանքի տակ պահել»:

Վիկտորյա Սարգսյանին հաջողվել է որդու հետ կապված հարցն ուղղել նախագահի թեկնածու Ռոբերտ Քոչարյանին. «Օրերս Նորքի զանգվածի բնակչության հետ հանդիպման ժամանակ անարդարության փաստերով լի մի նամակ անձամբ փոխանցեցինք գործող նախագահին: Հուսով եմ, վերջ կտրվի անօրինականություններին»,- ասում է նա:

Հարցման մասնակիցներից Աննա Բաղրամյանը եզակի հարցով է դիմում հանրապետության ապագա նախագահին. «Եթե մենք արդեն եվրոպական ընտանիքի անդամ ենք, ինչո՞ւ չենք կարող հարցում անել այլ երկրում բնակվող մեր քաղաքացուն, որպեսզի նա ալիմենտ վճարի: Երբ դիմում ես դեսպանատներին, պատասխանում են, որ չունեն համապատասխան քաղաքացիական պայմանագրեր: Ինչո՞ւ: Սա չի նշանակում, արդյոք, որ անհավասար պայմաններում ենք այլ երկրների համեմատությամբ»:

Երևանից մասնագիտությամբ բժիշկ Սյուզան Ղարիբյանին հուզում է հայկական բանակում առկա հոգեբանական մթնոլորտը: «Շատ երիտասարդ տղաներ են դիմում ինձ, որոնք նոր են վերադարձել զինվորական ծառայությունից: Նրանցից շատերը սթրեսային վիճակում են: Սա ուշադրության արժանի ամենակարևոր խնդիրներից է»,- համոզված է նա:

Բանակին առնչվող հարցեր ունեցողները սակավաթիվ չեն, հատկապես անհանգիստ են նրանք, ում որդիները զինվորական ծառայության մեջ են: Ըստ զինվորական դատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանի այս տարի հրապարակած պաշտոնական տվյալների՝ բանակում հանցագործությունների թիվը 1998 թվականից մինչև 2001-ը նվազել է գրեթե կիսով չափ՝ 1992-ից իջնելով 987-ի: Ըստ այդմ՝ մահվան ելքով դեպքերը վերջին տվյալներով 62-ն են՝ 1998 թվականի 177 դեպքի դիմաց:

Նոր Հաճնի բնակիչ Ռուբեն Լազարյանը նույնպես կարևորում է բանակում ներքին կարգականոնի հաստատումը: «Ես տեսնում եմ, որ ժամանակը տանում է դեպի լավացում, բայց դա բավարար չէ: Նախագահը պետք է սրտանց ցանկանա բարեփոխումներ կատարել, և դրանք կիրականանան»,- ասում է նա:

Ժաննա ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԸ ԹԱՓԱՆՑԻԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԻՔ ՈՒՆԻ

«Հայաստանում կոռուպցիայի հիմնական նախաձեռնողները պետական պաշտոնյաներն են». այս համոզման է եկել Տարածաշրջանային զարգացման կենտրոն/Թրանսփարենսի ինտերնեշնլի հայաստանյան մասնաճյուղը, որը Հայաստանում կոռուպցիայի տարածվածության և դրսևորման գնահատման նպատակով 2002 թ. ուսումնասիրություն է անցկացրել: Սոցիոլոգիական հարցմանը մասնակցել է 1000 անհատ, 200 մասնավոր ձեռնարկատեր և 200 պաշտոնյա, ասում է ծրագրի պատասխանատու, հակակոռուպցիոն տեղեկատվական կենտրոնի տնօրեն Արևիկ Սարիբեկյանը: «Հարցման մասնակից անհատների 67, ձեռներեցների 41 և պետական պաշտոնյաների 54 տոկոսի կարծիքով՝ հանրապետությունում նկատվում է կոռուպցիայի մակարդակի աճի միտում: Անհատներն ու ձեռներեցները կոռուպցիան գնահատել են որպես կաշառակերություն և պաշտոնի չարաշահում: Պետական պաշտոնյաներն այդ շարքին ավելացրել են նաև «տնտեսական մենաշնորհի և այլ արտոնությունների տրամադրումը ու պետական միջոցների օգտագործումը սեփական շահերի համար»:

Անկախ փորձագետները պարզել են նաև կոռուպցիայի հիմնական նախադրյալները. անկատար օրենսդրություն, օրենքի վատ կիրառում, աննպաստ սոցիալ-տնտեսական պայմաններ և այլն:

Ներկայացնենք այս հրապարակման պատրաստման ընթացքում լրագրողների անցկացրած հարցման արդյունքում հնչած ընտրողների կարծիքները: Միանգամից նշենք, որ հարցման մասնակիցների մեծամասնությունը կոռուպցիայի դեմ պայքարը համարում է երկրի զարգացման գլխավոր նախապայման:

- Ի՞նչ մեթոդներ ունեն նախագահի թեկնածուները կոռուպցիայի և կաշառակերության դեմ պայքարելու համար (այս հարցն առավել հաճախ էր հնչում հարցման ընթացքում):

- Պահանջում ենք կոռուպցիայի վերացում, քանի որ մեր հասարակությունը խեղդված է կոռուպցիայի մեջ (Արման Շարաֆյան, 31 տարեկան):

- Ես կարծում եմ, որ արդարության և օրենքի ուժով պետք է զսպել անկուշտ չինովնիկներին (Բարդուղիմեոս Պետրոսյան, 25 տարեկան):

- Բոլոր կաշառակերներին անխտիր պատժել: Ե՞րբ է վերանալու կաշառքով աշխատանքի ընդունելու սովորույթը (Ժորա Պետրոսյան, 68 տարեկան):

- Կաշառակերությունը վերացնելու նպատակով վերահսկողություն սահմանելո՞ւ եք ղեկավար մարմինների և հատկապես դասախոսների վրա (ուսանող, 23 տարեկան):

- Նախագահի թեկնածուները տեսնո՞ւմ են, որ որոշ մարդիկ այնպիսի տներ են կառուցում, որոնց նմանը միայն ֆիլմերում ենք տեսնում (Լարիսա Կիրակոսյան, 61 տարեկան):

- Թեկնածուները վստա՞հ են, որ թե իրենք և թե իրենց մերձավորները կաշառակեր չեն (թոշակառու, 65 տարեկան):

Ընդամենը այս մի քանի հարցադրումներից ակնհայտ է, որ կոռուպցիան իրոք դարձել է մարդկանց հուզող հարց: Ի դեպ, կոռուպցիայի դրսևորումների զարգացմանը նպաստել է նաև մեր, այսպես կոչված, նվեր տալու և ընդունելու «ազգային» սովորույթը: Տարածաշրջանային զարգացման կենտրոն /Թրանսփարենսի ինտերնեշնլի հայաստանյան մասնաճյուղի ծրագրերի տվյալներով՝ հարցման մասնակիցներից շատ քչերն են նվերները, ընկերական և բարեկամական կապերի օգտագործումը կամ փոխադարձ «լավություն» անելը կոռուպցիայի դրսևորում համարում:

Մասնագետների կարծիքով՝ այսօր առաջին հերթին անհրաժեշտ է փոխել մարդկանց վերաբերմունքը կոռուպցիայի դրսևորումների նկատմամբ: Հարկ է նաև արձանագրել, որ հարցման մասնակիցների մեծ մասն իրեն չի տեսնում այն մարդկանց դերում, ովքեր ի զորու են պայքարել կոռուպցիայի դեմ. նրանք պասիվ սպասում են, որ ինչ-որ մեկը դա կանի իրենց փոխարեն, ասում է Արևիկ Սարիբեկյանը:

Ակնհայտ է, յուրաքանչյուր անձ, ուրիշին մեղադրելու փոխարեն, պետք է անձամբ պատասխանատվություն կրի երկրում տիրող իրավիճակի համար, հակառակ դեպքում ոչ մի պետական կամ հասարակական ծրագիր չի կարող արդյունավետ լինել:

Վիկտորյա ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

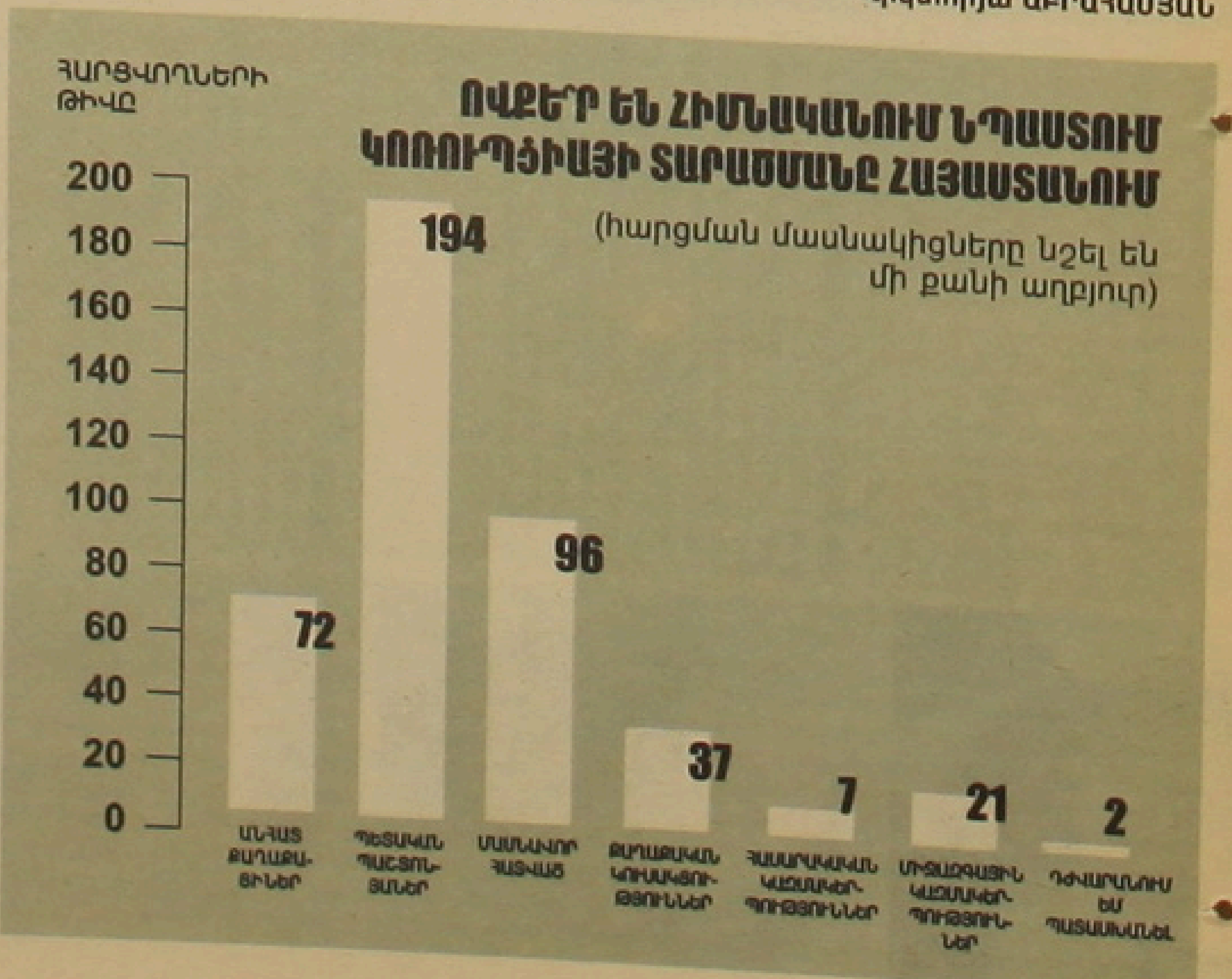

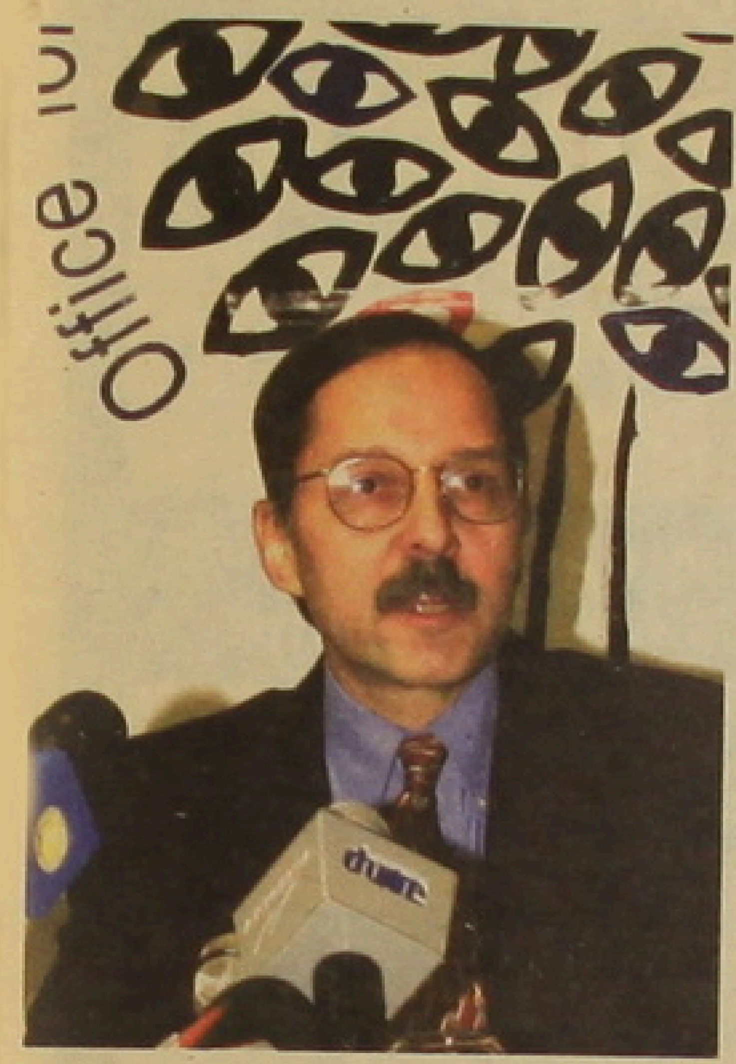

Փետրվարի 19-ին Հայաստանում կայանալիք նախագահական ընտրություններին կհետևեն տարբեր երկրներից ժամանած հարյուրավոր դիտորդներ: Այս առաքելությունն աշխարհում ընդունված կարգ է, դիտորդները հետևել և եզրակացություններ են ներկայացրել նախորդ տարիներին մեր երկրում տեղի ունեցած տարբեր մակարդակի ընտրությունների վերաբերյալ:

«ԿԱՐՈՂ Է ՊԱՏԱՀԻ՝ ՄԵԶ ՀԵՏԵՎՈՒՄ ԵՆ»

ԴԻՏՈՐԴԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ԵԱՀԿ ժողովրդավարական հաստատությունների և մարդու իրավունքների գրասենյակը Հայաստան է ուղարկել 26 միջազգային երկարաժամկետ դիտորդ (ղեկավար Պիտեր Այկեր), որոնք աշխատում են Երևանում և մարզերում: Նրանք մեզ մոտ ընթացող ընտրական քարոզարշավը համեմատում են միջազգային չափանիշների հետ: Իսկ ընտրություններից հետո մոնիտորինգի կենթարկվի և քարոզարշավը, և ԶԼՄ-ների գործունեությունը նախընտրական շրջանում, և ընտրական վեճերի լուծումը: Այս առաքելությունը հատկապես մեծ ուշադրություն է դարձնում ԶԼՄ-ների գործունեությանը բացահայտելու համար, թե որքանով են վերջիններս ազդում ընտրական գործընթացի վրա, լուսաբանման առումով արդյոք հավասա՞ր պայմաններ են ստեղծված բոլոր թեկնածուների համար:

Կարճաժամկետ առաքելությամբ Հայաստան կժամանեն ԵԱՀԿ ժողովրդավարական հաստատությունների և մարդու իրավունքների գրասենյակի դիտորդներ, որոնք մոնիտորինգի կենթարկեն քվեարկության, ձայների հաշվման գործընթացներն ու ընտրացուցակները: Իսկ փետրվարի 20-ին ընտրությունների հաջորդ օրը, այդ մասին կհրապարակվի նախնական հաշվետվություն: Վերջնական հաշվետվությունը կհրապարակվի ընտրություններից մեկ ամիս անց:

Հայաստանի նախագահի Ռոբերտ Քոչարյանի հրավերով մեր երկրում է նաև ԱՊՀ Գործադիր կոմիտեի դիտորդական երկարաժամկետ առաքելությունը: Այն հունվարի 21-ից քարոզարշավի առաջին օրվանից, շատ ակտիվ աշխատում է, հանդիպումներ է ունեցել ԱԳՆ ղեկավարության, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահ Ա. Սահրադյանի, ԱԺ նախագահ Ա. Խաչատրյանի, ՀՀ նախագահի պաշտոնին հավակնող թեկնածուների հետ: ԱՊՀ երկրներից ժամանած փորձագետները յուրաքանչյուր շաբաթ վերլուծում են ընտրական գործընթացը: Ինչպես հայտարարել է խմբի ղեկավար, ԱՊՀ Գործադիր կոմիտեի նախագահի առաջին տեղակալ Դ. Բուլախովը, այս խումբն արդեն հանգել է եզրակացության, որ Հայաստանի Սահմանադրությամբ և Ընտրական օրենսգրքով սահմանված ընտրական նորմերը ժողովրդավարական են և համապատասխանում են միջազգային չափանիշներին: Հսկողության առարկա կլինի օրենսդրության կիրառումը:

Ընտրություններին մասնակցող կուսակցություններն ընդհանուր առմամբ դրական են վերաբերում միջազգային դիտորդական առաքելությանը: Այսպես, Հայաստանի ժողովրդական կուսակցությունը թեև գտնում է, որ դիտորդական առաքելությունը որոշ դեպքերում զսպաշապիկ է զանգվածային ընտրակեղծիքների դեմ, բայց դիտորդներն իրենց եզրակացությունն ուշ են ներկայացնում և նրանց կարծիքը չի ազդում ընտրությունների ելքի վրա: «Հայրենիք և պատիվ» կուսակցությունը կարծում է, որ մի քանի շաբաթում միջազգային փորձագետները չեն կարողանա երաշխավորել արդար և թափանցիկ ընտրությունները: «Միավորված հայերը» միանշանակ դրական են գնահատում առաքելության ներկայությունը և վստահում նրան: Կոմունիստական կուսակցությունը սպասում է, որ նրանք վեր կհանեն բոլոր թերությունները: «Հանրապետություն» կուսակցությունը հակված է մտածել, որ առաքելության ներկայությունը շատ քիչ կօգնի ընտրությունների արդար անցկացմանը:

Ինչևիցե, թե քաղաքական ուժերը, թե ամբողջ հասարակությունը գիտակցում են, որ արդար ու թափանցիկ ընտրությունների համար պատասխանատու են հենց իրենք ՀՀ քաղաքացիները: Ինչ վերաբերում է դիտորդների գնահատականներին (այդ հարցում նույնպես համակարծիք են), ապա դրանցից է մեծապես կախված առաջիկա տարիներին մեր երկրի վարկանիշը: Այլ կերպ ասած Հայաստանի առջև, որը արդեն քիչ ջանքեր չի գործադրել ժողովրդավարական մոտեցումների ու սկզբունքների որդեգրման ուղղությամբ, ծառացել է կարևոր խնդիր. հավաստել նվիրվածությունը զարգացման իր ընտրած ուղուն:

Գոհար ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՄՈՍԿՎԱ, ԲՐՅՈՒՍԵԼ, ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ...

ԱՀԱ ԱՅՆ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ՈՉ ԼՐԻՎ ՑԱՆԿԸ, ՈՐՏԵՂ ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԸՆՏՐԵՆ

Այս տարի արտերկրում բնակվող Հայաստանի քաղաքացիների համար ստեղծվել են անհամեմատ դյուրին պայմաններ նախագահական ընտրություններին մասնակցելու համար: Ընտրել ցանկացող Հայաստանի քաղաքացին կարող է ներկայացնել անգամ խորհրդային անձնագիրը և տեղում գրանցվելով հավելյալ ցուցակներում իր ձայնը տալ նախընտրած թեկնածուին:

Գերմանիայում բնակվող Արմինե Աբրոյանն ասում է. «Ընտրության գնալը մեր քաղաքացիական պարտքն է, որն անպայման պետք է կատարենք»:

Արտերկրում բնակվող մեր համաքաղաքացիների համար 34 քաղաքում ստեղծվել է 36 ընտրական տեղամաս: Հաշվի առնելով, որ Լոս Անջելեսում և Մոսկվայում հայկական մեծ համայնք գոյություն ունի, այստեղ ստեղծվել է երկուական ընտրական տեղամաս:

«Ընտրական տեղամասեր կարող ենք ստեղծել միայն այն քաղաքներում, որտեղ Հայաստանն ունի կամ դեսպանատուն կամ հյուպատոսարան,- նշում է ՀՀ արտաքին գործերի նախարարի մամլո խոսնակ Ջյունիկ Աղաջանյանը,- նախագահի բոլոր թեկնածուների մասին ամբողջական տեղեկությունը նրանք կարող են ստանալ տվյալ երկրում Հայաստանի ներկայացուցչությունից, ինչպես նաև ինտերնետային ցանցից»:

Արտերկրում բնակություն հաստատած Հայաստանի քաղաքացիներին հուզող խնդիրներից թերևս առաջնայինը հայրենիքում աշխատատեղերի ստեղծման և երկքաղաքացիության հարցերն են: Ինչպես հայտնի է, երկքաղաքացիության մասին հարցն ընդգրկվել է սահմանադրական փոփոխությունների փաթեթում, որը կդրվի համաժողովրդական հանրաքվեի:

Արտերկրում բնակվող Հայաստանի քաղաքացիների ընտրությանը մասնակցելու ակտիվությունը սովորաբար այնքան էլ մեծ չէ. նախորդ նախագահական ընտրությանը մասնակցել է մոտ 15 000 քաղաքացի: Չմասնակցելու պատճառը հիմնականում ընտրական տեղամասերի հեռավորությունն է:

Չնայած ընտրելու մեծ ցանկությանը Պայծառ Գալստյանը չի մասնակցի քվեարկությանը, քանի որ 5-6 ժամվա ճանապարհ պետք է անցնի, որպեսզի հասնի իրեն ամենամոտ գտնվող Բրյուսելի ընտրական տեղամաս: Նման դեպքերը, անշուշտ, շատ են, և կարելի է ասել, որ մայրաքաղաքներում տեղադրվող քվեատուփերը գրեթե միայն այդ քաղաքում բնակվող Հայաստանի քաղաքացիների համար են:

«Անշուշտ, մենք իրատեսական չենք համարում այն, որ Սիբիրում ապրող հայն իր բոլոր գործերը կթողնի, գումար կծախսի և կգա Մոսկվա ընտրելու համար, բայց նաև չենք կարող ընտրական տեղամասեր ստեղծել երկրագնդի բոլոր քաղաքներում»,- ասում է Ջյունիկ Աղաջանյանը:

Թերևս ընտրական տեղամասեր ստեղծելու կարիք չլինի, եթե Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական վիճակը բարելավվի և արտագաղթի թիվը նվազի, կարծում է Կոլորադոյում (ԱՄՆ) բնակվող Մարիաննան: «Արտագաղթի աճը պետք է կասեցնել ոչ թե օդանավի տոմսերի արժեքը բարձրացնելով կամ դեսպանատներում դիմումները մերժելով, այլ ժողովրդի համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծելով»:

Ըստ Ազգային վիճակագրական կենտրոնի տվյալների վերջին տասը տարվա ընթացքում Հայաստանից 700 000 հայ է մեկնել, սակայն «Սոցիոմետր» սոցիոլոգիական կենտրոնի տվյալների համաձայն արտագաղթի թիվն առավել մեծ է. այն կազմում է մոտ մեկ ու կես միլիոն:

...«Սոցիոմետր» անկախ սոցիոլոգիական կենտրոնի 2002-ի հոկտեմբերից մինչև դեկտեմբերի 31-ն անցկացրած հարցման միջոցով պարզվել է, որ այսօր երևանաբնակների միայն 10-11 տոկոսն է մտադիր մեկնել:

«Այս թիվը չափազանց հուսադրող է, քանզի տասը տարի առաջ բնակչության 80 տոկոսն էր իր ապագան կապում արտերկրում ապրելու և աշխատելու հետ»,- ասում է կենտրոնի տնօրեն Ահարոն Ադիբեկյանը:

Գայանե ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ԵՎ ՉՄՈՌԱՆԱՔ ՀԵՌԱՆԱԼ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՏԵՂԱՄԱՍԻՑ

Փետրվարի 19-ին Հայաստանում կկայանան հերթական նախագահական ընտրություններ:

Նախագահ է ընտրվում այն թեկնածուն, որն ստանում է բոլոր թեկնածուներին կողմ քվեարկած ձայների թվի կեսից ավելին (50 % + 1 ձայն):

ՀՀ Ընտրական օրենքը հավաստում է, որ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի համաձայն, նախագահի ընտրություններն անցկացվում են ընդհանուր, հավասար, ուղղակի ընտրական իրավունքի հիման վրա գաղտնի քվեարկությամբ:

Ընտրական իրավունքով օժտված քաղաքացիներն ընտրություններին մասնակցում են անմիջականորեն, կամքի ազատ արտահայտությամբ, կամավորության սկզբունքով:

Ընտրությունների օրն առաջացող հնարավոր թյուրիմացություններից խուսափելու համար ցանկալի է, որ ընտրական իրավունք ունեցող յուրաքանչյուր քաղաքացի նախապես ստուգի ընտրողների ցուցակներում իր անունը: Այդ նպատակով հարկ է այցելել տեղամասային կենտրոն և հավաստիանալ, որ ձեր անունը ընտրողների ցուցակում է (դրանք սովորաբար փակցվում են ընտրական տեղամասերում):

Ընտրությունների օրը փետրվարի 19-ին, ընտրական տեղամասերը բաց կլինեն ժամը 8:00-ից մինչև 20:00-ը:

Ընտրությունների գնալիս ընտրողը պետք է իր հետ ունենա անձնագիրը կամ անձը հաստատող այլ փաստաթուղթ (9-րդ ձև, զինվորական սպաների և ենթասպաների համար նաև զինվորական վկայականը, իսկ այլ զինծառայողների համար զինվորական գրքույկը):

Ընտրական տեղամասում ընտրողը պետք է ներկայացնի անձնագիրը և ցուցակում ստորագրի իր անվան դիմաց: Որից հետո ընտրական հանձնաժողովի անդամն ընտրողին է հանձնում քվեաթերթիկը, որտեղ այբբենական կարգով նշված են թեկնածուների անունները: Ընտրական հանձնաժողովի հաջորդ անդամը պետք է ստուգի ընտրողի ինքնությունը հաստատող փաստաթղթով տվյալ տեղամասի ընտրող լինելը և կնքի քվեաթերթիկի վերին աջ անկյունում:

Մինչև քվեարկության խցիկ անցնելը ընտրողը պետք է համոզվի, որ քվեաթերթիկի վրա չկան ավելորդ նշումներ կամ գրառումներ, այլապես այն անվավեր կհամարվի:

Քվեաթերթիկի հակառակ կողմում պետք է լինեն հանձնաժողովի երեք անդամների ստորագրությունները, իսկ վերին աջ անկյունում պետք է լինի ընտրական հանձնաժողովի կնիքը:

Քվեարկության խցիկում կամ սենյակում արգելվում է կողմնակի անձանց ներկայությունը: Քվեարկությունն արվում է մենակ: Խորհուրդ տալ կամ պնդել այս կամ այն թեկնածուին ընտրել արգելվում է:

Ընտրողը պետք է իր ընտրած թեկնածուի անվան դիմացի վանդակում V նշանը գրի: Եթե նա դեմ է բոլոր թեկնածուներին, ապա պետք է նշանը դնի «Բոլորին դեմ եմ» վանդակում:

V նշանը պետք է լինի միակ նշումը, որն ընտրողը կարող է օգտագործել իր ընտրությունը կատարելիս: Եթե նա նշում կատարի մեկից ավելի թեկնածուների անվան դիմաց կամ օգտագործի այլ նշաններ, քվեաթերթիկը կհամարվի անվավեր:

Ընտրողը պետք է անձամբ քվեաթերթիկը գցի քվեատուփի մեջ: Չպետք է թույլ տալ որևէ մեկին դա անել նրա փոխարեն:

Ընտրությունն անելով ընտրողը կարող է հեռանալ ընտրական տեղամասից վստահ, որ քվեարկությունից հետո այլ լրացուցիչ քայլեր չեն ենթադրվում:

Ջուլյա ՀԱԿՈԲՅԱՆ

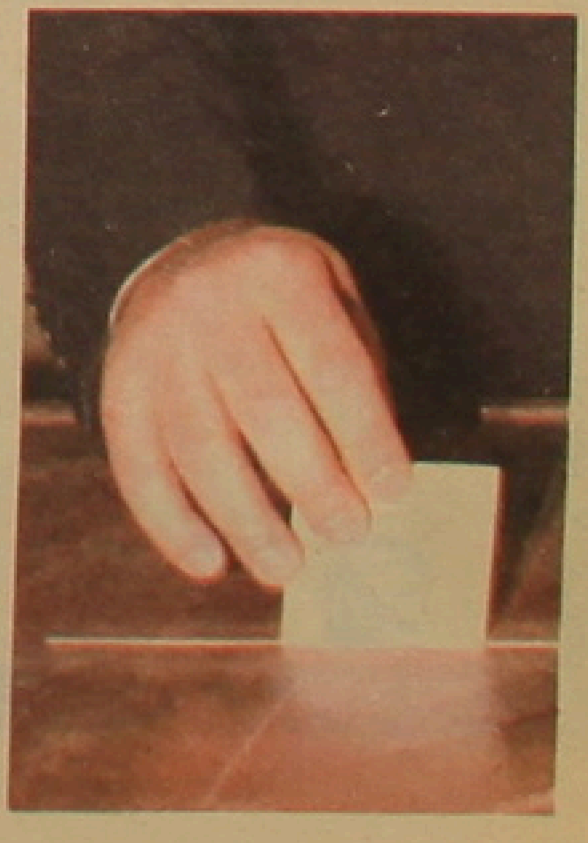

19 ՓԵՏՐՎԱՐԻ 2003թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՍՏՈՒԳԻ՛Ր ԸՆՏՐՈՂՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԸ

ԱՅՑԵԼԻ՛Ր ՔՈ ՏԵՂԱՄԱՍԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆ ԿԱՄ ՔՈ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻՆ ԵՎ ՀԱՎԱՍՏԻԱՑԻ՛Ր, ՈՐ ՔՈ ԱՆՈՒՆԸ ԸՆՏՐՈՂՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿՈՒՄ Է ԵՎ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒՄ Է ՔՈ ԱՆՁԸ ՀԱՍՏԱՏՈՂ ՓԱՍՏԱԹՂԹԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻՆ:

Հանրապետության Նախագահի ընտրությունների ժամանակ ընտրողների ցուցակում ընդգրկվում են ընտրական իրավունք ունեցող 18 տարին լրացած Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիները:

ԵԹԵ

ա) լրացել է քո 18 տարին,
բ) քո անունը չկա ընտրողների ցուցակում,
գ) դու փոխել ես քո բնակության վայրը, ապա

դիմի՛ր քո համայնքի ղեկավարին ընտրողների ցուցակում քո անունը ընդգրկելու վերաբերյալ հայտով:
Հայտի հետ պետք է ներկայացվի նաեւ անձնագրի պատճենը:

ԵԹԵ

ընտրողների ցուցակում քո տվյալներում կան անճշտություններ, ապա

դիմի՛ր քո համայնքի ղեկավարին հայտնաբերված անճշտությունը վերացնելու պահանջով: Վերջինս` ընտրողների ցուցակների ճշտման վերաբերյալ դիմումներին պատասխանում է գրավոր` 3 օրվա ընթացքում:

ԵԹԵ

դու փախստական ես, ապա

Հանրապետության Նախագահի ընտրությունների ժամանակ չես կարող ընդգրկվել ընտրողների ցուցակում:

ԵԹԵ

դու զինծառայող ես, ապա

ստուգի՛ր քո անունը քո զորամասի ընտրողների ցուցակներում:

ԵԹԵ

դու զինծառայող ես եւ բնակվում ես զորամասի տարածքից դուրս, ապա

ստուգի՛ր քո անունը քո հաշվառման վայրի տեղամասային կենտրոնի ընտրողների ցուցակներում:

ԿԱՐԵՎՈՐ Է ՀԻՇԵԼ

Հունվարի 10-ից մինչեւ փետրվարի 15-ը ներառյալ կարող ես դիմել համայնքի ղեկավարին բոլոր վերը նշված դեպքերում քո անունն ընտրողների ցուցակում ընդգրկելու հայտով/դիմումով: Հայտը/դիմումը պետք է լինի գրավոր, որը կարելի է ձեւակերպել նաեւ ազատ ձեւով: Պահանջի՛ր քո դիմումը գրանցել մատյանում:

Ընտրողների ցուցակների նախնական օրինակները հունվարի 10-ին փակցվում են ընտրական տեղամասում` բոլորի համար տեսանելի տեղում: Սակայն, տարվա ընթացքում եւս կարող ես ստուգել քո անունը ընտրողների ցուցակում` այցելելով քո համայնքի ղեկավարին:

Անճշտությունների վերաբերյալ հայտով կարող ես դիմել դատարան, եթե քո համայնքի ղեկավարը 3 օրվա ընթացքում գրավոր չի պատասխանել քո դիմումին: Դատարանը պարտավոր է հնգօրյա ժամկետում կայացնել որոշում, որը բողոքարկման ենթակա չէ:

Փետրվարի 17-ին տեղամասային կենտրոնում փակցվում են ընտրողների ցուցակների վերջնական օրինակները:

Քվեարկության նախորդող 2 օրերի ընթացքում, ինչպես նաեւ քվեարկության օրը կարող ես դիմել առաջին ատյանի դատարան` ընտրողների ցուցակում ընդգրկվելու հայտով: Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի նախագահը քվեարկության օրն ընտրողների ցուցակներում չընդգրկված քաղաքացուն տալիս է տեղեկանք` դատարան ներկայացնելու համար:

Անձը հաստատող փաստաթղթում (դրանք են` անձնագիր, 9-րդ ձեւ, նախկին խորհրդային նմուշի անձնագիր, իսկ սպաների եւ ենթասպաների համար` զինվորական վկայական, այլ զինծառայողների համար` զինվորականի գրքույկ) հայրանվան բացակայությունը (մյուս տվյալների համապատասխանության դեպքում) ընտրական որեւէ գործընթացի մասնակցության արգելք չի հանդիսանում:

Քո ընտրական տեղամասի հասցեն ճշտելու համար կարող ես դիմել քո համայնքի ղեկավարին, եթե քո ընտրական տեղամասը փոխվել է:

(Հղումները արված են «ՀՀ Ընտրական Օրենսգրքի Գլուխ 2-ից»)

Օրենքով սահմանված կարգով պատասխանատվության են հանգեցնում`

- մեկից ավելի ընտրական տեղամասերում ընտրողների ցուցակներում գրանցվելը,
- համայնքի ղեկավարի կողմից ընտրողների ցուցակները կազմելու կարգը եւ ժամկետները խախտելը:

ՕԳՏՎԻ՛Ր ԸՆՏՐԵԼՈՒ ՔՈ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻՑ` ՆՇՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՎ ՔՎԵԱԹԵՐԹԻԿԻ ՎՐԱ ՄԻԱՅՆ ՄԵԿ ԹԵԿՆԱԾՈՒԻ ԱՆՎԱՆ ԴԻՄԱՑԻ ՎԱՆԴԱԿՈՒՄ ՄԻԱՅՆ ԱՅՍՊԵՍ

V

ՔՈ ՔՎԵԱԹԵՐԹԻԿԸ ՀԱՄԱՐՎՈՒՄ Է ԱՆՎԱՎԵՐ, ԵԹԵ ԴՈՒ ԿԱՏԱՐԵԼ ԵՍ ՈՐԵՎԷ ԱՅԼ ՆՇՈՒՄ ԿԱՄ ՔՈ ՃԻՇՏ ՆՇՈՒՄԸ ՉԻ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԹԵԿՆԱԾՈՒԻ ԱՆՎԱՆ ԴԻՄԱՑԻ ՎԱՆԴԱԿՈՒՄ:

ԿԱՏԱՐԻ՛Ր ՔՈ ՊԱՐՏՔԸ: ԱՊԱՀՈՎԻ՛Ր ՔՈ ԸՆՏՐԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ ՍՏՈՒԳԵԼՈՎ ԸՆՏՐՈՂՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԸ:

USAID IFES

ՀԱՎԵԼՎԱԾԻ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐԸ ՏՐԱՄԱԴՐՎԱԾ ԵՆ «ՖՈՏՈԼՈՒՐ» ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ: ՏՊԱԳՐՎԱԾ Է «ՏԻԳՐԱՆ ՄԵԾ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ: ՏՊԱՔԱՆԱԿԸ` 75.000:

Միջազգային

Ռուսաստանի հայերը չեն շտապում քվեարկել

Մոսկվայում ներկայացվեց իտալացի գրող, պատմաբան Ջովաննի Գուայտայի «1700-ամյա հավատարմություն. Հայաստանի եւ նրա եկեղեցու պատմությունը» գիրքը: Վերջին 20 տարիներին արեւելյան քրիստոնեությունն ուսումնասիրող Գուայտան մի քանի տարի առաջ ֆրանսերեն լույս ընծայեց «Մարդու կյանքը. երկնքի ու երկրի հանդիպում» գիրքը, որը թարգմանվեց հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն եւ իտալերեն: Դրա հիմքում ընկած է հեղինակի զրույցը կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի հետ, որն իտալացուն հիացրել էր իր ինտելեկտով եւ խորագիտակությամբ:

Նոր Նախիջեւանի եւ Ռուսաստանի թեմի առաջնորդ, եզրաս եպիսկոպոս Ներսիսյանի օրհնությամբ հրատարակած իր նոր՝ 400 էջանոց աշխատությունը Ջովաննի Գուայտան նվիրել է «Նորին սրբություն Գարեգին Ա-ի հիշատակին, որը «կարողացել է իր եկեղեցու եւ ժողովրդի հանդեպ սեր ներշնչել ոչ միայն հայերին»:

Գրքի նախաբանում Կիմ Բակչին գրում է. «Գիրքն ընթերցելիս մտածում էի եվրոպայի միավորման եւ այդ կապակցությամբ եվրոպացիներից շատերի մեջ ծագող այն երկյուղների մասին, թե ինչպե՞ս կարելի է միավորվել եւ չկորցնել անհատականությունը, անկրկնելի ազգային դիմագիծը: Ջ. Գուայտան զննում է հայ ժողովրդի պատմական ճակատագիրը եւ դրանում տեսնում այն հարցի պատասխանը, թե հնարավո՞ր է արդյոք ընդհանրականության եւ յուրօրինակության համատեղումը: Այո, հնարավոր է, հաստատում է իրենց հայրենիքի աշխարհագրական սահմաններից դուրս ապրող միլիոնավոր հայերի փորձը: Նրանք ապացուցում են ինքնատիպությունը եւ օրգանապես, որպես ամբողջի մաս, ամենատարբեր երկրների հասարակության մեջ բարեկամաբար մտնելու կարողությունը: Հայերի կենսափորձը պետք է հաշվի առնեն շատ ժողովուրդներ, եթե ուզում են միավորվել եւ մերձենալ՝ այս հետեւությունն է մեզ առաջարկում Ջ. Գուայտան»:

Ինքը՝ Գուայտան գտնում է, որ «չնայած ժողովրդի գոյատեւումը լրջորեն վտանգած բոլոր փորձություններին, հայերը ոչ միայն վերապրեցին իրենց պատմության բոլոր խոչուխութերը, այլեւ ստեղծեցին ամենայուրօրինակ ու հետաքրքրական քաղաքակրթություններից մեկը»: Իտալացի գրողն իր պատմությունն ավարտում է հետեւյալ խոսքերով. «Արարատի հազարամյա ժողովուրդը ոչ միայն գոյատեւեց մշտական թշնամական շրջապատում, ոչ միայն, դառնալով արաբների գաղութացրած ժողովուրդներից միակը, պահպանեց իր լեզուն ու կրոնը, այլեւ ավելին արեց՝ իր դժվարությունները վերածեց ուժի, հենց ուրիշ ժողովուրդների հետ դժվարին համակեցության շնորհիվ ստեղծելով միանգամայն յուրօրինակ քրիստոնեական քաղաքակրթություն, որը լիովին տարբեր է եւ պակաս հետաքրքրական չէ Հռոմի եւ Բյուզանդիայի քաղաքակրթություններից: Սա է մեծագույն դասը, որ այսօր մեզ տալիս է Հայաստանը»:

Գրքի ներկայացման միջոցառման տարբերիչ գիծն այն էր, որ դրա կազմակերպիչների թվում չէր վերջերս ամենագո Ռուսաստանի հայերի միությունը, որի ղեկավարը հենց այդ օրերին Մոսկվայում ՀՀ դեսպանի հետ Երեւան էր մեկնել Յուրի Լուժկովի այցի կապակցությամբ: Ի դեպ, Մոսկվայի քաղաքապետն արդեն հասցրել է իր լուման ներդնել Հայաստանյայց եկեղեցու արդի պատմության մեջ: Ինչպես հայտնի է, նա մեկն է նրանցից, ովքեր այս կամ այն կերպ աջակցում են Ռուսաստանի թեմի նախկին առաջնորդ Ղազարոս (Տիրան) Կյուրեղյանին, համարելով, որ «նրա հետ անարդար են վարվել», իսկ վերջերս նաեւ սպառնում է հետ վերցնել հայկական տաճարի շինարարությանը հատկացված տարածքը: Դա, ի դեպ, զարմանալի չէ, եթե նկատի ունենանք, որ վերջին տարիներին այդ շինարարությունը սառեցվել է, իսկ Մոսկվայի կենտրոնում հողաբաժնի մասին խոսելն ավելորդ է:

Ի դեպ, հայկական տաճարի կողքին ամիսներ անց սկսված զվարճանքի համալիրի շինարարությունը (ըստ լուրերի, այն պատկանում է Կոբզոնին) արդեն ավարտված է: Սկզբնական շրջանում տաճարի եւ խաղատան հարեւանությունը վիրավորում էր հավատացյալների զգացմունքները, բայց, ավաղ, տաճարի ակնհայտ բացակայության պայմաններում այդ ամենը մի տեսակ մոռացվել է:

Չգիտեմ, Յուրի Լուժկովը փոխվե՞լ է արդյոք Ս. Էջմիածին այցելելուց եւ կաթողիկոսի հետ հանդիպելուց հետո, բայց գրեթե նույն ժամանակ քաղաքագլխին սրտամոտ մերձմոսկովյան հեռուստաալիքի ծրագրերից մեկի ընթացքում էկրանին հայտնվեց «Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու առաջնորդ Տիրան Կյուրեղյանը»: Նա մեկնաբանում էր Մոսկվայում կայացած հակաքրիստոնեական ինչ-որ ցուցահանդես: Առիթը թերեւս աննշան է, բայց բուն փաստը հատկանշական է:

Վերադառնալով եւ ավարտելով Ջ. Գուայտայի նոր գրքի թեման, նշեմ, որ Հայաստանի դեսպանությունը, բարեբախտաբար, անմասն չմնաց եւ մասնակցեց միջոցառման կազմակերպմանը: Նկատի ունենալով, որ ներկայումս այդ հաստատության բոլոր ուժերը բեւեռված են ՀՀ նախագահի ընտրությունների օրը Մոսկվայում եւ Սանկտ Պետերբուրգում քվեարկության կազմակերպմանը, նման միջոցառումներին նրա մասնակցությունը հասկանալի է (ի դեպ, փետրվարին դեսպանությունը Վախթանգովի անվան թատրոնի հետ նշելու է Եվգենի Վախթանգովի 120-ամյակը):

Այսօր դեսպանության գլխավոր խնդիրն է ապահովել ընտրողների մասնակցությունը: Դժվար է ասել, թե քանի հայ է պատրաստ կատարելու իր պարտքը մայր հայրենիքի հանդեպ: Նախորդ ընտրություններում նրանց թիվը կազմեց 4500: Ըստ կանխատեսումների, այս անգամ Սանկտ Պետերբուրգում եւս պատրաստ է քվեարկել մոտ 1000 մարդ: Գաղտնիք չէ, որ երկու մայրաքաղաքներում բնակվող ՀՀ քաղաքացիների թիվն անհամեմատ մեծ է, բայց մեծամասնությունն, այնուամենայնիվ, նախընտրում է չմասնակցել ընտրություններին: Եվ բանը լոկ այն չէ, որ Ռուսաստանում փետրվարի 19-ի աշխատանքային օրը ոչ ոք չեղյալ չի հայտարարել եւ որ ընտրությունների անցկացման օրվա մասին այստեղ աղոտ պատկերացում ունեն: ՌԴ-ում բնակվող ՀՀ քաղաքացիները, որոնք ապրում եւ աշխատում են հիմնականում կիսաօրինական կարգավիճակով, անցյալի պես այս անգամ եւս կնախընտրեն «չբացահայտվել»: Հայաստանի հանդեպ իրենց վերաբերմունքը նրանք նախընտրում են արտահայտել ամենավստահելի եղանակով՝ հարազատներին դրամի առաքմամբ, որի հաշվին էլ վերջին տարիներին փաստորեն գոյատեւում է «շարքային» Հայաստանը: Այսպես, ճշգրտված տվյալների համաձայն, 2002 թ. նախորդ տարվա համեմատությամբ գրեթե կրկնապատկվել է Ռուսաստանից Հայաստան դրամական փոխանցումների գումարը, կազմելով 293 մլն դոլար: Այս թիվը համեմատելով ՀՀ 400 միլիոնանոց բյուջեի հետ, պետք է հիշել, որ սա միայն բանկերով փոխանցված փողն է. առձեռն հանձնված գումարները հաշվի չեն առնված:

Վերջերս Մոսկվա կատարած այցի ժամանակ հայ համայնքի (հիմնականում Ռուսաստանի հայերի միության) ներկայացուցիչների առջեւ ելույթ ունենալով՝ նախագահ Քոչարյանն իր նպատակներից մեկը հայտարարեց այն ձգտումը, որ «մարդիկ հպարտանան իրենց ՀՀ քաղաքացիությամբ»: Լսելով այդ խոսքերը, հետեւի շարքերից մեկը շշնջաց. «Գոնե չամաչեն»:

Չգիտեմ, հայերի մեջ շա՞տ են արդյոք իրենց ՀՀ քաղաքացիությամբ հպարտացողները, բայց համարձակվում եմ պնդել, որ վերջերս հետզհետե շատանում են նրանք, ովքեր ամաչում են իրենց հայկական անձնագրից: Պարզվում է, մեր անձնագրերի էջերի թափանցիկ կազմերը հեռու են կատարելությունից, եւ տարիների ընթացքում թաղանթը սկսում է պոկվել էջից: Դրանից շտապեցին օգտվել ռուսաստանցի սահմանապահները:

Պատկերացրեք այսպիսի իրավիճակ «Վնուկովո» օդանավակայանում: Դուք նոր եք անցել մաքսատունը եւ չվերթի գրանցումը, զգալով աշխատակիցների քամահրական վերաբերմունքը, որոնք ամենափոքր առիթն օգտագործում են «ավելորդ քաշի», «գրանցման բացակայության» եւ այլ պատրվակներով ձեզանից տուրք պոկելու համար: Առջեւում սահմանային ստուգումն է: Թռիչքին մնում է 30-40 րոպե: Ձեր աչքի առջեւ սահմանապահը մատը խորում է ձեր անձնագրի էջի եւ շապիկի արանքը, փաստորեն պատռելով այն, եւ ապա չարախնդում. «Անձնագիրը փչացած է: Գուցե լուսանկա՞րն է փոխված»: Խոսելու կարողությունը վերջնականապես կորցնելուց առաջ փորձում եք բացատրել, որ նկարում դուք եք, անձնագիրը ձերն է եւ այլն, բայց ոչինչ չի ազդում: Վատագույն դեպքում ձեզ հանում են չվերթից, տոմսը կորչում է: Դուք դիմում եք ՀՀ հյուպատոսություն, որտեղ տալիս են տեղեկանք, որ «դուք ուղտ չեք» եւ այլն: Ասում են, եթե բախտներդ բերի, կարելի է ազատվել կաշառքով: Բայց երբեմն դա էլ չի օգնում: Ըստ երեւույթին, ոչնչացված հայի (ավելի հաճախ՝ հայուհու) տեսքից սահմանապահ կնոջ ստացած բարոյական բավարարությունն անհամեմատ գերազանցում է նյութական վարձահատուցումը: Ինչո՞ւ է նա այդպես վարվում, դժվար է ասել:

Առավել տրամաբանական կլիներ ենթադրել, թե մեր հայրենակիցներից ինչ-որ մեկը խոստացել է հետն ամուսնանալ, բայց դրժել է խոստումը: Թեեւ դա, ըստ երեւույթին, եղել է շատ վաղուց, քանի որ վերջին 10 տարիներին ես չեմ տեսել եւ չեմ լսել որեւէ հայ տղամարդու մասին, որը կամովին հրաժարված լիներ որեւէ տարիքի կամ սոցիալական պատկանելության ռուս կնոջ հետ ամուսնությունից: Այսօր Ռուսաստանում հայ տղամարդկանց մեծ մասը փաստորեն բազմակին է: Հայաստանում ընտանիք ունեցող այդ մարդիկ սկզբում «հանուն գրանցման» ամուսնացել են հազարավոր ռուս բուֆետապանուհիների, կրպակուհիների, վաճառողուհիների հետ, իսկ հիմա քնքշորեն հոգում են նորահայ կանանց դեռահաս զավակների մասին... Իհարկե, կան առավել բախտավորները, որոնք ժամանակին կարողացան հաջող ամուսնանալ ռուս ինչ-որ պետի դստեր հետ եւ այժմ դրա շնորհիվ հայտնվել են հայ համայնքի «վերնախավում» («Պրեզիդենտ-հոթել»ում» նախագահ Քոչարյանի հետ հանդիպման ժամանակ նմանները քիչ չէին):

Ում հետ եւ ինչ պայմաններով է ամուսնանում իրեն հարգող հայ տղամարդը, դա իր անձնական գործն է: Սակայն վստահ եմ, որ իրեն հարգող պետական ավիաընկերությունը պարտավոր է հարգել իր ուղեւորներին եւ նրանց հանդեպ առկա վերաբերմունքի հարցն առաջադրել օդանավակայանի ղեկավարությանը: Այլապես սեփական քաղաքացիության համար ի՞նչ հպարտության մասին է խոսքը, պարոնայք...

«Վնուկովո» օդանավակայանում հայ ուղեւորների հանդեպ բռիությունը վաղուց օրինականացված կանոն է դարձել: Սա չեն նկատում միայն նրանք, ովքեր օգտվում են VIP սրահից, 2500 ռուբլի վճարելով իրենց հանդեպ ռուս աշխատակազմի զուսպ վերաբերմունքի դիմաց:

Ամենացավալին այն է, որ հայերի հանդեպ բռիության եւ քամահրանքի դրսեւորումները չեն սահմանափակվում «Վնուկովո» օդանավակայանի տարածքով: Դրանց կարող են բախվել թե՛ Մոսկվայի պետհամալսարանի էլիտար իրավաբանական ֆակուլտետում քննություն հանձնող հայ ուսանողուհին եւ թե՛ մոսկովյան երթուղային տաքսու հայ վարորդը: Նրանցից մեկը՝ ունենալով բարձրագույն կրթություն եւ Հայաստանում կաբինետային աշխատանքի փորձ, ընտանիքը կերակրելու համար առավոտյան ժամը 5.30-ից մինչեւ կեսգիշեր երթուղային տաքսի է վարում Մոսկվայում: Նա ստիպված է գրեթե ամեն օր ուղեւորներից (առավելապես կանանցից), լսել իրեն ուղղված կծու ազգայնական դիտողություններ: Ի դեպ, նրանք զարմանում են, երբ ի պատասխան հայ վարորդը լավ ռուսերենով իրենց բացատրում է, որ «մենք թեեւ, ինչպես ասում եք, «ծայրագավառից» ենք, բայց այստեղ եկել ենք աշխատելու, որպեսզի հոգանք մեր ընտանիքների մասին: Իսկ ձեր տղամարդիկ ձեզ չեն խնայում, ամեն ինչ ձեր վրա են բարդում, նույնիսկ երթուղային տաքսիներում դուռը բացում է կինը, բայց առաջինը մտնում է տղամարդը: Դրա համար էլ չարանում եք...»:

Դժվա՞ր չէ աշխատել նման պայմաններում: «Դժվար է, մանավանդ ֆիզիկապես քնելու կամ ուտելու ժամանակ չի մնում: Սակայն 5-6 ամիս էլ երեխեք այստեղ են, տաք լոգարանից դուրս չեն գալիս»:

ԼՈՒՍԻՆԵ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ

ԻՐԱՔՅԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄ

Անվտանգության խորհուրդը դեմ է Իրաքի պատերազմին

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի անդամ 15 երկրներից 11-ը հանդես են եկել Իրաքում միջազգային տեսչական ստուգումները շարունակելու օգտին: Այդ մասին Ռոյթեր գործակալությանը հայտնել է Գերմանիայի կառավարության բարձրաստիճան ներկայացուցիչներից մեկը: Նա նշել է, որ ՄԱԿ-ի դիտորդների գործունեության ծավալում պահանջող Գերմանիային Անվտանգության խորհրդում լրջորեն օժանդակել է Ռուսաստանը:

Նույն աղբյուրն ավելացրել է, որ Իրաքի դեմ ռազմական գործողություններ սկսելու օգտին արտահայտվել են միայն ԱՄՆ-ը, Մեծ Բրիտանիան, Իսպանիան եւ Բուլղարիան:

Գերմանացի պաշտոնյան նաեւ հայտարարել է, որ Գերմանիան Ֆրանսիայի եւ մյուս երկրների հետ աշխատում է տեսչական ստուգումների խորացման ծրագրի վրա: Այդ նպատակով նախատեսվում է Իրաքում ավելացնել միջազգային դիտորդների թիվը, ակտիվացնել հետախուզական աշխատանքը, նշանակել Իրաքի զինաթափման գծով ՄԱԿ-ի մշտական ներկայացուցիչ, ինչպես նաեւ ուժեղացնել այդ երկրի առեւտրային գործառնությունների վերահսկողությունը: Միեւնույն ժամանակ պաշտոնյան հերքել է այն հաղորդումները, թե ծրագրով նախատեսվում է ՄԱԿ-ի մի քանի հազար խաղաղարարներ ուղարկել տեսուչներին օգնելու համար:

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի մշտական, այսինքն՝ վետոյի իրավունք ունեցող անդամներն են ԱՄՆ-ը, Մեծ Բրիտանիան, Ֆրանսիան, Ռուսաստանն ու Չինաստանը: «Ազգն» արդեն գրել է, որ վերջին երեքը դեմ են Իրաքի պատերազմին եւ հանդես են գալիս տեսչական ստուգումների շարունակման օգտին: Ներկայումս խորհրդի ժամանակավոր անդամներն են Գերմանիան, Բուլղարիան, Իսպանիան, Մեքսիկան, Սիրիան, Պակիստանը, Կամերունը, Անգոլան, Գվինեան եւ Չիլին:

Բեն Լադենը հորդորում է կռվել ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի դեմ

Արաբական «Ալ Ջազիրա» արբանյակային հեռուստաալիքով երեքշաբթի օրը հաղորդվել է Ուսամա բեն Լադենի վերջին ելույթի ձայնագրությունը: Իր ելույթում թիվ 1 ահաբեկիչը մահմեդականներին կոչ է արել կռվել ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի դեմ: Ամերիկյան հետախուզությունը գրեթե չի կասկածում, որ խոսողն իրոք բեն Լադենն է:

Ռոյթեր գործակալության թղթակիցը մեջբերում է ուղերձի հետեւյալ խոսքերը. «Մենք լրջորեն մտահոգված ենք, որ խաչակիրները պատրաստվում են պատերազմ սկսել մահմեդականների նախկին մայրաքաղաքի դեմ եւ այնտեղ հաստատել խամաճիկային վարչակարգ: Վաշինգտոնի եւ Թել Ավիվի նպատակն է հասնել անասված Իսրայելի ընդարձակման»:

Ձայնագրության մեջ Իրաքի ղեկավարները թեեւ բնութագրվում են «անհավատներ», բայց ընդգծվում է, որ մյուս մահմեդականների հետ նրանք եւս պայքարում են ԱՄՆ-ի դեմ: Ի դեպ, Սադդամ Հուսեյնը պնդում է, թե ինքը որեւէ կապ չունի «Ալ Ղաիդա» կազմակերպության հետ: Անցյալում եւս բեն Լադենն իր ելույթներում հաճախ է քննադատել Հուսեյնին:

Չնայած դրան, ԱՄՆ վարչակազմը բեն Լադենի ելույթը համարում է Իրաքի եւ «Ալ Ղաիդայի» կապերի մի նոր վկայություն: Ելույթի հեռարձակումից անմիջապես հետո պետքարտուղար Քոլին Փաուելը Սենատում հայտարարեց, թե հարկավոր է պատժել զանգվածային բնաջնջման զենք թաքցնող Իրաքին: Իսկ ԿՀՎ տնօրեն Ջորջ Թենեթն ավելացրեց, թե «Ալ Ղաիդան» կարող է ԱՄՆ-ում կամ Սաուդյան Արաբիայում մոտ օրերս օգտագործել «կեղտոտ» ռադիոակտիվ ռումբ կամ թունանյութեր: Չի բացառվում, որ ահաբեկչություններն իրականացվեն շաբաթավերջին Մեքքայում մահմեդականների ուխտագնացության ավարտից անմիջապես հետո:

«Համաս» արեւմուտքցիների վրա հարձակվելու կոչ է անում

Պաղեստինյան արմատական «Համաս» խմբավորման առաջնորդ, շեյխ Ահմեդ Յասինը մահմեդականներին կոչ է արել Իրաքի դեմ պատերազմի ծավալման դեպքում հարձակումներ գործել ամերիկացիների եւ արեւմտաեվրոպացիների վրա: «Ուորլդ թրիբյուն» թերթի հաղորդման համաձայն, մահմեդականներին հղած գրավոր ուղերձում Ահմեդ Յասինը նրանց հորդորում է պատասխան հարձակում ձեռնարկել Իրաքի նախագահ Սադդամ Հուսեյնի վարչակարգի դեմ ԱՄՆ-ի հարձակման պահին:

«Համասի» առաջնորդի կարծիքով, Իրաքի դեմ նախապատրաստվող հարձակումը ոչ այլ ինչ է, քան խաչակրաց արշավանք իսլամի դեմ: Յասինը նաեւ հայտարարել է, թե պատասխան հարձակման դեպքում բոլոր միջոցներն ընդունելի են:

«Համասի» ակտիվիստները վերջին օրերին Սադդամ Հուսեյնի պաշտպանությամբ մի քանի ցույց են կազմակերպել Հորդանան գետի արեւմտյան ափին եւ Գազայի հատվածում: Ցուցարարներն այրել են ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի եւ Իսրայելի դրոշները:

Պ. Ռ.

Գոտի

Հիմա բոլորը գիտեն, որ գոտին միայն շալվարն անհրաժեշտ բարձրության վրա պահելու համար չէ: Եվ այդ սովորությունն առաջինը խախտեց Հայաստանի կենտկոմի առաջին քարտուղար Աղասի Խանջյանը, որն էլ փորոտ Երեւանի մերկ բարձունքները պատեց անտառի գոտիով:

Նույն գործը շարունակեց Գրիգոր Հարությունյանը, անտառը մեծացնելով դեպի վեր: Եվ ստեղծվեց նաեւ մայրաքաղաքը շրջապատող կանաչ գոտի:

Կոչում բառ է՝ պաշտպանական գոտի, աղետի գոտի, եւ բոլորից շատ սազում է Ամերիկա կոչված երկրին, որն ամեն տեղ կարող է «գոտիներ» ստեղծել: Մեզ՝ հայերիս էլ դուր է եկել այդ բառը եւ մեր թզաչափ երկրին կցել-կպցրել ենք «սեյսմիկ գոտի» անունը: Կարծես ուրիշ երկրներում երկրաշարժեր չեն լինում, եթե հավատանք... Չէ որ այդ երկրաշարժն ամեն տեղ է լինում, անգամ ծովերում կամ, ասենք, Իրանում, Թուրքիայում, Իտալիայում եւ այլուր: Բայց տես, որ համառորեն «տեղայնացրինք», դարձրինք մերը: Եվ ինքն էլ՝ բառը, կոչում լինելով, կպավ ու մնաց Գյումրիի եւ Սպիտակի համար մնայուն եւ ապրող ժամանակով: Նույնիսկ կարելի է այլեւս Գյումրի, Սպիտակ անունները չտալ այսօր. ասում ենք աղետի գոտի եւ գիտենք, որ պրծում չկա: 1988-ի երկրաշարժի հետեւանքները վերացնելու համար սովետական ժամանակ մի երկու-երեք տարի չէր տեւի, ինչպես նույն Լենինականում 1930-ական թվականներին, երբ բուռն շինարարությամբ այն դարձավ երկրի երկրորդ քաղաքը Երեւանից հետո: Հիշենք նաեւ Ուզբեկստանի մեծ երկրաշարժը, որի կենտրոնում հայ վարպետները վարդագույն տուֆից կառուցեցին մի ամբողջ փողոց բնակելի շենքերով:

Իսկ ահա հայերս շատ սիրեցինք այդ «գոտին» եւ պահում ենք, այն մնում է: Իսկ ովքե՞ր պիտի վերականգնեին, կառուցեին: Ինքներս անտեր թողեցինք այդ գոտին: Իսկ մեր առաջին Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, անտերության թողնելով այդ շրջանները, մեզ առաջնորդեց դեպի ցուրտ եւ մութ տարիներ, դեպի տնտեսության քայքայում, քաղաքական անկում, դեպի հայաթափություն, դեպի անտառների կտրումը, դեպի Սեւանի վայրենի շահագործումը: Եվ այս բոլորը կարծես մտածված եւ ծրագրված: Մոռ, նավթավառ եւ բենզին ծախողները դարձան միլիոնատերեր, իսկ մնացածները՝ որպես ոչ գործունյա, ոչ գործարար մարդկանց խումբ, խալխի նման բան, ոչ իրենց: Եվ եթե երկրաշարժը, ինքը՝ բնությունն այդ արհավիրքը մեզ «հրամցրեց», ապա շեն ու լի Հայաստանը, որի գործարանների արտադրանքը 120 երկրներ էր արտահանվում, իսկ ժողովրդի ստեղծած արվեստն ու գրականությունն այնպիսի ծաղկում ապրեց, որ ոսկե դարի նման էր, ինքը՝ մեր առաջին Նախագահը, որպես երկրորդ համազգային երկրաշարժի հմուտ վարպետ, այնպես քարուքանդ արեց, որ երբեք այլեւս չվերաշինվի: Այնպես է քանդել ու ավերել այդ, որ շեն ու լի երկիրը հայտնվեց «թույլ զարգացած», աղքատ երկրների ցուցակի վերջում: Ոչ մի Նախագահ չընտրվեց այդպես միաձայն: Նրա ոգեշունչ ճառերը լսողներն իրենց զգում էին նրա նկարագրած յոթերորդ երկնքում, նրանց մտքով էլ չէր անցնում, որ ազատ շուկայական հարաբերություններ կոչվածը նշանակում է կապիտալիստական: Ընտրվելուց հետո էլ դարձավ իսկական չարիք. չէր սպասում միամիտ, հայ մարդը: Եվ գնացին հազարներով հուսախաբված հայեր, ավելացնելով սփյուռքի միլիոնանոց թիվը: Ի՞նչ էր ուզում Մատենադարանի այդ համեստ գիտաշխատողը, հին լեզուներ սերտած այդ համեստ դոկտորը, ինչի՞ն էր պետք չարչիական կապիտալիզմ կոչված աղետը: Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ կործանեց մեր շեն ու լի Հայաստանը, դարձնելով ընդամենը հացի հոգսով տառապողների երկիր: Հարց, որ մինչեւ օրս տալիս ենք: Այդ հին լեզուներից ոչ մեկում չկա՞ր «մարդ» հասկացության բացատրությունը կամ հին լեզուներից ամենահին՝ հայերենի մեջ չկա՞ր հայ լինելու, հային պահպանելու հասկացությունը: Թե՞ միայն ու միայն Նոյի ագռավն է իրեն հրապուրել, բայց ագռավը միամիտ թռչուն է, նույնիսկ օգտակար: Գուցե սովորական պաշտոն սիրող կարիե՞րիստ էր: Սակայն դրա համար սեփական ժողովրդին հանձնել նվաստության ծայրահեղ աստիճանի՞ն, մի ամբողջ եզ մորթել մի շիշ խորովածի համա՞ր...

Սակայն վերադառնանք նորից գոտուն... եւ աղետի գոտուն: Մենք այնպես ենք կպել այդ գոտուն, որ կարծես նախկին գյումրեցիների սիրած ոսկե ու արծաթե քամար է ու բաժանվել չենք ուզում, մտքներովս անգամ չի անցնում հրաժարվել: Հիմա էլ այլ անուն ենք տալիս՝ զարգացման գոտի, սակայն անունը փոխելուց էլ ոչինչ չի փոխվում: Չէ որ աղետի գոտում ընդգրկված մարզերը ոչ միայն տուժած շրջաններ են, այլեւ սահմանամերձ տարածք, որտեղ զարհուրելի մարդկային կորուստներ եղան: Չէ՞ որ հին Հայաստանում կային բդեշխություններ, որոնց պարտքն էր պաշտպանել սահմանները: Իսկ ինչո՞ւ մենք չունեցանք այդ աղետի գոտու նկատմամբ ժամանակակից վերաբերմունք: Չէ՞ որ յուրաքանչյուր կորուստ պետք է վերականգնվի: Այո, աղետի գոտին սահմանամերձ տարածք է, իսկ սահմանը պետք է պահվի: Չենք ասում բդեշխություն, թող այլ կերպ կոչվի, որպեսզի սահմանամերձ գոտին չմնա դատարկված աղետի գոտի: Այդ գոտին պետք է արտոնություններ ունենա մյուսների համեմատությամբ, որովհետեւ սահմանը մարդկանցով է սահման: Ինչպես, օրինակ, Ղարաբաղում, որտեղ մեր պատմական հողերը վերադարձրինք, բայց եթե այնտեղ մարդ չապրի, իսկ եղածն էլ գաղթի, էլ ինչպե՞ս պետք է պահվեն այդ հողերը: Գոնե միառժամանակ հանգիստ տրվեր հարկային եւ զորակոչային արտոնություններով, որպեսզի բազմանային եւ կարողանային վերականգնել իրենց բնակավայրերը: Իսկ դրա փոխարեն այսօր էլ դեռ շարունակում

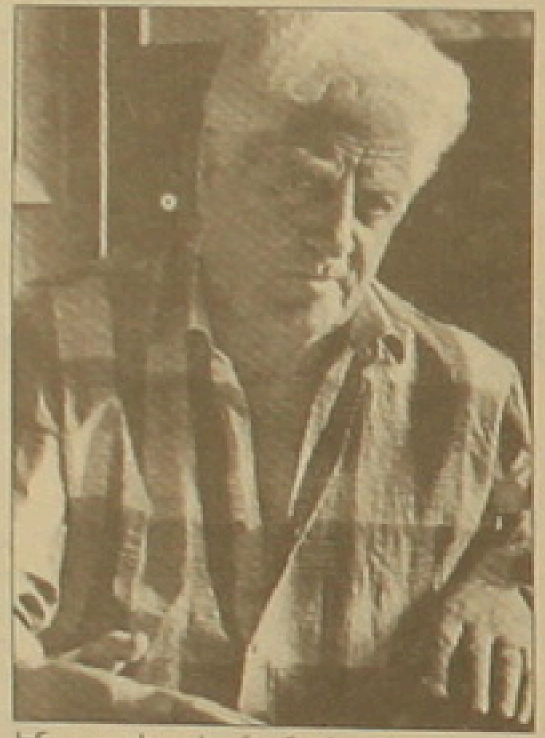

են ապրել ժամանակավոր կացարաններում, եւ դրանք էլ դառնում են ընդհանուր արտագաղթի պատճառներից մեկը, որը դադար չունի: Եթե այսօր մեզ անհնար կլինի վերադառնալ հին Հայաստան եւ օրինակ վերցնել, թերեւս մարդկանց ծիծաղելի թվա, բայց չէ՞ որ իմաստը ճիշտ աղետի գոտու համար է, չէ՞: Շատ ենք ուշացել: Երկրաշարժից հետո անմիջապես պետք է հայտարարեինք արտոնյալ գոտի, որպեսզի գոնե երկու սերունդ աճեր, ոտքի կանգներ: Անմիջապես երկրաշարժից հետո նվիրատվություններ եւ օգնություններ եղան, սակայն բոլորը փոշիացան: Իսկ այսօր «Լինսի» հիմնադրամի միջոցները նպատակային են ծախսվում: Այդ գոտում, օրինակ, դպրոցներն այլեւս վագոն-տնակներում չեն, շինարարությունը ծավալվում է, ամրացվում են շենքերը: Սրանք պետք է արվեին անմիջապես: Բայց ժողովուրդն ասում է՝ «Լավ է ուշ, քան երբեք»: Այս բոլորը արվում է սփյուռքի միջոցով, եւ երախտապարտ պետք է լինենք:

Քանդած տունը կարկատելն ավելի դժվար է, քան նորը շինելը: Եվ այդ կարկատանով զբաղվեց գործող Նախագահը: Եվ այսօր կարող ենք ասել, որ շարք են մտնում գործարաններ, նախկինները, ճիշտ է՝ ոչ լրիվ ուժով, սկսում են գործել: Պարզ երեւում է աշխուժություն, որը շուտով աղետի գոտի հասկացությունը կդարձնի լոկ հիշողություն: Երեւի թե...

ԷԴՈՒԱՐԴ ԻՍԱԲԵԿՅԱՆ,
ժողովրդական նկարիչ

Լիբանանահայ արվեստագետ Հակոբ Էմերջյանի հիշատակին

Բեյրութում լույս տեսնող «Զարթօնք» օրաթերթից տեղեկանում ենք տաղանդավոր երաժիշտ Հակոբ Էմերջյանի անժամանակ մահվան մասին:

Լիբանանահայության համար սիրելի անուն է արվեստագետ, երաժիշտ, ջութակահար Հակոբ Էմերջյանը ոչ միայն տաղանդի, նաեւ իր մարդկային նկարագրի շնորհիվ: Անկեղծությունը, համեստությունն ու զվարթությունն իր անձը դարձրել էին շատ համակրելի եւ մաչելի թե՛ լիբանանահայ շրջանակներում, թե՛ նրանից դուրս:

Սերելով արվեստասեր եւ արվեստագետ գերդաստանից՝ փոքր հասակից Հ. Էմերջյանը հետեւել է երաժշտական դասընթացներին, մասնակցել համերգային ծրագրերի: Երաժշտական բարձրագույն կրթությունը ստացել է Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական երաժշտանոցում: Ընդհանրապես Հակոբ Էմերջյանին գնահատում են իբրեւ իր կյանքը բեմահարթակներին, երգարվեստին ծառայած երաժշտի, ջերմ ու գորովալի հոգի, փխրուն ու քնքուշ սիրտ ունեցող մարդու, որի արվեստն իր գեղեցիկ ներաշխարհի անդրադարձն էր:

Հակոբ Էմերջյանն իր ուրույն ներդրումն ունի նաեւ լիբանանյան երաժշտական կյանքում: Իր վաստակն արժեքավոր է Լիբանանի պետական երաժշտանոցում՝ սերունդներ պատրաստելու գործում, նաեւ Լիբանանի ազգային սիմֆոնիկ նվագախմբում, արաբական երաժշտության մեջ առհասարակ, թե՛ ժողովրդական, թե՛ դասական:

Լիբանանահայությունն անցած նոյեմբերին ապրեց տաղանդավոր արվեստագետի եւ բարեսիրտ մարդու անժամանակ կորուստը: Հակոբ Էմերջյանի մերձավորներն ու արվեստակից ընկերները ցավով ու ափսոսանքով են հրաժեշտ տվել նրան, իրենց հիշողությունների մեջ կրկին վերապրել նրա կերպարը, արտահայտել իրենց հույզերը, զգացմունքներն ու գնահատանքն առ իր տաղանդը:

Բոլոր արտահայտվողները ներկայացրել են նրան իբրեւ արվեստագետի եւ մարդու ներդաշնակ միություն՝ ջանասիրությամբ, հետեւողականությամբ աչքի ընկնող, բարեհոգի ու ազնիվ մարդ, զգայական լիցքեր կրող արվեստագետ, հմուտ մանկավարժ, տաղանդավոր մենակատար, շնորհալի խմբավար: Իր արվեստը բարձր է գնահատել Լիբանանի պետական երաժշտանոցի տնօրեն դոկտ. Ուալիդ Ղլմիեն, երաժիշտ Կարապետ Պասմաճյանը:

Նման անհատականություններին մահը հեռացնում է միայն ֆիզիկապես, իրենց գործի արժեւորումը եւ հիշողությունները մնում են ապրողներին, հետագա սերունդներին:

Մ. Բ.

Արսեն Ջերեջյան. «Առաջնայինը, ամենակարեւորը հայոց պետության պահպանումը եւ ամրապնդումն է»

Տխուր լուր ստացվեց Նյու Ջերսիի Փարամուս քաղաքից. կյանքի 82-րդ տարում վախճանվեց սփյուռքի ականավոր դեմքերից եւ Հնչակյան կուսակցության վետերան ղեկավարներից մեկը՝ Արսեն Ջերեջյանը: Նա իրենով մարմնավորում էր սփյուռքում ծեւավորված հայ քաղաքական, ազգային եւ մտավորական գործիչների այն նոր սերունդը, որն ասպարեզ իջավ Եղեռնին հաջորդած տարիներին եւ իր ուսերի վրա վերցրեց հայապահպանության, սփյուռքի ներքին քաղաքական, ազգային, կրթական, մշակութային կյանքի կազմակերպման եւ մայր հայրենիքի հետ կապեր հաստատելու եւ ամրապնդելու պատասխանատու բեռը: Եվ այդ սերունդը պատվով կատարեց իր պատմական առաքելությունը: Արսեն Ջերեջյանն այդ սերնդի թերեւս վերջին փայլուն ներկայացուցիչներից եւ ամենապայծառ դեմքերից մեկն էր:

Վերջին մի քանի տասնամյակներում նրա անվան հետ էր կապված «Երիտասարդ Հայաստան» ամսաթերթի գործունեությունը, որի անփոփոխ խմբագիրն ու հրատարակիչն էր նա: Այդ ամսագիրը դարձավ հայության տարբեր խավերի ամբիոնը: Նրա էջերում լուսաբանվում էին հայ սփյուռքի գոյության եւ զարգացման արդիական հարցերը, հայ ժողովրդի առջեւ կանգնած կենսական խնդիրների լուծման որոնումները եւ, որ ամենակարեւորն է, հայրենիքի հետ կապերը կատարելագործելու եւ նրա հետ համընթաց քայլելու պահանջը:

Արսեն Ջերեջյանն անմնացորդ նվիրված էր Հայաստանին, լինի երկրորդ, թե երրորդ հանրապետությունը: Զրույցների ժամանակ նա բազմիցս կրկնում էր, որ եթե մինչեւ այժմ մենք հայրենիք ունեինք, ապա այժմ նաեւ պետություն ունենք: Պետականության գաղափարը նրա մեջ ուժեղ էր նստած: Պատահականություն չէ, որ նա այն համոզմունքն ուներ, որ «հայության համար առաջնայինը, ամենակարեւորը հայոց պետության պահպանումը եւ ամրապնդումն է»:

Արսեն Ջերեջյան մարդն աչքի էր ընկնում իր բյուրեղյա ազնվությամբ, արտակարգ համեստությամբ, երբեք հակված չէր գերագնահատելու իր արածը կամ թմբկահարելու դրա շուրջը, ընդհակառակը, չէր սիրում աղմուկը եւ ինքնագովազդը: Նա իր գործը կատարում էր նվիրումով: Հանրությանը եւ հայրենի գործին ծառայելը մեծ պատիվ էր համարում իր համար: Այդ պատճառով էլ վայելում էր բոլորի հարգանքը եւ սերը: Չկար մեկը, որ շփվեր նրա հետ եւ խոր հարգանք չտածեր նրա նկատմամբ:

Արսեն Ջերեջյանը, ընդհուպ իր մահը, իր ազնիվ տիկնոջ եւ շնորհաշատ որդու հետ ղեկավարում էր «Արմեն եւ Բերսաբե հիմնադրամը», որի անփոփոխ պրեզիդենտն էր նա: Հիմնադրամն Արսեն Ջերեջյանի գլխավորությամբ մարդասիրական աշխատանքներ էր կատարում ԱՄՆ-ում, Մերձավոր Արեւելքում, մասնավորապես Լիբանանում, ինչպես նաեւ Հայաստանում: Նա մեծահոգաբար օգնում էր հայկական կրթական օջախներին, գիտական կենտրոններին եւ այլ հաստատություններին:

Մի առանձնակի ջերմ եւ գործնական հարաբերություններ էին հաստատվել Արսեն Ջերեջյանի եւ Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի Արեւելագիտության ինստիտուտի միջեւ: Տարիներ առաջ այցելելով այդ ինստիտուտ, ծանոթանալով նրա գործունեությանը եւ գիտական պլաններին, նա հասկացավ գիտական այդ կենտրոնի կարեւորությունը եւ որոշեց օգնության ձեռք մեկնել: Նա հավատարիմ մնաց իր խոստմանը: Վերջին հինգ տարիներին, շնորհիվ «Արմեն եւ Բերսաբե հիմնադրամի» անունից նրա տրամադրած օգնության, Արեւելագիտության ինստիտուտին հաջողվեց նշանակալիորեն հաղթահարել իր առջեւ կանգնած դժվարությունները եւ ընդլայնել իր գիտական գործունեությունը: Բավական է նշել, որ նրա հովանավորությամբ Արեւելագիտության ինստիտուտը հրատարակեց մոտ 40 անուն մենագրական ուսումնասիրություններ, մի ամբողջ գրադարան, որը, հավատացած ենք, լավագույն հուշարձանը կլինի նրա հիշատակին:

Երախտագետ հայ արեւելագետները մեծ ցավով ընդունեցին հիանալի մարդու, ազնիվ հասարակական եւ ազգային գործիչ, գիտության եւ մշակույթի մեծահոգի հովանավոր Արսեն Ջերեջյանի մահվան լուրը եւ իրենց սրտերում երկար կպահեն նրա անունը:

Պրոֆեսոր ՆԻԿՈԼԱՅ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի Արեւելագիտության ինստիտուտի տնօրեն

Կարդում ենք Կամյու հայերենով

«Աննա եւ Միքայել» հրատարակչությունը լույս է ընծայել Ալբեր Կամյուի երկերի առաջին հատորը: 20-րդ դարի գրականության մեծագույն դեմքերից մեկի ստեղծագործությունների թարգմանությունները կատարել է Աննա Հակոբյանը: «Շվեդական ճառեր», «Օտարը», «Ամուսնություններ», «Երջանիկ մահ», «Արդարադատները» վաղուց արդեն դարձել են համաշխարհային գրականության գանձարանի անբեկանելի մասը: Մեզանում նույնպես եղել են Կամյուի գործերի թարգմանություններ, սակայն ամբողջությամբ, համապարփակ առաջին անգամ է ներկայացվում ֆրանսիացի այս հսկան:

– Կամյուի ստեղծագործությունները լույս են տեսնելու երեք հատորով,- մեր զրույցի ժամանակ ասաց Աննա Հակոբյանը: – Առայժմ ես ցանկանում եմ հրատարակել իմ կատարած թարգմանությունները, այսպես ասած, ինձ համար «հուշարձան» կանգնեցնելով: Կարեւորում եմ երկրորդ հատորի հրատարակությունը, որում լինելու է Կամյուի ամենամեծ գործերից մեկը՝ «Ըմբոստացող մարդը»: Այս դեպքում ես հանդես եմ գալիս սոսկ որպես թարգմանիչ եւ ոչ թե «Աննա եւ Միքայել» հրատարակության ղեկավարներից մեկը: Եթե կարիք լինի, առավել եւս՝ անհրաժեշտություն, նախնական ծրագիրը կարող է փոխվել եւ ժողովածուի հատորները կարող են ավելանալ:

Հայերս միշտ էլ հայտնի ենք եղել համաշխարհային մշակույթին, հատկապես գրականությանը հաղորդակցվելիս: Այսօր էլ հաջող փորձեր են կատարվում ավանդույթը պահպանելու համար: Գովասելի է հատկապես «Աննա եւ Միքայել» հրատարակչության գործունեությունը: Համագործակցելով Ֆրանսիայի արտաքին գործոց նախարարության եւ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան մշակույթի բաժնի հետ Վահան Տերյանի անվան օգնություն հրատարակչական գործի ծրագրի շրջանակներում արդեն հրատարակվել են Անդրե Ժիդի, Մարգրիտ Դյուրասի, Պոլ Էլյուարի, Ժան Անույի, Սեն-Ժոն Պերսի, Պոլ Վալերիի, Մորիս Մետերլինկի, Ռընե Շարի ստեղծագործությունները: Բացի Ալբեր Կամյուի ե-

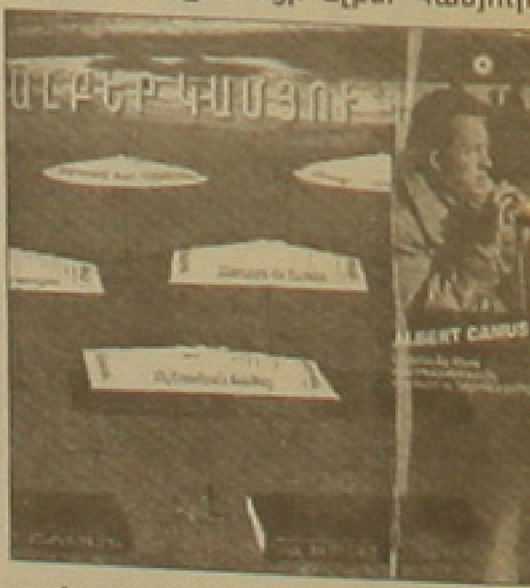

ռահատորյակի երկու գրքերից, մոտ ապագայում նախատեսվում է հրատարակել Ռեյմոն Քընոի «Զազին մետրոյում» գործը:

Եվ, ահա, մեր սեղանին է Կամյուի գիրքը: Արեգակի, օշինդրի բուրմունքի, արծաթով զրահապատված ծովի, չխունացած կապույտ երկնքի, ծաղկառատ ավերակների եւ քարակույտերում բլթբլթացող լույսի համն ես առնում, այն վայրերն ես մտնում, որտեղ մեռնում է միտքը, որպեսզի ծնվի ճշմարտություն, որն ինքն իր բացառումն է: Ինչպես գրքի նախաբանում գրում է Աննա Հակոբյանը՝ «բարոյախոս, փիլիսոփա, էսսեիստ, վիպասան, թատերգակ Ալբեր Կամյուն 20-րդ դարի այն մեծագույն դեմքերից է, որոնց մասին դժվար է նոր բան ասել. ամեն ինչ հայտնի է, ինչպես Շեքսպիրի կամ Նարեկացու դեպքում»: Այո, դժվար է նոր խոսք ասել: Պետք է պարզապես ընթերցել, հայերենով:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՍՅԱՆ

Ռոբերտ Քոչարյանի մարզական նախասիրությունները

Բարեփոխումներ նաեւ մարզական ոլորտում

Վերջին տարիներին ինչպես տնտեսության տարբեր բնագավառներում, այնպես էլ մարզաշխարհում դրական տեղաշարժեր են կատարվել, զգալի առաջընթաց ու աշխուժություն է նկատվում: Դրա վառ վկայությունները ֆիզկուլտուրայի եւ սպորտի ոլորտում իրականացվող բարեփոխումներն ու միջազգային մրցասպարեզներում հայ մարզիկների նվաճումներն են: Դրանք, անշուշտ, պայմանավորված են նաեւ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հայկական սպորտի նկատմամբ ջերմ ու սրտացավ վերաբերմունքով, այն հոգատարությամբ, որով նա շրջապատել է մարզաշխարհի ներկայացուցիչներին: Նման մոտեցումն, իհարկե, պայմանավորված է նաեւ այն հանգամանքով, որ նախագահն իրեն անձնական կյանքում մեծ տեղ է հատկացնում սպորտին եւ շատ է կարեւորում դրա դերը բնակչության առողջության ամրապնդման ու պետության ճանաչման գործում, գիտակցում է այն դժվարությունները, որոնք հարկ է լինում հաղթահարել մարզիկներին մարզական բարձունքների նվաճման ճանապարհին: Ժամանակին մենք նախանձով էինք նայում այս կամ այն երկրի նախագահին, որն իր առօրյայում մեծ տեղ էր հատկացնում ֆիզիկական վարժություններին, վազքին, զբաղվում որեւէ մարզաձեւով: Այսօր մենք կարող ենք հպարտանալ մեր նախագահով իր մարզական կեցվածքի, տարբեր մարզաձեւերում հմտանալու առնչությամբ:

Դեռեւս պատանեկան տարիներից զբաղվելով ըմբշամարտով, բասկետբոլով, Ռոբերտ Քոչարյանը տարեցտարի բազմապատկում է մարզական իր նախասիրությունները, բարեկամություն է անում ակտիվ սպորտի հետ, ապրում մարզական առօրյայով: Զբաղվում է լեռնադահուկային, ջրադահուկային, առագաստանավային մարզաձեւերով, լողով, բաս-

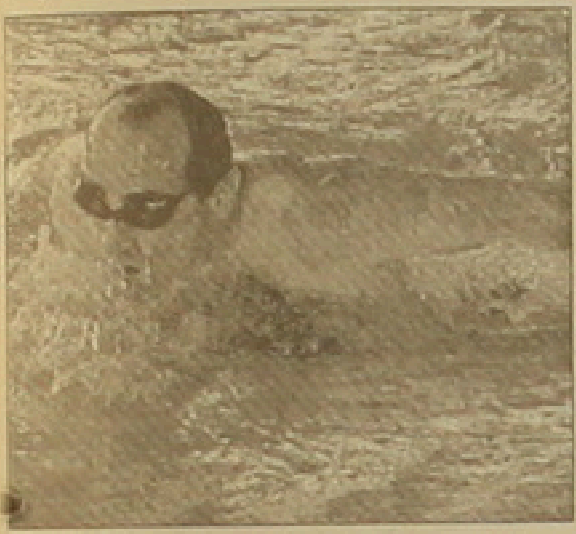

կետբոլով, վերջերս էլ լրջորեն հրապուրվել է ձիասպորտով: Իսկ տարբեր զինատեսակներից նրա դիպուկ կրակոցներին նույնիսկ հրաձիգ-մարզիկները կնախանձեին: Այսօր նախագահն անձնական օրինակով է պրոպագանդում սպորտը, առողջ ապրելակերպը՝ դրանով իսկ անտեսանելիորեն բնակչության շրջանում սեր արթնացնում սպորտի նկատմամբ: Մարզաշխարհի ներկայացուցիչների հետ հանդիպումներում Ռոբերտ Քոչարյանը բազմիցս շեշտել է, որ առաջնորդվելով «առողջ մարմնում առողջ հոգի» նշանաբանով, սպորտով զբաղվելն իրեն շատ է օգնում ծանրաբեռնված աշխատանքում, նպաստում է առողջ ապրելակերպին: Ավելորդ չէ հիշեցնել, որ Ռ. Քոչարյանը չի ծխում, խմում է խիստ չափավոր՝ առավելապես օգտագործելով հայկական լավ գինիներ, երբեմն էլ՝ կոնյակ:

Հայաստանում իր պաշտոնավարության առաջին իսկ ամիսներից ՀՀ այն ժամանակվա վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը չնայած զբաղվածությանը, երկրի տնտեսության առջեւ ծառացած մի շարք հիմնախնդիրներին, ժամանակ գտավ զբաղվելու նաեւ մարզական ոլորտում առկա հիմնախնդիրների աստիճանական լուծմամբ: Վարչապետի որոշմամբ «Հրազդան» մարզադաշտը հանձնվեց մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարությանը, իսկ «Հանրապետական» մարզադաշտը քաղաքապետարանի իրավասությանը: Հստակեցվեցին մարզական ընկերությունների կարգավիճակները, մարզադպրոցների ենթակայության հարցերը: 1997 թ. սեպտեմբերին վարչապետը մի ամբողջ օր նվիրեց սպորտին՝ շրջայց կատարելով հանրապետության մարզակառույցներն ու մարզաբազաները: Նա այցելեց «Հրազդան» եւ «Հանրապետական» մարզադաշտեր, հեծանվահրապարակ, «Հայաստան» մարզական միություն, Ձորաղբյուրի եւ Ծաղկաձորի օլիմպիական մարզաբազաներ, ծանոթացավ պայմաններին, նշելով, որ հանրապետությունում սպորտի զարգացման համար բոլոր նախադրյալները կան, անհրաժեշտ է միայն համակարգ մշակել: Այդ շրջայցը տվեց իր արդյունքները: Կառավարության, անձամբ վարչապետի մշտական ուշադրության շնորհիվ աստիճանաբար լուծում տրվեց մի շարք հիմնախնդիրների՝ վերանորոգվեցին ու վերակառուցվեցին մարզակառույցներն ու մարզաբազաները, զգալիորեն բարելավվեց մարզաշխատողների սոցիալ-տնտեսական

վիճակը, թեեւ այսօր էլ այն հեռու է բավարար լինելուց: Մարզական բնագավառում բյուջետային հատկացումների աճի շնորհիվ հնարավոր եղավ ուսումնամարզական հավաքների անցկացումը, մեր մարզիկների մասնակցությունը միջազգային խոշոր մրցաշարերին:

Ռոբերտ Քոչարյանի վարչապետության օրոք, նրա անձնական նախաձեռնությամբ հիմք դրվեց աչքի ընկած մարզիկների, մարզաշխարհի անվանի մասնագետների, վաստակաշատ մարզիչների պարգեւատրման տարեմուտյան հանդիսավոր արարողություններին, որոնք արդեն հիանալի ավանդույթ են դարձել: Ընդ որում, տարեցտարի դրամական պարգեւատրումների չափն աճում է: Անցած տարի առանձին մարզիկների ու մարզաշխատողների հատկացվեցին նաեւ բնակարաններ, իսկ Հայաստանի լավագույն մարզիկ, ազատ ոճի ըմբիշ, աշխարհի չեմպիոն Արամ Մարգարյանին Ռոբերտ Քոչարյանը հանձնեց նվեր ստացած «Պեժո» ավտոմեքենայի բանալիները:

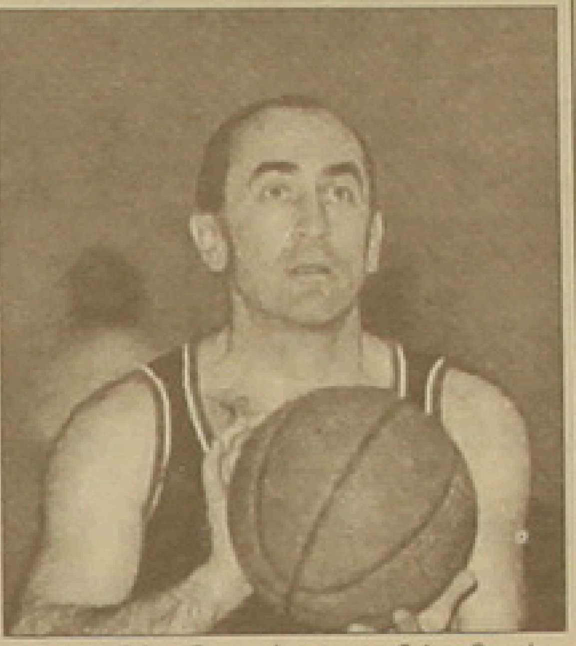

Սպորտի նկատմամբ Նախագահի Ռոբերտ Քոչարյանի վարած քաղաքականությունը նպաստեց նաեւ նրան, որ առանձին անհատ ձեռներեցներ, հայտնի գործարարներ օգնության ձեռք մեկնեցին մարզիկներին՝ հովանավորելով սպորտը, խոշոր ներդրումներ կատարելով տարբեր մարզաձեւերում, նպաստելով միջազգային ասպարեզում հայկական սպորտի նվաճումներին: Ուստի զարմանալի չէ, որ այսօր առանձին մարզաձեւերի ազգային ֆեդերացիաները գլխավորում են հայտնի գործարարներ Ռուբեն Հայրապետյանը, Սամվել Ալեքսանյանը եւ այլք, իսկ ՀԱՕԿ-ի առաջին փոխնախագահ Գագիկ Ծառուկյանն էլ հովանավորում է օլիմպիական մի քանի մարզաձեւերի ներկայացուցիչների: ՀՀ նախագահի անմիջական նախաձեռնությունն էր նաեւ անցյալ տարի երկամյա ընդմիջումից հետո Երեւանի հանրակրթական դպրոցների միջեւ մարզական խաղերի անցկացման բարի ավանդույթի վերականգնումը: Եվ խորհրդանշական էր, որ Ռոբերտ Քոչարյանը ներկա գտնվեց բասկետբոլի մրցումների եզրափակիչ հանդիպմանը, որի ավարտից հետո անձամբ շնորհավորեց ու պարգեւներ հանձնեց խաղերի մրցանակակիրներին, առավել աչքի ընկած դպրոցների տնօրեններին: Եվ կրկին նախագահի առաջարկով, այս տարի մարզական խաղեր կկազմակերպվեն արդեն հանրապետության հանրակրթական դպրոցների միջեւ, Հայաստանի ողջ տարածքում, որոնց անցկացման համար բյուջեով համապատասխան գումար է հատկացվել: Անշուշտ, դա կնպաստի մատաղ սերնդի ֆիզիկական դաստիարակությանը, մասսայական սպորտի զարգացմանը, առանց որի անհնար է հաջողություններ ակնկալել մեծ սպորտում: Նախագահի աջակցությամբ ու հովանավորությամբ մեծ շուքով ու բարձր մակարդակով են անցկացվել Համահայկական առաջին եւ երկրորդ խաղերը, տարբեր մարզաձեւերից խոշորագույն միջազգային մրցաշարերը մեր հանրապետությունում:

Իհարկե, մարզական ոլորտում անելիքներն ու հուզող հիմնախնդիրները դեռեւս շատ են: Մարզաշխարհի ներկայացուցիչները համոզված են, որ հետագա տարիներին էլ Ռոբերտ Քոչարյանի անմիջական նախաձեռնությամբ, նրա վարած քաղաքականության շնորհիվ էլ ավելի կբարելավվի իրավիճակը, ինչը կնպաստի մարզական նորանոր նվաճումների՝ բազմապատկելով երկրի մարզական փառքը: Տարիների ընթացքում մարզական ոլորտում նախագահի արդյունավետ գործունեությունը, կատարած բարեփոխումներն ու հոգատար վերաբերմունքը, նաեւ նրա հանդեպ ունեցած հավատն է պատճառը, որ մարզաշխարհի բազմաթիվ ներկայացուցիչներ սատարում են նրան եւ առաջիկա նախագահական ընտրություններում պաշտպանելու են Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունը:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ոչ-ոքի եւ պարտություն

Երեկ ՀՀ ազգային եւ երիտասարդական հավաքականները Իսրայելի Ռամաթ Գանա քաղաքի մարզադաշտում ընկերական մրցախաղերում մրցեցին տեղի ընտրանիների հետ: Երիտասարդական հավաքականների խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի (1-1): Մեր թիմից աչքի ընկավ Դավիթ Գրիգորյանը: Իսկ ահա, ՀՀ ազգային հավաքականը 0-2 հաշվով զիջեց մրցակցին:

Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության ընտրական 9-րդ խմբում Սերբիայի եւ Չեռնոգորիայի (նախկին Հարավսլավիա) հավաքականը սեփական դաշտում ոչ-ոքի (2-2) խաղաց Ադրբեջանի հետ: Ընկերական մյուս հանդիպումների արդյունքներն են. Լիբիա-Կանադա՝ 2-4, Վրաստան-Մոլդովա՝ 2-2, Չինաստան-Բրազիլիա՝ 0-0, Լատվիա-Լիտվա՝ 2-1, Կիպրոս-Ռուսաստան՝ 0-1, Խորվաթիա-Լեհաստան՝ 0-0, Թունիս-Շվեդիա՝ 1-0, Ալժիր-Բելգիա՝ 1-3, Մալթա-Ղազախստան՝ 1-1:

Մեկնարկը տրվեց

Մոսկվայի «Ռոսիա» հյուրանոցում մեկնարկել է շախմատային խոշոր փառատոն, որն անցկացվում է Աերոֆլոտի հովանու ներքո: Մրցաշարի մրցանակային ընդհանուր հիմնադրամը 150 հազար դոլար է: Միաժամանակ անց է կացվում 3 մրցաշար: Ուժեղագույնների՝ «A» խմբի մրցաշարում հանդես են գալիս 2400-ից բարձր վարկանիշ ունեցող 201 շախմատիստներ, որոնցից 157-ը գրոսմայստերներ են: Այս խմբում հանդես եկող 10 հայ շախմատիստներից եւ ոչ մեկը մեկնարկում չհաղթեց: Լեւոն Արոնյանը, Արա Մինասյանը, Գաբրիել Սարգսյանը, Աշոտ Անաստասյանն ու Աշոտ Նադանյանը պարտիաներն ավարտեցին ոչ-ոքի (Անաստասյանն ու Նադանյանը խաղում էին միմյանց հետ): Ռաֆայել Վահանյանը, Հովհաննես Դանիելյանը, Տիգրան Նալբանդյանը, Արտաշես Մինասյանն ու Տիգրան Պետրոսյանը պարտվեցին:

«B» խմբում հայ շախմատիստներն ավելի հաջող մեկնարկեցին: Իրենց օգտին հաղթական միավորներ գրանցեցին Տիգրան Քոթանջյանը, Էլինա Դանիելյանը, Վարդան Դանիելյանը, Արթուր Չիբուխչյանը եւ Դավիթ Պետրոսյանը: Վրաստանը ներկայացնող Դավիթ Հարությունյանը ոչ-ոքի խաղաց Մամեդովի հետ, իսկ Ջեյրանյանը զիջեց Թինսենին: «C» խմբում Հայկ Վարդանյանն ու Լեւոն Բաբուջյանը հաղթեցին, Վարդգես Սարգսյանը պարտիան ավարտեց ոչ-ոքի, իսկ Տոնոյանը պարտվեց:

«Կիլիկիան» ու «Միկան» եզրափակիչում

Արարատում անցկացվող Արշակ Հովհաննիսյանի հուշամրցաշարում հայտնի դարձան եզրափակիչի մասնակիցները: Առաջինն ասպարեզ դուրս եկած «Միկայի» եւ «Արաքսի» մրցավեճում հիմնական ժամանակում գրանցվեց ոչ-ոքի (2-2): 11 մ հարվածներն ավելի դիպուկ իրացրին «Միկայի» ֆուտբոլիստները (4-3): Եզրափակիչի մյուս մասնակիցը որոշվեց «Կիլիկիայի» եւ «Շիրակի» մրցախաղում, որում 4-2 հաշվով հաղթեցին առաջին խմբի ներկայացուցիչները: «Կիլիկիայից» 2 գոլ խփեց Գուրգեն Մանուկյանը, մեկական՝ Վահագն Բաղոյանն ու Սերգեյ Էրզրումյանը: Շիրակցիներից աչքի ընկան Հենրիկ Բատիկյանն ու Արարատ Հարությունյանը: Փետրվարի 15-ին «Կիլիկիան» ու «Միկան» կվիճարկեն գլխավոր մրցանակը: Մեկ օր առաջ «Արաքսն» ու «Շիրակը» կհանդիպեն 3-րդ տեղի համար:

Հաղթական մեկնարկ

Թուրքմենբաշու գավաթի մրցաշարում «Բանանցը» հաղթանակով մեկնարկեց: Արամ Հակոբյանի խփած միակ գնդակը վճռեց Կարագանդայի «Շախտյորի» հետ խաղի ելքը:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ASSOCIATION OF ENGLISH LANGUAGE TEACHERS OF ARMENIA

AELTA

TOGETHER WITH

U.S. EMBASSY PUBLIC AFFAIRS SECTION

BRITISH COUNCIL

are pleased to announce the recruitment of candidates to participate in the

1ST CAUCASUS ENGLISH LANGUAGE TEACHERS' INTERNATIONAL CONFERENCE

"SHARING ACROSS BORDERS"

April 25-27, 2003, Tbilisi, Georgia

The goal of the conference is to bring together English language teachers from Armenia, Azerbaijan and Georgia to discuss the major issues in English language teaching today, to gain new knowledge about innovations, methodology, textbooks, etc., and to share experiences. A group of 20-40 Armenian teachers will be selected to participate in the conference. A bus will be arranged to take the group to and from Tbilisi.

Eligibility: Applicants should be English language teachers, instructors, professors, or curriculum developers. The working language of the conference is English.

DEADLINE FOR SUBMISSION OF APPLICATIONS IS THURSDAY, FEBRUARY 20, 2003.

Application forms are available at AELTA.

For program details and funding specifics please contact AELTA Office.
Address: 3 Baghramian Ave., Floor 2, Yerevan; Phone: (374-1) 563-812;
Fax: (374-1) 529-678; *E-mail:* aelta@freenet.am.

Microsoft CERTIFIED Partner | Microsoft CERTIFIED Technical Education Center | VUE

@rminco Global Telecommunications

VUE testing center affords the opportunity to take an exam of Microsoft, CIW, Cisco Systems and other firms. After positive result you will receive a certification of these firm.

More detail information you can get by address:

4 Tigran Mets str.
("HayardNakhagits" building),
2-nd floor, room 251
From 10.00 up to 17.30
Tel: 524-679

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Փետրվարի 15-ին Հայ առաքելական եկեղեցին նշում է Սբ. Սարգսի տոնը, որը Գարեգին Երկրորդ վեհափառը հռչակել է որպես երիտասարդների օրհնության օր: Տոնի առթիվ Արարատյան թեմի առաջնորդանիստ, Նոր Նորքի եւ Արգավանդի Սբ. Սարգիս եկեղեցիներում կմատուցվի սուրբ պատարագ: Հետպատարագի կկազմակերպվեն բացօթյա տոնակատարություններ:

ԱԼՖՐԵԴԻ ՍԵՆՅԱԿՈՒՄ

12 փետրվար- 31-րդ օր

Ինչպես արդեն նշել էինք, Ալֆրեդի սենյակի բոլոր մասնակիցները վերադարձան եւ երկու օր կանցկացնեն այնտեղ: Նրանց մուտքն անակնկալ էր Վաչեի եւ Ալեքսի համար: Բնականաբար, հյուրերին նրանք շատ լավ դիմավորեցին: Պրն Ալֆրեդը մասնակիցների հետ զրույցում նշեց, որ նրանք ազատ են եւ կարող են հաճելի ժամանց անցկացնել: Իսկ Վաչեին ու Ալեքսին հանձնարարվեց շարունակել խաղը՝ չմոռանալով, որ մրցակիցներ են: Դուրս եկած մասնակիցները նշեցին, որ արդեն կարոտել են Ալֆրեդի սենյակը, միայն Լիլիթը չէր հասցրել կարոտել: Պրն Ալֆրեդը հայտարարեց հովանավորչական օրեր, որպեսզի մասնակիցներն առիթ չունենան ձանձրանալու: Արմանի կիթառի հնչյունների տակ մասնակիցները շնորհակալություն հայտնեցին բոլոր հովանավորներին, հատկապես «Պրեմիեր» սուրճին եւ «Հրաշք» կաթնամթերքին: Վաչեն նույնիսկ ցանկություն հայտնեց այցելել «Հրաշք» կաթնամթերքի գործարան եւ ֆերմա: Ալեքսին ու Վաչեին մյուս մասնակիցները հաղորդեցին թարմ տեղեկություններ, որոնք կատարվել են Ալֆրեդի սենյակից դուրս: Այնուհետեւ բոլորը միասին խաղալիքները տեղավորեցին արկղերի մեջ՝ մանկատներ ուղարկելու համար, ավելացնենք, որ մանկատներ են ուղարկվելու նաեւ պատկերասրահից ստացված նկարները: Մաքը հատկապես կարոտել էր համակարգիչը, նա երկար ժամանակ խաղում էր: Մինչ Ալեքսը ձգտում էր միայնության, մյուսները Վաչեի գլխավորությամբ զբաղված էին խոհարարությամբ: Նրանք պատրաստում էին մրգերով աղցան, երեւի այն բաղադրատոմսերով, որ մի քանի օր առաջ հեռուստադիտողներին ներկայացրեց Վաչեն: Որքան էլ մասնակիցներն ուրախ են կրկին Ալֆրեդի սենյակում գտնվելու համար, այնուամենայնիվ, առջեւում նրանց սպասվում է դժվարին փորձություն: Արդեն նշել ենք, որ հենց նրանց կայացրած որոշումը կարող է դառնալ որոշիչ, չնայած պրն Ալֆրեդն ասաց, որ հաշվի կառնի նաեւ հեռուստադիտողների կարծիքը: Ինչեւէ, խաղի ավարտին մնացել է ընդամենը մեկ օր:

Microsoft CERTIFIED Partner | Microsoft CERTIFIED Technical Education Center | VUE

@rminco Global Telecommunications

«Արմինկո» տեխնիկական ուսուցման կենտրոնը՝ «Եվրասիա» հիմնադրամի աջակցությամբ, ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների մասնագետներին ընձեռում է բացառիկ հնարավորություն մասնակցելու Microsoft ընկերության արտոնագրված էլիտար դասընթացներին:

Դասընթացների տեւողությունը՝ 2-5 օր:
Դասընթացների վերջում տրվում է Microsoft ընկերության արտոնագիր:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 52-46-79 կամ այցելել Տիգրան Մեծի 4 (Հայարդնախագիծ ՓԲԸ շենք), 2-րդ հարկ, 251 սենյակ

http://www.microsoft.com/traincert/training

For Your Internal News of Armenia
Log on to
www.azg.am
In English, Russian, Armenian and Turkish

Armenian products EXPO

Ձեռնարկությունների ղեկավարների ուշադրությանը

LOGOS EXPO կենտրոնը տեղեկացնում է Ձեզ Ազգային Ցուցահանդեսային Կենտրոնի բացման մասին, որի տարածքում իր աշխատանքն է սկսում

Armenian products EXPO

առեւտրա-արդյունաբերական ցուցահանդեսը

Ցուցատարածքների վարձակալման և բոլոր լրացուցիչ հարցերով դիմել հետևյալ հասցեով՝
ք. Երևան, Աբովյան 16, Հեռ./Ֆաքս. 56 4218, 56 6367
E-mail: expo@expo.am Web: www.expo.am

☎ 529353 անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- **Առաջարկում ենք** վերջին զանգի հումորային երաժշտական սցենար: Հեռ.՝ 360350:
- **Վաճառվում է** 1994 թ. արտադրության «Գազ 31029» մակնիշի ավտոմեքենա, մոխրագույն, բնական գազով: Հեռ.՝ 561080 (աշխ.), 553232 (տուն):
- **Վաճառվում է** մեքենայի հեղուկ գազի սարքավորում՝ իր բոլոր պարագաներով: Գինը՝ 80 դոլար: Հեռ.՝ 531439:
- **Վաճառվում է** 200 լիտրանոց ջրի բաք: Հեռ.՝ 260099:
- **Վաճառվում է** գեներատոր՝ 20 կվտ: Գինը՝ 300 դոլար: Հեռ.՝ 441004:
- **Վաճառվում է** 075 դասի «Распошивалка» տրիկոտաժի կարի մեքենա: Հեռ.՝ 277432 (18.00-ից հետո):
- **Վաճառվում է** SIEMENS C 35 բջջային հեռախոս իր քարտով: Գինը՝ 220 դոլար: Հեռ.՝ 399124:
- **Վաճառվում են** մեքենայի դինամիկներ, SONY XS-GT 6934, 230 WATT: Գինը՝ 53 դոլար: Հեռ.՝ (09)423833:
- Երեւանի մանկական պետական ֆիլհարմոնիայի պարային ակումբում կազմակերպվում է ընդունելություն: Կարող են դիմել բոլոր ցանկացողները: Հեռ.՝ 634613:
- TAXI SERVIS Վճեծ, Լեւոն, 1 կմ 80 դրամ, 10-րդ պատվերն անվճար: Հեռ.՝ 561080, 562487:
- Ռուսաց լեզվի եւ գրականության դասընթացներ աշակերտների, դիմորդների եւ արտասահմանցիների համար, բանավոր խոսքի զարգացում: Պարապմունքներն անհատական են: Հեռ.՝ 645626:
- **Վաճառվում է** երկաթյա դուռ՝ 2մx80 սմ: Հեռ.՝ 248780, Գայանե:
- **Վաճառվում է** գրասեղան իր աթոռով, «գորկա», օվալասեղան՝ վեց աթոռով, սպիտակեղենի պահարան, լրագրասեղան, ննջասենյակի կահույք, խոլ, ճաշասենյակի կահույք: Հեռ.՝ 399124:
- **Վաճառվում է** 1995 թ. արտադրության AUDI-A8 ավտոմեքենա, գույնը՝ մուգ կանաչ, վազքը՝ 80.000 կմ: Գինը՝ 20.000 դոլար: Հեռ.՝ 610380, 622337:
- **Վաճառվում է** 2 սենյականոց բնակարաններ 3-րդ մասում եւ Շենգավիթում: Հեռ.՝ 460929 (ժ. 21:00-23:00)
- **Վաճառվում է** «Радуга 116» դեցիմետրային հեռուստացույց: Հեռ.՝ 220380:
- Կատարում ենք համակարգչային բազմաբնույթ ծառայություններ (տեքստերի մուտքագրում, ինտերնետ ցանցի հետ կապված աշխատանքներ եւ այլն): Հեռ.՝ 557470:
- **Վաճառվում է** YAMAHA-730 սինթեզատոր, գերազանց վիճակում: Գինը՝ 600 դոլար: Հեռ.՝ 408146:
- **Վաճառվում է** սեփական տուն Գաջեգործների 2 փողոց, տուն 8, 130/90 քմ, մշտական ջուր եւ գազ: Վաճառվում է կահույքով: Հեռ.՝ 457869:
- **Վաճառվում է** «Էրեբունի» գորգ՝ 2x4, PHILIPS տեսամագնիտոֆոն: Հեռ.՝ 645009:
- **Վաճառվում է** PHILIPS էլեկտրամածելի, նոր, փաթեթավորված: Հեռ.՝ 480034:
- **Թարգմանում եմ** հայերենից ֆրանսերեն եւ հակառակը: Հեռ.՝ 36-75-43, Զորակ:
- **Կպարապեմ** «C++» ծրագրավորման լեզվի սկսնակների հետ: Գինը՝ ամսական 40 ԱՄՆ դոլար: Հեռ.՝ 25-12-74 (բն.), (09)479129, Արարատ:
- **Վաճառվում է** BMW 728՝ որպես պահեստամասեր: Հեռ.՝ 441004:
- **Վաճառվում է** 2 հատ պլաստիկաս: Հեռ.՝ 544216:
- Կգնեմ Զեյթունում 2 սենյականոց բնակարան: Հեռ.՝ 282867:
- **Վաճառվում է** «Ռոնիշ» դաշնամուր երկու ոտնակով: Գինը՝ 700 դոլար: Հեռ.՝ 267211:
- **Կպարապեմ** գերմաներեն եւ անգլերեն մատչելի գներով: Կատարում եմ նաեւ թարգմանություններ: Հեռ.՝ 626179:
- **Վաճառվում է** 2 պատուհան՝ ապակիներով, եւ հին ճաշասեղան: Հեռ.՝ 544216:
- **Վաճառվում է** 5 սենյականոց սեփական տուն Շահումյանում՝ Չուխաջյան փող. 30/1, ավտոտնակով, բնական գազ, 2 հատ տնտեսական պատշգամբ, նկուղներ, ունի 2 առանձին մուտք, ընդ. մակերեսը՝ 460 քմ, բնակմակերեսը՝ 120 քմ: Գինը 34.000 դոլար: Հեռ.՝ 390724:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան Զեյթունում, ունի ավտոտնակի տեղ, ունի նկուղ: Գինը՝ 10.500 դոլար: Հեռ.՝ 243702:

«Գինդ» տպագրատուն. Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 5000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 12. 2. 2003 Գինը՝ 100 դրամ